

VILÁG
népünk

Keresztény szellemiségű
interregionális havilap

13-14. szám
2022. május-június

REMÉNYE

„Várjuk a mi boldog reménységünket, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megjelenését.”

(Titusz 2:13)

CSODÁLATOS ERDÉLY – AHOL A TÉL MEG A NYÁR TALÁLKOZNAK: VIRÁGZÓ LEVENDULAMEZŐK A FOGARASI-HAVASOK LÁBÁNÁL

Reményik Sándor

A fordító

Károli Gáspár emlékezetének

Alkotni könnyebb: a szellem szabad,
A képzelet csaponghat szerteszét,
Belekaphat a felhők üstökébe,
Felszánthatja a tenger fenekét,

Virágmaggal eget-földet bevethet,
Törvénné teheti a játszi kedvet,
Zászlóvá a szeszélyt, mely lengve lázad,
S vakmerőn méri Istenhez magát...

Az alkotás jaj, kísértetbe is visz.
A fordítás, a fordítás – alázat.
Fordítani annyit tesz, mint meghajolni,
Fordítani annyit tesz, mint kötve lenni,
Valaki mást, nagyobbát átkarolva
Félig őt vinni, félig vele menni.

Az, kinek szellemét ma körülálljuk,
A Legnagyobb fordítója volt,
A Kijelentés ős-betűire
Alázatos nagy gonddal ráhajolt.
Látom: előtte türelem-szövetnek,
Körül a munka nehéz árnyai:
Az Igének keres magyar igéket.

Kolozsvár, 1929. március 12.

Látom, hogy küzd: az érdes szittyva nyelv
Megcsendíti-e Isten szép szavát?

És látom: győz, érdes beszédinek
Szálló századok adnak patinát.
Ő, be nagyon kötve van Jézusához,
Félig ő viszi, félig Jézus őt.
Mígnem Vizsolyban végül megpihennek,
Együtt érve el egy honi tetőt.
Amíg mennek, a kemény fordítónak
Tán verejtéke, tán vére is hull,
De türelmén és alázatán által
Az örök Isten beszél – magyarul.

Tartalom

Világ Reménye

13–14. szám, 2022. május–június

A Vizsolyi Biblia.....	2
Egészségünk:	
Gabonatermékek és diabetesz...3	
Az orrvérzés	7
A szárazszem-szindróma.....	8
Táplálkozás és Biblia (2)	11
A boldog otthon (1).....	15
Gyermekoldal	20
A Tízparancsolat (8).....	22
A Biblia válaszol.....	29
A Heródes-dinasztia	35
Ifisarok	40
Utam Istennel	41
Erdélyi Bibliaiskola (11).....	45
Figyelő.....	48
A Biblia imái (2).....	54
A magyarok története (9).....	57

Az időbeli eltolódást kijavítandó (azért, hogy a lapunk újból a hó elején jelenhessen meg), a májusi és júniusi lapszámokat összevontuk. Köszönjük szíves megértésüket!

A Vizsolyi Biblia

1590-re készült el a magyar irodalom gyöngyszeme: a Károlyi (Károli) Gáspár (1529–1592) gönczi¹ református lelkész által készített, és Vizsolyban² kinyomtatott első teljes magyar bibliafordítás, a *Vizsolyi Biblia*. Isten e munka felett tartotta őriző kezét: habár a bécsi Habsburg császári udvar meg akarta akadályozni a Szentírás kiadását, egyes akkori magyar főurak (Rákóczi Zsigmond, későbbi erdélyi fejedelem, Ecsedi Báthory István országbíró, Homonnai Drugeth Bálint zemplé-

ni főispán, stb.) pártfogása révén terve megghiúsult. Kb. 800 példányt sikerült kezdetben kinyomtatni, majd Károlyi hamarosan

**Károlyi Gáspár szobra Gönczön.
Készítette: Mátray Lajos György, 1890**

¹ Göncz: kisváros Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, a szlovák határ mellett.

² Vizsoly: falu Magyarország észak-keleti részén, ugyanazon megyében.

bekövetkező halála után egyik tanítványa, Szenczi Molnár Albert folytatta a munkát, s adta ki 1608-ban 1500 példányban a németországi Hanauban³ az újabb, javított változatot: ez volt a *Hanau Biblia*.

Íme most egy részlet Károlyi Gáspár előszavából:

„Bizonynyal tudom és semmit sem kételkedem, hogy ezen mi munkánknak, mínekutána emberek közé az kimegyen, sok irigye és sok rágalmazója leszen. Mert miképen az testet követi az árnyék, azonképen a virtust, azaz a jóságos cselekedeteket követi az irigység. És akik az rá-

galmazásra születtek, mivelhogy a más ember munkájához, vagy cselekedeteihez hasonlót nem cselekedhetnek, ha különben annak nem árthatnak, rágalmazák azt. Mindazáltal senkinek sem irigységével, sem rágalmazásával nem gondolok: mert az Isten és az én jó lelkiösmeretem nekem bizonyságom, hogy nem egyebet, hanem a nagy Istennek tisztességére, s az Ő házának épületére néztem a dologban.”

Az első kiadásokat számos további követte. Isten gondoskodott arról, hogy a XVI. századi Reformáció legfontosabb gyümölcse, a Teremtőknek nyelvünkre lefordított szent Szava ma már szinte egyetlen magyar otthonból se hiányozzon. Értékel-

jük-e Istennek e hatalmas ajándékát? E múlandó világ recsegropog, de az örök életre vezető ösvényünket bevilágító Igéje mindörökre megmarad.

„Mert minden test olyan, mint a fű, és az embernek minden dicsősége olyan, mint a fű virága. Megszárad a fű, és virága elhull: de az Úr beszéde megmarad mindörökké.” (1Péter 1:24–25).

(J.E.)

Kedves Olvasóink!

Ha szeretnének ingyenesen a Károli Biblia egy közepes méretű példányában részesülni, bátran szóljanak terjesztőinknek, vagy hívjanak fel a hátlaon megadott telefonszámokon!

Egészségünk

A teljes értékű gabonatermékek szerepe a 2-es típusú cukorbetegség megelőzésében

Bevezető

A gabonafélék a pázsitfűfélék családból származó növények, amelyeket főként a magvaikért termesztene. A gabonafélék csoportjába tartozik a búza, a kukorica, a rozs, a tritikálé,¹ az árpa, a zab, a rizs, a köles és a cirok.² Bár

más növénycsaládból származnak, ebbe a csoportba soroljuk az úgynevezett „álgabonákat” (pseudocereáliák) is: hajdina, quinoa és amaránt.

A gabonák magvai képezik a bolygó népessége nagy részének az alaptáplálékát, különböző formában: megőrölve és kenyéreként elkészítve, grízként, száraz tészta-ként, kásaként vagy csíráztatva.³

a világon a termesztett mennyiség szempontjából az ötödik gabonafélét jelentik (búza, rizs, kukorica, köles, cirok). Főleg Afrikában és Ázsiában fogyasztják.

³ Ezekon kívül a nyugati világban, és azon túl is elterjedt a gabonapehely és müzli alakban fogyasztott gabona.

Tápértékükből származó előnyei- nek köszönhetően a gabonafélék az egészséges táplálékpiramis alapját képezik.

A gabonaszem felépítése

A gabonafélék feldolgozási szintjük alapján lehetnek teljes értékűek és finomított gabonák.

A teljes értékű gabona magja három részből áll: héj vagy korpá, bél vagy endospermium és csíra. A tápanyagok többsége, amelyek hozzájárulnak a szervezet egészségének fenntartásához, a korpában és a csírában található.

A korpá rostokban gazdag, és a B csoportba tartozó vitaminokat, ásványi anyagokat tartalmaz, mint például vas, réz, cink, emellett pedig antioxidánsokat és fitokémiai anyagokat.⁴

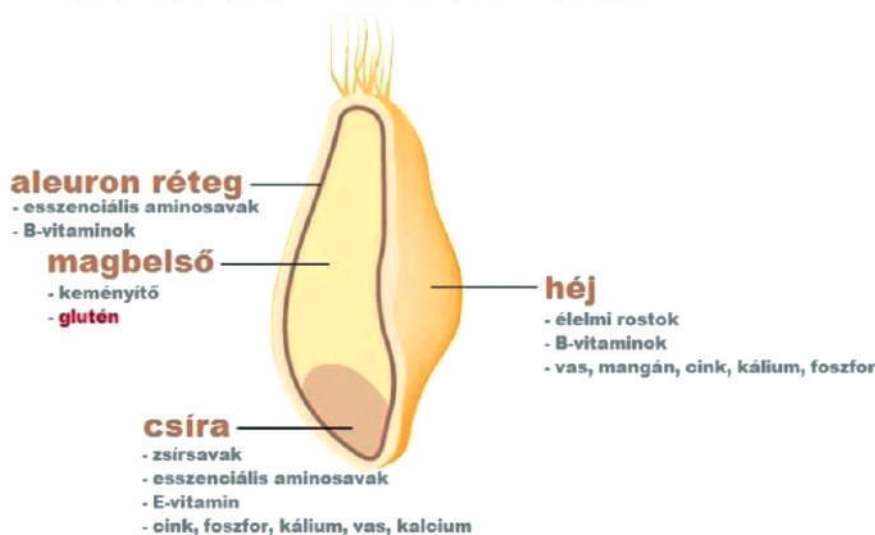
⁴ Fitokémiai anyagok (fitokemikáliák): a növényekben természetes módon jelenlevő bioaktív anyagok, melyek az illető növény színét, ízét, illatát adják.

¹ A XIX. században a búza és rozs keresztezéséből Skóciában kifejlesztett hibridgabona. Nevét a latin *triticum* (búza) és *secale* (rozs) szavakból állították össze. A XX. században tovább nemesítették. Hidegtűrő takarmány- és kenyérgabona. (Az összes lábjegyzet a szerkesztő megjegyzése)

² A Kárpát-medencében termesztett *seprőcirok* szárából nálunk csak seprőt készítenek, de apró magvai kitűnő ízű gabonát jelentenek. A cirokfélék

A GABONASZEM FELÉPÍTÉSE

A csíra a mag közepét képezi, amelyben a növekedés folyamata megy végbe. Ez egészséges zsírokat, E-vitamint, a B csoportba tartozó vitaminokat, antioxidánsokat és fitokémiai anyagokat foglal magában.

A gabonamag belsejében, a bélben (endospermiumban) szénhidrátok (keményítő), fehérjék és kis mennyiségben vitaminok, illetve ásványi anyagok fordulnak elő.

Mi történik a finomítás során?

A finomított gabonákból a feldolgozás során eltávolítják a korpát és a csírárt, és csupán a keményítőben és fehérjékben gazdag bél marad meg. Következésképpen, ezekből hiányzik a korpában és a csírában megtalálható hasznos anyagok legnagyobb része (vitaminok, ásványok, rostok, fitokémikáliák), és úgynevezett „üres kalóriákat” biztosítanak. Bizonyos tápanyagokat utólagos hozzáadással pótolhatnak, azonban más jótékony összetevők, mint például a fitokémiai anyagok és a rostok, nem helyettesíthetők.

A fogyasztásra ajánlott gabonamennyiség kortól, nemtől

és a fizikai tevékenységtől függően változik. A táplálkozási útmutatók napi 6-11 adag gabona elfogyasztását ajánlják (lásd táblázat). Ugyanakkor ajánlott változatos gabonaféléket fogyasztani, és legalább fele az elfogyasztott gabonamennyiségnek származzon teljes értékű gabonából.

A teljes értékű gabona-termékek és a 2-es típusú cukorbetegség kockázata

A 2-es típusú cukorbetegség jelenleg egészségügyi gondot jelent világszinten. Ma már körülbelül 425 millió cukorbeteg létezik. Becslések szerint 2045-ig ezek száma eléri a 629 milliőt. A cukorbetegek között a legmagasabb százalékarányban a 2-es típusú cukorbetegség fordul elő (az esetek 90–95 százaléka).

Egyre több tanulmány igazolja, hogy a finomított gabonatermékek teljes értékűekkel való helyettesítése csökkenti a 2-es típusú cukorbetegség kockázatát. A teljes értékű gabonafélékben található rostok, vitaminok, ásványi és fitokémiai anyagok javíthatják az inzulinérzékenységet, a glükóz anyagcseréjét, és lassíthatják a táplálék felszívódását, megelőzve a jelentős vércukorszint-emelkedést. Ugyanakkor, a teljes értékű gabonafélék védelmet nyújthat-

Húsmentes táplálkozási piramis. Az alsó részében levő élelmekből többet, míg felfelé haladva egyre kevesebbet kell fogyasztani

Egyre több tanulmány igazolja, hogy a finomított gabonatermékek teljes értékűekkel való helyettesítése csökkenti a 2-es típusú cukorbetegség kockázatát.

nak a cukorbetegséggel szemben a kalóriabevitel csökkentése, a súlygyarapodás megelőzése, valamint a bél mikrobiótára gyakorolt jótékony hatás által.

Egy tanulmányban, amely 18 évig követett figyelemmel 161.737 amerikai nőt, akik az elején 26 és 65 év közöttiek voltak, fordítottan arányos összefüggést figyeltek meg a teljes értékű gabonafélék fogyasztása és a 2-es típusú cukorbetegség kockázata között. E tanulmány eredményeit más tanulmányok eredményeivel összevetve a kutatók 21%-os csökkenést

figyeltek meg a 2-es típusú cukorbetegség kockázatának tekintetében, amikor a teljes értékű gabonabevitelt napi 2 adaggal növelték.

Egy másik tanulmány során megállapították, hogy a fehér rizs teljes értékű gabonafélékkel, illetve barna rizzsel való helyettesítése a 2-es típusú cukorbetegség **kisebb** kockázatával társul. A résztvevőknél, akik öt vagy annál több adag fehér rizst fogyasztottak hetente, 17%-kal nagyobb kockázattal alakult ki 2-es típusú cukorbetegség azokhoz képest,

barna rizzsel helyettesítenek, a 2-es típusú cukorbetegség kockázata 16%-kal csökken, amikor pedig hasonló mennyiségű teljes értékű gabonával helyettesítik, a 2-es típusú cukorbetegség kockázata akár 36%-kal is csökkenhet.

További tanulmányok

Egy kiterjedt prospektív (előrettekintő) vizsgálat nyomán,

A helyes táplálkozási szokások elsajátítása révén mind a 2-es típusú diabetesz, mind egyéb betegségek kockázata lecsökken

akik kevesebb mint egy adag fehér rizst fogyasztottak havonta. A kutatók becslése szerint, amikor napi 50 g (főtlenül mért) fehér rizst ugyanolyan mennyiségű

amelybe 72.215 olyan nőt vontak be, akiknél a vizsgálat kezdetén menopauza állt fent, azonban nem szenvedtek 2-es típusú cukorbetegségben, megállapították, hogy fordított összefüggés áll fenn a teljes értékű gabonabevitel és a 2-es típusú cukorbetegség kockázata között, vagyis minél nagyobb a teljes értékű gabonabevitel, annál kisebb a kockázat. Egy körülbelül nyolc éves utánkövetési időszakban a résztvevők, akik két adagnál többet fogyasztottak, 43%-kal kisebb kockázattal rendelkeztek a 2-es típusú cukorbetegség kialakulásá-

Néhány példa arra, hogy mennyit jelent egy adag gabonatermék

Élelmiszer	1 adag
Kenyér	1 szelet (30 g)
Gabonapehely (pl. kukoricapehely)	1 csésze
Főtt gabona (búza, rizs, zabpehely stb.)	½ csésze
Főtt tészta	½ csésze
Pattogatott kukorica	2 csésze

Keressük meg azokat a helyeket, ahol jó minőségű barna kenyér kapható, s ugyanakkor süssünk mi is házilag teljes kiőrlésű lisztből

ra nézve, összehasonlítva a nőket, akik nem fogyasztottak teljes értékű gabonaféléket. A kockázat csökkenését figyelték meg akkor is, amikor alacsonyabb volt a teljes értékű gabonabevitel, például napi 1 adag.

A kutatók úgy vélik, hogy az egyik legfontosabb táplálékcsoportot a 2-es típusú cukorbetegség megelőzésének tekintetében a teljes értékű gabonafélék képezik.

A legújabb tanulmányt a teljes értékű gabonafogyasztás és a 2-es típusú cukorbetegség között fennálló fordított kapcsolat tekintetében 2018 szeptemberében tették közzé a *Journal of Nutrition* folyóiratban. A tanulmány 55.565 résztvevőt foglalt magában, akiknek életkora a tanulmány elindításakor 50 és 65 év közötti volt, és akik 1993–1997 között Dániában (Koppenhága és Århus területén) éltek.

Minden résztvevőnek ki kellett töltenie két kérdőívet: egyet az életstílusról, amely dohányzásra és a fizikai tevékenységre vonat-

kozó kérdéseket tartalmazott, valamint egy másik kérdőívet, amely 192, táplálkozással kapcsolatos kérdést ölelt fel.

A résztvevőket a nemük és a teljes értékű gabonafogyasztás szempontjai szerint osztották fel. Egy átlagos 15 éves utánkövetési időszakban a résztvevők közül 7417 személyt 2-es típusú cukorbetegséggel diagnosztizáltak (4116 férfit és 3301 nőt). Abban a csoportban, ahol a legtöbb teljes értékű gabonát fogyasztották, a 2-es típusú cukorbetegség kockázata a férfiak és nők esetében 34%, illetve 22%-kal kisebb volt, összehasonlítva azzal a csoporttal ahol a legkevesebbet fogyasztottak.

Egy hatékony védőeszköz

Amint említettük, a teljes értékű gabonafélék fontos rost-, vitamin-, ásványi és fitokémiai anyagforrások, azonban van még valami, ami megmagyarázza ezek fogyasztása és a cukorbetegség kockázatának csökkenése közötti összefüggést: a teljes értékű gabonák bevitelének **mértéke**

a 2-es típusú cukorbetegséggel szemben védelmet biztosító étrend egyik fontos tényezője. Ennek az étrendnek ugyanakkor **a gyümölcs- és zöldségfogyasztás is** részét képezi.

Ami a cukorbeteg étrendjét illeti, a legjelentősebb orvosi szakosított intézmények, mint például az Amerikai Diabétesz Társaság, kiemeli a különböző tápanyagokban – beleértve a teljes értékű gabonaféléket is – gazdag élelmiszerek megfelelő mennyiségű fogyasztásának fontosságát, amely mennyiségnek illeszkednie kell egy személyre szabott kalóriakerethez.

A teljes értékű és a finomított gabonatermékek körülbelül ugyanolyan mennyiségű kalóriát és szénhidrátot tartalmaznak. A magas rosttartalomnak, illetve az alacsony glikémiás indexnek⁵ köszönhetően a teljes értékű gabo-

⁵ Glikémiás index (GI): az egyes élelmek vércukoremelő képessége. A GI megmutatja, hogy az adott élelmiszerben lévő szénhidrát milyen gyorsan szívódik fel a szervezetben, arról azonban nem tájékoztat, hogy mennyi szénhidrát van egy adott élelmiszerben. Az alacsony glikémiás indexű ételek **lassan felszívódó szénhidrátokat** tartalmaznak és ezáltal hosszabb ideig tartó teltségérzést okoznak. A GI egy számérték, mely a táplálékok besorolását jelenti egy 0-tól 100-ig terjedő skálán, a vércukorszintre gyakorolt hatásuk alapján. A skála legmagasabb fokán a szőlőcukor (glükóz), kristálycukor, méz, édességek, majd a fehér liszt-termékek találhatók. Ezek után következnek a gyümölcsök, majd a tejtermékek, korpás gabonatermékek, hüvelyesek és a gyümölcscukor (!), azaz fruktóz. A skála alján vannak a zöldségfélék. (Forrás: cukorbetegkozpont.hu)

nafélék segítenek a vércukorszint megfelelő szabályozásában, mivel lassabban szívódnak fel és ennek kisebb mértékű növekedését eredményezik.

Befejezés

Összegzésül, a jelenlegi tudományos adatok fényében, **a teljes értékű gabonafélék védelmet nyújtanak a 2-es típusú cukorbetegséggel szemben, és részét kell képezniük azon személyek étrendjének, akik ezzel a betegséggel küzdenek.**

Figyelembe véve a 2-es típusú cukorbetegség globális elterjedését, mindenképpen ajánlott a finomított gabonafélék teljes értékű gabonafélékkel való helyettesítése.

Dr. Vulcan Erika,
diabetológus, Brassó

(A fenti cikket az *Élet + Egészség* című folyóirat 2019/1. számából vettük át, a kiadók engedélyével)

Az orrvérzés

Kellemetlen élmény az, ha az orrunk minden előrelátható jel nélkül vérezni kezd. Egyeseknél gyakran is előfordulhat, de sok ember már életében legalább egyszer kapott kisebb-nagyobb orrvérzést. Tekintsük át röviden, miért áll elő és hogyan kezelhető ez a probléma.

Okai:

- traumatikus okok – egyértelmű, hogy ha az ember orrát megütik, vagy ha úgy esik el valaki, hogy az orrát megüti, akkor vérezhet;
- magas vérnyomás – az orr nyálkahártyájának gazdag érhálózata van, kényes a gyors vérnyomás-emelkedésre, ilyenkor felszakadhat egy kis ér és vérzés állhat elő;
- a túl száraz, poros és meleg levegő miatt kiszáradhat az orr nyálkahártyája és vérzés állhat elő;
- véralvadási problémák – ha valamiért a vér nem olyan hatékonyan alvad, akkor elég egy apró kis ér miatt is jelentékeny orrvérzés állhat elő. A véralvadási zavar lehet veleszületett, lehet a beteg máj rossz működésé-

nek köszönhető, a beteg csontvelő rossz vérképző funkciója miatt vagy a véralvadást gátló gyógyszerek által elősegített véralvadási probléma;

- veleszületett betegség miatt, melyben maguk az erek túl tö-

rékenyek – például a ritka Rendu-Osler betegség;

- kisgyerekeknél – idegen test az orrban;
- ritkán: daganat az orrban vagy a felső torokban.

Mit tegyünk orrvérzés esetén?

- Enyhén előredőlt testtartásban a nagy- és a középső uj-

junkal erőteljesen szorítsuk meg az orrunkat (az orrunk töve alatt);

- Ha nem áll le a vérzés, tehetünk jeget a nyakunk köré – ez a nyaki és feji erek összehúzását eredményez;
- Ha nagy a vérnyomásunk, csökkentsük a rendelkezésünkre álló gyorsan ható vérnyomáscsökkentőkkel (mint pl. a Nifedipin, Nitroglicerint);
- Ha nem áll le a vérzés, akkor az orvosi mentőszolgálatban egy úgynevezett orrtamponálást végeznek, azaz egy hosszú gézdarabot az orr nyílásán keresztül az orrüregbe juttatnak, ez lezorítja a vérző helyet és csillapul a vérzés;
- Ha így sem sikerül leállítani a vérzést, akkor a beteget be kell

vinni az orr-fül-gégészeti klinikára, ahol sebészeti erőforrások állnak rendelkezésre.

Megjegyzés

Orrvérzés – románul epistaxis, vagy hemorragie intranasală/nazală

Dr. Rupárcsics Arnold,
Pforzheim, Németország

Könnny és látás: a szárazszem-szindróma

Bevezető

Már a cikk elején szeretném letisztázni azt, amivel gyakran szembesülök, amikor a betegekkel beszélgetek: a jó látáshoz megfelelő összetételű könnyre van szükségünk. Teljes erőnkkel törekszünk meggyőzni az embereket arról, hogy vannak az életben olyan dolgok, amelyek csak abban az esetben oldódnak meg, ha kilépünk a kényelmi állapotunkból, ami nagyobb fegyelmre és saját magunkkal szembeni igényességre kötelez.

A szárazszem-szindróma okai

A mi mentalitásunkban elterjedt elképzelés szerint egy szemüveg megoldhatja a szem bármilyen rendellenességét. Ami engem illet, szeretnék rávilágítani, hogy a könnyfilm egészséges összetétele is nagy mértékben hozzájárul a minőségi látáshoz. Elmondhatjuk, hogy a *szárazszem-szindróma* akkor áll elő, **hogyha valakinek a szervezete nem termel elegendő mennyiségű könnyet vagy a könnyfilm minősége nem megfelelő.**

E terület kutatói tényezők sokaságát fedezték fel, amelyek elősegítik a szárazszem-szindrómával társuló krónikus vagy csendes gyulladást. Ezen tényezők közé soroljuk a nem megfelelő étrendet, az elhízást, az inzulinrezisztenciát, az alváshiányt, a testmozgás hiányát, a stresszt, az előrehaladott életkort, a gyógyszereket. Így tehát az életmódot érintő döntések különösen fontos szerepet játszhatnak a szárazszem-szindróma megelőzésében vagy kezelésében.

Tünetek

A szárazszem-szindróma jelei és tünetei általában mindkét szemnél jelentkeznek, és e probléma a következőkben nyilvánulhat meg:

- ❖ égető/csípő érzés a szemben;
- ❖ rostos állagú váladék lerakódás a kötőhártya zsákban vagy a szem körül;
- ❖ megnövekedett fényérzékenység;
- ❖ kötőhártya gyulladás (kitágult véredények a szem felületén);
- ❖ idegentest jelenlétének érzete;
- ❖ kontaktlencse viselésének a nehézsége;

- ❖ éjszakai vezetés képességének csökkenése;
- ❖ állandóan nedves szem, a gyulladási folyamat eredményeként;
- ❖ homályos látás és szemfáradtság.

Mi a könnyfilm?

A könnyet három réteg alkotja: olajos, vizes és nyákos.

Az olajos réteg a könnyfilm külső részén található. Ez simává teszi a könny felületét, és meggátolja annak túl gyors elpárolgását. Ezt a réteget a szemhéjak alatti Meibom-mirigyek termelik.

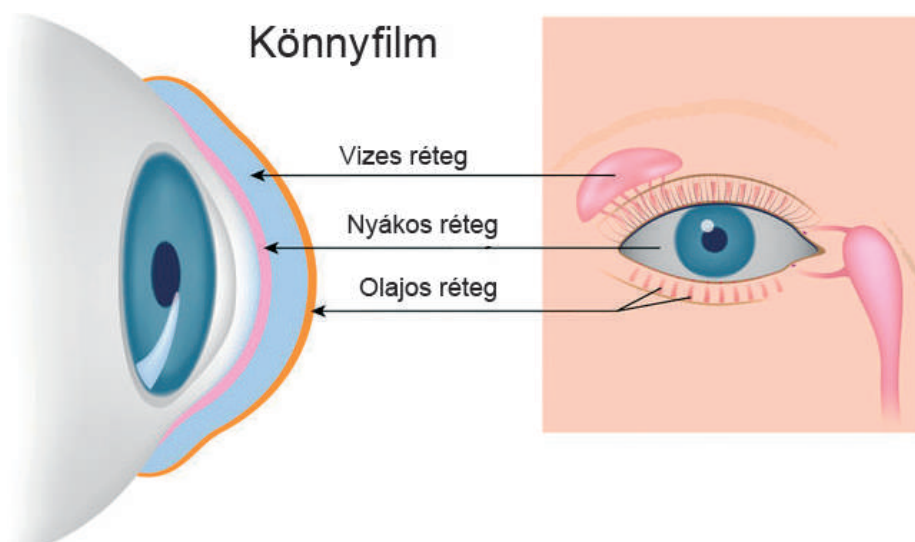
A vizes réteg középen található, nagyrészt ez az, amit mi könnynek nevezünk. Szerepe, hogy megtisztítsa a szemet az idegen részecskéktől.

A nyákos réteget közvetlenül a kötőhártya választja ki, és érintkezik a szemgolyóval, biztosítva a könny hozzá való tapadását.

A könnyfilm minőségét károsító tényezők

1. Csökkent könnytermelés – ezt az állapotot megnevező orvosi kifejezés a *keratokonjunktivitis sicca*. Általános okok:

- az életkor előrehaladása;
- bizonyos szisztémás betegségek tüneteiként, mint például cukorbetegség, reumatoid arthritis, lupusz, szklerodermia, Sjögren-szindróma, pajzsmirigy rendellenességek, A-vitamin hiány;
- bizonyos gyógyszer-csoportok állandó használata: antihisztaminok, dekongesztánsok, fogamzásgátlók, antidepresszánsok, magasvérnyomás elleni gyógyszerek stb.;
- szemsebészeti beavatkozások;
- a könnymirigy károsodása helyi gyulladás vagy besugárzás miatt.

A könnyfilm felépítése

2. A könny fokozott párolgását a következők befolyásolják:

- szél, füst, száraz levegő;
- ritkán pislogás, amikor olyan tevékenységre összpontosítunk, mint például az olvasás, vezetés vagy a számítógépes munka;
- szemhéjbetegség, mint például az ectropium (a szemhéj kifelé türemkedése), vagy az entropium (a szemhéjak befelé fordulása).

Megnőtt kockázat

Egyeseknél nagyobb a szárazszem-szindróma kialakulásának a kockázata. A következő osztályok sorolhatók ide:

- 50 év fölötti személyek; a kor előrehaladásával csökken a könnytermelés;
- nőknél nagyobb valószínűséggel alakul ki, főleg ha hormonzavar áll elő a terhesség, fogamzásgátlókkal való kezelés vagy menopauza idején;
- A-vitaminban vagy omega-3 zsírsavakban szegény étrenden élők;
- kontaktlencse viselői.

A számítógép, a mesterséges fény és a késői munka mind károsan hat a szemünk egészségére

A gyulladás élettana

A szárazszem-szindróma megértésében szerepet játszó **legnagyobb felfedezések 10 évvel ezelőtt születtek**, amikor leírták a szem felülete és az agytörzs közötti idegi kapcsolatokat, amelyek serkentik a könny és a fehérjék könnymirigyek általi kiválasztását. Az egészséges embereknél ez a láncreakció nagyon jó ellenőrzés alatt történik. Azonban az idegi érzékenység bármilyen bel-

ső vagy külső rendellenessége, amely érinti a szem felszínét vagy a könnymirigyeket, folyamatos ciklust hoz létre, mely serkenti a gyulladást okozó tényezőket.

Úgy tűnik, hogy a gyulladás előmozdítóit megtalálhatók feldolgozott élelmiszerek nagy részében a transz omega-6 zsírsavak hidrogénezése által. **A margarinok, a kereskedelemben található salátaöntetek, a magas glikémiás indexszel rendelkező élelmiszerek olyan tényezők, amelyek krónikus gyulladást tartanak fenn.** Magas vércukorszint esetén a glikációs folyamat során toxikus termékek keletkeznek, amelyek megnövelik a gyulladás mediátorainak – mint például a C-reaktív protein vagy az interleukin-6 – szintjét.

A szemfelület egészségét biztosító tápanyagok

- ✧ Az esszenciális zsírsavak – omega-3 EPA (eikozapentaénsav) és DHA (dokozahexaénsav) zsírsavak – részt vesznek a könny olajos rétegének természetes kiválasztásában. Az EPA egy természetes gyulladáscsökkentő, míg a DHA megelőzi a Meibom-

Az egészséges táplálkozáson túlmenően, tartózkodjunk és mozogjunk minél többet a természetben! Ez egész szervezetünk, de szemünk egészségére is jó hatással lesz

mirigyek átérésztőképességének az elvesztését és elősegíti a mirigy vezetékének a megfelelő működését.

- ✦ Kurkumin – az arahidonsav keletkezésének gátlása érdekében használt anyag a COX2 blokkolása által valósul meg. A Curcuma longa-ból (kurkuma) vonják ki. A kurkuma képes megállítani a gyulladásos láncreakciókat, gátolva az Interleukin-1-et, a krónikus gyulladás jelzőjét.
- ✦ C-vitamin – lényeges a teljes immunrendszer és a zsírsavak anyagcseréjének fenntartásában.

✦ A-vitamin – létfontosságú a szaruhártya és a kötőhártya hámsejtjeinek és a kehelysejtek egészsége érdekében, amelyek kiválasztják a könnyfilm nyákos rétegét.

✦ D-vitamin – részét kell képeznie azok étrendjének, akik A-vitamin tartalmú kiegészítőket szednek a törések elkerülése érdekében.

✦ E-vitamin – javasolt hozzáadni az esszenciális zsírsav-kiegészítőkhöz, a zsíroxidáció elkerülése végett.

✦ Poliszacharidok – elősegítik az összetett biokémiai hálózat

működését, a nyákos réteg, de a vizes réteg szintjén is.

- ✦ Laktoferrin – fehérjetípus, amely megköti a szemgolyó gombák, baktériumok és vírusok elleni védelmében fontos szerepet betöltő vasat. Ajánlott ennek pótlása, különösen azoknál, akiknél szemsebészeti beavatkozást végeztek, vagy akik kontaktlencsét viselnek.

Dr. Dancă Cristina,
oftalmológus

(Átvéve az *Élet + Egészség* folyóirat 2019/1 számából, a kiadók engedélyével)

Kedves Olvasók!

Az *Élet + Egészség* című, és a Mezőmésesi Életmódközpont (Maros megye) gondozásában kéthavonta megjelenő folyóirat a legújabb, testi-lelki egészségünk szempontjából rendkívül fontos cikkeket, információkat tartalmazza. Ha elő szeretnének fizetni rá, akkor kérjük, jelezzék ezt a következő telefonszámon: **0745 513 229**, Pásztor Gyöngyi (Kolozsvár). Az egy évre szóló előfizetés ára jelenleg 45 lej. Köszönjük!

Táplálkozás és Biblia (2. rész)

Egyiptomi–magyar „rokonság”

Mennyire szeretjük Istent? Jobban, vagy kevésbé, mint a kedvenc ételeinket? Engedhetjük-e, hogy bármi is közénk és Isten közé álljon? Az Isten iránti engedelmeségünknek már ebben az életben meglesz a jutalma. A 2 Mózes 15:26 versében ezt olvassuk:

„Ha a te Uradnak, Istednek szavára hűségesen hallgatsz, (...) és figyelmezel az ő parancsolataira és megtartod minden rendelését: egyet sem bocsátok rád ama betegségek közül, amelyeket Egyiptomra bocsátottam...”

A paleopatológusok (azaz, a régmúlt idők betegségeit kutató szakemberek) megvizsgálva az egyiptomi sírboltok múmiáinak testmaradványait, kiderítették, milyen bajok sújtották azokat a gazdagabb osztályból származó, ókori embereket: szívbeteg, cukorbeteg, rákosak voltak, csontritkulásban és fogszuvasodásban szenvedtek – pontosan a mai magyar emberhez hasonlóan.

De milyen is volt a gazdag egyiptomiak étrendje? A zsidóktól eltérően, az egyiptomiak kedvelték a disznóhúst (ők ezen állatot tisztának, míg a juhot tisztátalannak tartották), ezen kívül fehér búzalisztból készült kovászos kenyeret, és sok nádcukrot fogyasztottak, sörrel és borral együtt. Tehetősek lévén, mozogniuk sem kellett – a nehéz munkát a rabszolgákra, például a zsidókra bízva.

Ezzel szemben az elnyomott zsidók főleg durva árpakenyérhez, halhoz, lencséhez, hagyma- és fokhagymafélékhez, meg szá-

mos más zöldséghez juthattak hozzá.¹ Nem is csoda, hogy ez az étrend, a bőséges testi munkával együtt – Isten különleges áldása révén – egészséges és gyorsan szaporodó néppé tette őket.

Egyiptom betegségei és az akkori tehetősebb osztály étrendje és életstílusa tehát ugyanazok voltak, mint a mai, modern emberéi. Ezért, ha mi mentesülni szeretnénk a rengeteg szenvedéstől, feltétlenül el kellene fogadnunk Istennek a Szentírásban lefektetett parancsolatait és rendeléseit.

Mi lenne hát a legjobb számunkra?

Az állatok elfogyasztását Isten sosem tekintette ideálisnak. Ha Isten kezdettől fogva ezt tervezte volna az ember számára, akkor már az Édenben is húst rendelt volna táplálékául. A bennünk bízó, kiszolgáltató állatok

¹ „Visszaemlékszünk a halakra, amelyeket ettünk Egyiptomban ingyen, az ugorkákra és dinnyékre, a párhagymákra, vereshagymákra és a foghagymákra.” (4 Mózes 11:5)

testszövegeinek megkínánása valószínűleg az Özönvíz előtti, erőszakosságával Istennek bánatot okozó,² halálra ítélt nemzedékben fejlődhetett ki.

Isten, mint megértő, és számos helyzetben a mi megértési szintünkhöz alkalmazkodó Atya, ideig-óráig megtűrte az állatok húsának megevését, és csupán szabályozta azt – a rabszolgasághoz, többnejűséghez, váláshoz, és háborúzáshoz hasonlóan, melyeket, a bűn tartozékaiként ugyancsak eltűrt és szabályozott, ám sohasem tekintette kedvesnek azokat.

Egyszer a farizeusok megkérdezték az Úr Jézust: „Szabad-e az embernek az ő feleségét akármikor elbocsátani?” (Máté 19:3) E kérdéssel az Úrnak Mózes által megadott törvényére gondoltak, amelyben a férfi, ha feleségét elbocsátotta (azaz elvált tőle), köte-

² 1 Mózes 6: 5–7, 11–12. „És látá az Úr, hogy megsokasult az ember gonoszága a földön, és hogy szíve gondolatának minden alkotása szüntelen csak gonosz. (...) A föld pedig romlott vala Isten előtt és megtelék a föld erőszakoskodással. Tekinte azért Isten a földre, és ímé megvala romolva, mert minden test megrontotta vala az ő útát a földön.” (1 Mózes 6:5, 11–12)

Tutankhamon fáraó (i.e. 1341–1323) arany szarkofágja

les volt az asszonynak válólevelet adni,³ hogy ezáltal ő bárkinek bizonyíthassa, hogy éveken át nem paráznaságban, hanem valakivel törvényes házasságban élt. Csak hogy ez a döntés teljesen a férjre volt bízva, aki így, megalapozottabb ok nélkül is elküldhette az asszonyt, csupán mert egy idő után „nem találta kedvére valónak.” Az Úr válasza meglepő volt:

„Mózes a ti szívetek keménysége miatt engedte volt meg nektek hogy feleségeiteket elbocsássátok, de kezdettől fogva nem így volt.” (Máté 19:8)

³ 5 Mózes 24:1

E szavak által Isten Fia **a kezdetekre** irányítja hallgatói figyelmét – azaz, arra az időre, amikor az Édenkertben, a még el nem bukkott Ádámnak eszébe sem jutott volna hogy az Istentől ajándékba kapott, szerető Évától megszabaduljon. Valóban, az azóta eltelt időben, Isten számos dolgot engedett meg az embernek a szív keménysége miatt – azonban az Ő hűségese, mennyei hon fele közeledő és új szívet kapott imádoitól elvárna, hogy a *kezdetekhez* térjenek vissza: egy olyan édeni gondolkodásmódhoz, melyben a gonoszság, a vérontás, vagy az

önzés semmilyen formája sem található helyet.

Másrészt, ami a hústalan táplálkozást illeti: már a Színaj-pusztában is, a földi Kánaán fele haladó Izraelnek az Úr mennyei eredetű manná, egy gabonaszem-szerű csodaételt adott,⁴ nemtetszését fejezve ki akkor, amikor húst követeltek.⁵

A mai, mennyei Kánaán fele közeledő nemzedékünknek figyelembe kellene vennie azon ország törvényeit, amelybe nemsokára be szeretnénk lépni, ahol

⁴ 4 Mózes 11:7–9.

⁵ 4 Mózes 11:18–20.

Az állatok testének elfogyasztása valószínűleg az Özönvíz előtti erőszakos emberek elméjében ötlött fel először. Noé és családja az Özönvíz előtti világ elhagyására készülnek – Jacopo Bassano (1510–1592) velencei festő 1579-ben elkészült műve

a bűnözés, a háborúk, a vágóhidak és mézárszékek, s ugyanígy mindenfajta erőszak meg a halál megszűntével⁶ vér nem szennyezi többé a kezeket és az ajkakat.

A háromféle étrend

Következésképpen tekintsük át a Bibliából megismerhető három típusú étrendet:

- Első a tiltott, mely tisztátalan állatokat tartalmaz;
- A második egy megengedett étrend, melynek része a tiszta állatok húsa – ám ennek csupán időlegesnek, átmenetinek kellene lennie;
- A harmadik pedig az ideális (eszményi) étrend, amely növényi alapú, és szükség szerint kiegészíthető tojással és tejtermékkel – amelyeket barátaink, az állatok szívesen nyújtanak, anélkül hogy le kellene ölnünk őket.

Ez utóbbi étrend esetében a húsban levő *fehérjét* a babfélékben – szárazbab, lencse, csicseriborsó, szója – diófélékben, magvakban, tejben és tejtermékekben, tojásban, és gabonában levő fehérjék (proteinek) pótolják. Ugyanakkor az állati zsírokat a különféle növényi olajok, és a csonthéjas gyümölcsökben és olajos magvakban levő növényi zsírok

kitűnően helyettesítik, sőt, sokkal egészségesebbek azoknál.

A magyar nép jórészenek étrendje jelenleg – mind városon,

Isten a pusztában nem disznókat, vagy egyéb tisztátalan állatot, hanem az Általa tisztának kimondott fürjeket adott húsrá áhítózó népének

de főleg vidéken – teljes őrlésű gabonatermékekben, magvakban, diófélékben, sőt, sokak esetében gyümölcsben és zöldségben is rendkívül szegény. Ugyanakkor fehér lisztet, állati zsírokat, kétes minőségű felvágottakat, finomított cukrot, konyhasót és bő zsira-

de főleg vidéken – teljes őrlésű gabonatermékekben, magvakban, diófélékben, sőt, sokak esetében gyümölcsben és zöldségben is rendkívül szegény. Ugyanakkor fehér lisztet, állati zsírokat, kétes minőségű felvágottakat, finomított cukrot, konyhasót és bő zsira-

Az étrend ilyen helytelen irányba történt eltolódása – az idegekre károsan ható kávéval, koffeines üdítővel, alkoholos italokkal és a dohányzással együtt – mára Európa egyik legbetegebb népévé tett minket.

Ha minderre ráébredtünk, akkor itt a változás

ideje. Ne feledjük azonban a *reform két alapvető szabályát*:

1. Az apró lépések politikáját – azaz, sajnos legtöbbünk nem képes egy csapásra minden rosszat elhagyni (habár ez lenne az ideális). Ezért csak nyugodtan, természetesen kezdjük hozzá, fokozatosan valósítva meg életünkben a megértett és kívánt változtatásokat.

2. A behelyettesítés elvét: minden egészségtelegebb elemet egy másik, egészségesebbel helyettesíthetünk, ugyancsak stresszmentesen, fokozatosan.

Mit jelent ez?

Például, próbáljuk ki először a töltött káposztát disznóhús helyett marha- vagy borjúhússal – és talán ki fog derülni, hogy nagyon ízletes!

Tovább lépve, ugyancsak marha- vagy akár tyúkhúst használhatunk a húsgombóc leves, vagy a fasírozott készítésénél. Majd egy szép napon, ha ezeket meg-

Vegetáriánus töltött káposzta, gombával

⁶ „A farkas és a bárány együtt legelnek, az oroslán, mint az ökör, szalmát eszik, és a kígyónak por lesz az ő kenyerre. Nem ártanak, és nem pusztítanak sehol szentségemnek hegyén, így szól az Úr” (Ésajás 65:25). „... és a halál nem lesz többé, sem gyász, sem kiáltás, sem fájdalom nem lesz többé...” (Jelenések 21:4). Lásd még: Ésajás 2:2–4, 11:1–9.

A minél gyakoribb, húsmentes, idényzöldegekben gazdag étkezések családjunk egészségét szolgálják

szerettük, és e húsoknak a disznónál nyugodtabb, enyhébb íze felkészíti ízlelésünket egy új lépésre, megpróbálhatjuk a töltött káposztában a húst darált vagy apróra vágott gomba, szójagranulátum és egy kis reszelt murok keverékével helyettesíteni, odaillő fűszerekkel együtt. Előre és tapasztalatból mondom: nagyon finom lesz!

És ezután jöhet a félbarna, majd barna kenyér a fehér, a gyümölcsös pite vagy gyümölcs-saláta a zsíros krémmel töltött torták, sütemények helyett, és a reggeli kávé is tejjel ízesített gabonakávévá vagy mézes-citromos illatos gyógyteává változhat...

Másrészt, a **MIT** együnk problémakörét mindig kísérnie kell a **mennyit** és **mikor** kérdésnek is. Itt is segít a Biblia.

Mennyit?

A mértékletesség a Lélek gyümölcsének részei közé tartozik:

„De a Léleknek gyümölcse: szeretet, öröm, békesség, béketűrés,

szívesség, jóság, hűség, szelídség, **mértékletesség.**” (Galata 5:22)

Péter apostol „létrájában” – vagyis a lelki fejlődés lépéseiben – a mértékletesség negyedik a nyolc fokból:

„... a ti hitetek mellé ragasszatok jó cselekedetet, a jó cselekedet mellé tudományt, a tudomány mellé pedig **mértékletességet**, a mértékletesség mellé pedig türelést, a türelés mellé pedig kegyességet, a kegyesség mellé pedig atyafiakhoz való hajlandóságot, az atyafiakhoz való hajlandóság mellé pedig szeretetet.” (2 Péter 1:5–7)

Salamon pedig így figyelmeztet:

„... kést tégy a torkodra, ha mértéktelen vagy.” (Példabeszédek 23:2)

Mikor?

„Boldog vagy te ország, kinek a te királyod nemes ember, és a te fejedelmid **idejében** esznek, a test erejéért és nem az italért.” (Prédikátor 10:14)

A késő esti órákban való étkezés nem szolgálja a test erejét. A

napi élelemmennyiség túlnyomó részét reggel és délben kell bevinni. Törekedjünk hát, Isten ereje által, mindezekre!

Kedves Olvasók!

Engedjük meg Istennek, hogy vezessen lépésről-lépésre ezen a nagyon fontos területen is. Ne feledjük: Éva ősanánk itt, a kívánság és az evés próbájában bukott el, maga után húzva férjét,⁷ és minden utódát is az e ponton felbukkant engedetlenségnek és

bűnnek azóta minden irányba szétterjedő nyomorúságába.

Győzzünk hát mi, Isten ereje által ott, ahol Éva és Ádám elbukott, de ahol Krisztus Urunk győzedelmeskedett a megkísértés pusztájában.⁸

„Nem tudjátok-é, hogy ti az Isten temploma vagytok, és az Isten Lelke lakozik bennetek? Ha valaki az Isten templomát megrontja, megrontja azt az Isten. Mert az Isten temploma szent: ezek vagytok ti.” (1 Korinthus 3:16–17)

„Azért akár esztek, akár isztok, akármit cselekesztek, mindent az Isten dicsőségére míveljete.” (1 Korinthus 10:31)

„Mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít.” (Filippi 4:13)

Jancsó Erik,
Kolozsvár

⁷ „És látá az asszony, hogy jó az a fa az eledelre s hogy kedves a szemnek, és kívánatos az a fa a bölcsességért: szakasztá azért annak gyümölcséből, és evék, és ada vele levő férjének, és az is evék.” (1 Mózes 3:6)

⁸ Máté 4:2–4.

A boldog otthon (1. rész)

Tüske-párbaj

„Néhány sündisznó roppant fázik egy téli éjszakán. Összebújnak hát, hogy egymást melegítve védekezzenek a hideg ellen. De mennél jobban összebújnak, annál jobban érzik egymás tüskéit, annál jobban szúrnak. Próbálnak hát távolodni. Csak hogy akkor ismét dideregnek. Valahogy így van ez az emberrel is. Ha eltávolodik társaitól, minden kihűl körülötte, rideg lesz az élete. Ha közelít hozzájuk, némely szúrás, esetleg akaratlan tüskét el kell viselnie. De még mindig jobb szereteteink tüskés kedvét eltűrni, mint belefagyni az egyedüllétbe. Elvégre nekünk is vannak tüskéink, amelyeket a hozzánk ragaszkodók kénytelenek eltűrni. S ha él bennünk megértés, szeretet, e túskepárbaj sosem okoz veszélyes sérüléseket.” (Kun Erzsébet)¹

A fenti idézetet sorozatunk első részében olvashatták már. Ha a sündisznó és tüskéi analógiáján tovább haladunk, nagyszerű szemléltetője lehet ez a házastársi kapcsolatnak is, melyről jelen cikkben beszélni fogunk. Vajon van-e létjogosultsága a sírig tartó boldog házasságról diszkurzust folytatni egy olyan világban, amely azt hangsúlyozza: a saját érzéseidre hallgass, és ha nem érzed jól magad, illetve nem változik meg a másik, akkor lépjél ki? Félreértés ne essék, a Biblia is szól a válás lehetőségéről, maga Jézus említi meg, és a mózesi tör-

vényekben is volt szabályozás az „válólevelekre”. Megváltónk ez utóbbira ekképpen reagál a Hegyi Beszédként ismert prédikációjában:

„Nekünk is vannak tüskéink, amelyeket a hozzánk ragaszkodók kénytelenek eltűrni. S ha él bennünk megértés, szeretet, e túskepárbaj sosem okoz veszélyes sérüléseket.”

„Megmondattott továbbá: Valaki elbocsátja feleségét, adjon neki elválásról való levelet. Én pedig azt mondom néktek: Valaki elbocsátja feleségét, paráznaság okán kívül, paráznává teszi azt, és aki elbocsátott asszonyt veszen el, paráználkodik.” (Máté 5:31–32)²

Kellemetlenül érinthetnek bennünket e sorok. Miért? Jézus egyszer azt mondta a farizeusoknak, hogy a „szívük keménysége miatt” állította fel Mózes a válási procedúrákat.³ Vajon a mai ember szíve is ilyen?

² Itt Jézus nem mond ellent önmagának, habár az Ő Igéjében, 5 Mózes 24:1-ben van szó a válólevél lehetőségéről. Csakhogy mindez a zsidók akkori felfogása miatt lett megengedve. A Hegyi Beszédben, s ugyanígy az Újszövetség többi részében, Isten Fia megszigorítja a feltételeket, s szeretné, ha a kezdeti, édeni szeretethez térnénk vissza. Lásd Márk 10:1–12, és Máté 19: 1–9. verseit.

³ Lásd Máté 19:3–11.

Ugyanakkor, ezen a ponton szeretném kiemelni azt, hogy ha már átestünk egy váláson önmagunk vagy a volt társunk döntése, közös megegyezés, agresszió, vagy bármely más tényező folytán, ne ostorozzuk magunkat! Emlékezzünk vissza Jézus Krisztus viselkedésére úgy a samáriai asszonnal,⁴ mint amikor a zsidók elé hozták a megkövezésre váró parázna asszonyt.⁵ Egyiküket sem ítélte el! Az Úr senkit sem ítél el a múltbeli „tudatlanság idején” elkövetett vétkei miatt, azonban megtérésre hív.⁶ Van, amin már nem változtathatunk, de az életünk jelen pillanatától kezdve dönthetünk a teljes, mennyből jövő boldogság mellett jelenlegi párunkkal is. Van mód változást kieszközölni szinte minden esetben – ha pedig a társunk mégis külön útra indulna, ez már nem a mi felelősségünk.⁷

Hát én immár kit válasszak...

Milyen is tehát a boldog házasság? A bibliai időkben nagy hangsúlyt fektettek a párválasztásra, és jobbra a szülők választották ki gyermekeik számára a jövőbeli társat. A házasságot azonban maga Krisztus alapította, amikor Évát Ádámhoz felesé-

⁴ János 4.

⁵ János 8:11

⁶ „E tudatlanságnak idejét azért elnézvé az Isten, mostan parancsolja az embereknek, mindenkinek mindenütt, hogy megtérjenek.” (Cselekedetek 17:30)

⁷ Ajánlom figyelmükbe Gary Chapman könyveit a házasságról (*Egymásra hangolva, A házasság négy évszaka*). Ne féljünk szakember segítségét sem kérni, ha úgy adódik – ám válasszunk olyan valakit, aki az örökéletre vonatkozó elveket tartja szem előtt!

¹ Kun Erzsébet (1926–1996), Budapesten élt író, újságíró. A *Magyar Nemzet* és a *Füles Magazin* munkatársa.

Jézus és a samáriai asszony.
Harry Anderson (1906–1996) amerikai művész festménye

gül adta. Földre jövelekor első nyilvános csodáját is pontosan egy mennyegzőn hajtotta végre.⁸ Azzal is megtisztelte a házastársi viszonyt, hogy a közte és megváltottai közötti kapcsolat egyik szimbólumává tette: ő a vőlegény – az Egyháza pedig, vagyis az őt várók a menyasszony. Krisztus annyira szeretett bennünket, hogy Önmagát adta értünk, így tisztítva meg bennünket, hogy feddhetetlenek és szentek lehessünk. Ekként kell a férfiaknak sze-

retni a feleségüket is: lásd Efézus 5:25–28 verseit.

Próbáltam utánajárni, a statisztikák szerint mik tartoznak napjaink párválasztási szempontjai közé. Nem meglepően mind olyasmiket találtam, amelyek a fizikai léthez, a földi élethez tartoznak: külső szépség, intelligencia, pénzügyi helyzet, férfi-női sztereotipikus testalkat, és társadalmi helyzet voltak az elsődlegesek. Hadd jegyezzem meg ezen a ponton, hogy az itt említett szempontokat mind-mind a kultúránk alakította ki. A fizikai szépség teljesen szubjektív, a pénzügyi

és társadalmi helyzetéről pedig többnyire nem tehet senki, illetőleg túl sok rajtunk kívül álló dolog befolyásolja. Ha őszinték akarunk lenni, ott belül tudjuk, hogy nem lehetnek ennyire szubjektív és változékony tényezők a párunk megválasztásának alapjai.

„Csak Krisztusban lehet biztonsággal házasságot kötni. Az emberi szeretetnek az isteni szeretetből kell legszorosabb kötelekét fonnia. Csak ott lehet mély, őszinte, önzetlen ragaszkodás, ahol Krisztus uralkodik. A szeretet becses ajándék, amelyet Jézustól kapunk. A tiszta, szent szeretet NEM ÉRZÉS, hanem ALAPELV.”⁹

Fiatalként én magam is kerestem a boldogságot. A földit. Bár vallásos közegben nőttem fel, bennem is az a hamis elképzelés élt, hogy a leendő párom fogja majd betölteni a boldogság szükségleteimet. Aztán amikor a jelenlegi férjemmel megismerkedtem, hullámvasútnak indult a kapcsolatunk: hol úgy tűnt, kialakul belőle valami komoly, hol úgy látszott, esélytelen a kettőnk közös útja. Ekkor döntöttem úgy, hogy Isten kezébe kell helyeznem a dolgokat. Fellapoztam a Bibliát, és kértem Tőle, mutasson utat, hogy ne én akarjam irányítani az eseményeket. Filippi 4:6–7 versére lettem figyelmes egy adott pillanatban:

„Semmi felől ne aggódjatok, hanem imádságotokban és könyörgéseitekben minden alkalommal hálaadással tárjátok fel kívánságaitok az Isten előtt. És az Istennek békessége, mely minden értelmet felülhalad, meg fogja őrizni szíveiteket és gondolataitokat a Krisztus Jézusban.”

⁸ A kánai menyegzőn történekről János 2:1–11-ben olvashatunk.

⁹ Ellen Gould White: *A boldog otthon*. Advent Kiadó, 1998, Budapest, 22. o.

Egy kartonlapra másoltam, és kitettem a szobám falára, hogy emlékeztessen: Isten mindenben a legjobbat akarja számunkra. Ezután körülbelül három hónapig egyáltalán nem kerestem a kapcsolatot az illetővel. Aztán egy napon ismét felbukkant, és az események néhány nap leforgása alatt – bár én magam igyekeztem akadályokat gördíteni a próbálkozásai elé – úgy alakultak, hogy azóta is, nyolc éve, töretlen párost alkotunk, és az Úr gyermekkel is megáldott bennünket. Ha Istenre bízunk életünket, a párválasztást is beleértve, ő a megfelelő időben válaszolni fog.

Vajon túl késő már?

Mi történik akkor, ha valaki már kiválasztotta a házastársát – Isten nélkül? Amint a cikk elején is beszéltünk róla, mindig a jelenen kell dolgoznunk! **Nem mehetünk úgy előre, hogy közben folyton hátrafele tekintgetünk, és a régmúlt hibáit (miénket, vagy a társunkét) feszegetjük.** Egy nagyon kedves ismerősöm jut eszembe, aki egy nap nekem szegezte a kérdést: szerintem hol helyezkedik el időben az a PROBLÉMA, amivel szembesülök – a múltban, a jelenben vagy a jövőben? Gondolkodás nélkül rávágta: a jelenben.

Elmosolyodott. Mert a probléma általában a múltban van, de a jelenben nem tudunk tőle elszakadni. Mindig, minden helyzetre van azonban megoldása Istennek, ha tényleg, teljesen le tudunk mondani önző énünkről, és elhisszük, hogy szolgálatra letünk teremtve, nem pedig azért, hogy csak úgy elvegyünk valamit. A sorrend a következő: elveszük Istentől, hogy rajtunk – mint egy csövön keresztül – tovább áramolhasson szeretete másokra. Nem zárhatjuk el az útját! Kapok

(Istentől, nem más a forrás!), hogy adhassak (nem Istennek, hanem embertársaimnak).

Nem azért adok (szeretetet a férjemnek például), hogy visszakaphassak valamit. A sorrendet nem ronthatom el: KAPOK, hogy ADJAK, és **nem fordítva** (adok, hogy kaphassak)! Isten határozta meg ezt az elvet: embert teremtett (adott), és amikor teremtmé-

nye megbántotta, Fiát küldte el megváltani, kifizetni a váltságbért¹⁰ helyette (ugyancsak adott). Amit nekünk tennünk kell tehát: adni, folyton csak adni. A forrás pedig, amiből mi táplálkozunk, az Isten. Ő az igazi férj, az igazi társ akkor is, ha földi társunk nem

¹⁰ „A bűn zsoldja a halál.” – Jézus nélkül nem lehetne életünk (Róm 6:23).

Friss házasként a férjemmel. Bár rózsaszín felhőben kötünk általában házasságot, jobb ha az Urat naponta kérve készülünk fel az élet viharaira

tartja be az itt említett sorrendet. Mottónk legyen minden reggel: ma napsugár leszek, és rajtam keresztül fog átsugározni az isteni fény a környezetemre.

Ami minket illet: annak az oka, hogy nyolc éve kitartunk egymás mellett, nem abban rejlik, hogy tökéletes páros lennénk, vagy soha nem bántanánk meg egymást. Amikor nézeteltérés támad, fel kell ismernünk, hogy valamelyikünk – vagy mindkettőnk – szívében az önző énünk foglalta el az első helyet: azt, amit Krisztusnak kellene betöltenie.

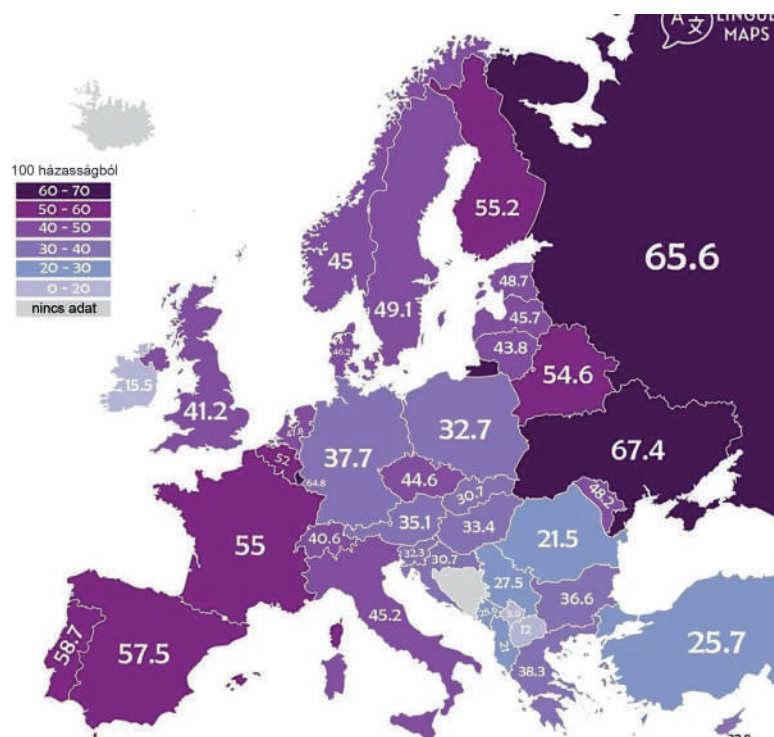
Istennek minden helyzetre van megoldása, ha le tudunk mondani önző énünkről, és elfogadjuk, hogy szolgáltra lettünk teremtve – adni, és nem kapni.

„Haragudjatok, de ne vétkeztek! A nap le ne menjen a ti haragotokon!” (Efézus 4:26–27)

Kezdeti hibák

Hadd mondjam el Önnek, kedves Olvasó, hogy bizonyos értelemben a férjem és én is „hitetlenekként” kötöttünk szövetséget. Bár volt valamilyen kapcsolatunk az Istennel, és mindketten hívő családból származunk, hiányzott a valódi megtérés a szívünkől. És ennek is megvoltak a maga, boldogságot mérgező szabályai.

Például, mindketten azt gondoltuk, **a másíknak kell**

Válási ráta Európa országaiban. E statisztika szerint nálunk 100 házasságból 21, míg Magyarországon 34 végződik válással

megváltoznia, hiszen neki nagyobb a hibája. Úgy véltük, jogunk van addig haragudni, míg a másik fél „észre nem veszi magát” – ahogy mondani szokás. Egy gyerekkönyvben olvastam nemrég: „A tökéletes szeretet kiűzi a félelmet...” (1 János 4:18) biblia-szöveg magyarázatoként a következőt:

¹¹ Patricia M. St. John: *Nyomok a hóban*. Részlet a 24. fejezetből. A könyv eredeti címe: *Treasure of the Snow*. Scripture Union, London, 1972. Az alaptörténet szerint egy tizenegy éves fiú hibájából egy ötéves kisfiú lezuhan a szakadékba, eltöri a lábát, majd bicegő marad. A kis sánta nővére sokáig képtelen megbocsátani, sőt mi több, bosszút is próbál állni. A könyv csodálatosan szép történet

Krisztus az, kitől naponta tanulhatjuk, mit jelent: szeretni

A gyermekeim sokszor kérik, hogy meséljek nekik, és gyakran találok ki én magam aprócska történeteket. Az egyik kedvencük az öntözőkanna meséje.

A zöld kanna története

Volt egyszer, hol nem volt egy szép kert, s abban lakott egy fénylő, zöld színű öntözőkanna. A kertész minden nap teletöltötte őt vízzel, és elindult, hogy meglocsolja a virágokat. Az öntözőkanna büszkén feszített a kezében:

– Ide nézzetek, én adok életet mindenkinek! Én adom nektek az életet vizet! Milyen fontos feladatot kaptam, ugye?

A virágok hálások voltak a víz minden cseppjéért, ám egy napon az egyik rózsza hargosan felcsattant:

– Ugyan már! Mit is képzelsz magadról?

Te csak egy eszköz van, ne pöfeszkedj itt nekünk! Nem is a tied a víz!

Az öntözőkanna ekkor retentő módon megharagudott a rózsára. Hogy merészel neki ilyeneket mondani? Amikor őtőle jön hozzá a víz? Hát, nem hálásnak kellene inkább lennie? Elhatározta hát, hogy ő ezentúl biza nem öntözi meg ezt az álnok, öntelt virágot. Így hát a következő napon, amikor a kertész kézbe vette, igyekezett tartani magát az elképzeléséhez. A kedves virá-

a megbocsátásról, a félelmekről, illetve arról, hogy ha Jézus Krisztus befogadjuk a szívünkbe, nem lesz többé ott helye hosszú ideig egyetlen negatív érzelmenek sem: ha kérjük, ő mindtől megszabadít a körülményektől függetlenül.

gokat sorra öntözte, ám amikor a rózsaszálhoz értek, összeszorította a kis lyukacskáit, amilyen erősen csak tudta. „Egy cseppet sem!” – emlékeztette magát. „Most majd megéri, mennyire fontos vagyok!”

A kertész erre újra és újra próbálkozott, de az öntözőkanna va-

Volt rajta néhány nyom, mely mutatta, miken ment keresztül. A leckét viszont megértette: a vizet nem ő adja. Ő csak továbbítja. Ha pedig nem teszi, ő maga fog megsérülni. A javítás pedig fájdalmas, és visszafordíthatatlan sebekkel jár.

Az öntözőkanna története jól szemlélteti, milyen érzéseket engedünk eluralkodni néha a szívünkben. Az érzelmek nem jók vagy rosszak önmagukban, de mi döntjük el, melyiknek engedünk teret hosszú távon. „A bűn az ajtó előtt leselkedik, és reád van vágyódása, de te uralkodjál rajta.”

(1 Mózes 4:7) Önerőből nem, Krisztussal azonban győzhetünk a romboló érzelmek felett

lóban megmakacsolta magát, és nem engedte ki a vizet magából a virágra. Mit tett a kertész vajon? Elgondolkodva nézegette, majd visszavitte az öntözőkannát a fészerbe, és kihozott egy másikat. Vizet töltött bele, és azzal locsolta végig a virágokat.

És hogy mi történt az elsővel? A kertész később bement a fészerbe, és próbálta megjavítani. Ám az erőlködéstől, hogy az öntöző lyukakat elzárja, teljesen torzzá vált a kis kanna. A kertész már azon gondolkodott, hogy kidobja, de végül úgy döntött, próbálja megjavítani. Fúrót vett elő, vésőt, kalapácsot. Fájt az öntözőkannának a művelet. De hosszas munkálkodás után, újra a régi lett. Azaz csak majdnem.

Azt hiszem, nem szorul különösebb kiegészítésre ez a kis történet. A párunkkal való kapcsolatunkban is ezt kell szem előtt tartanunk. Csak mi sérülünk, ha várjuk, hogy először a társunk változzon, és majd azután mi...

Végül pedig...

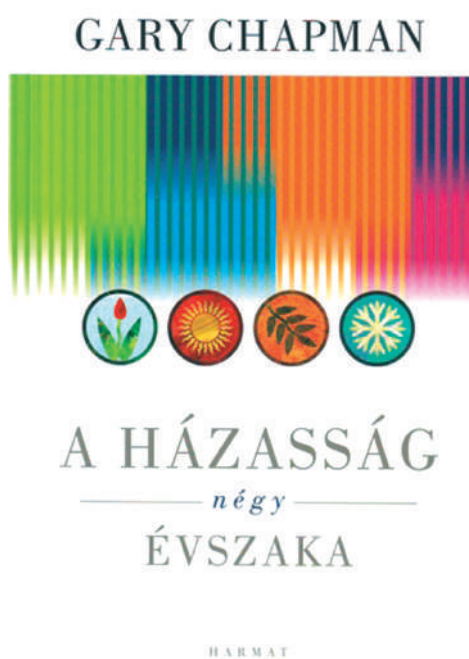
Arra ösztönöznék, kedves Olvasó, hogy kezd el minden napodat Istennel! Ha lehetőséged van rá, tedd ezt a szabadban, a természetben: hidd

el, sokkal könnyebb így – de azt is tudjuk, hogy Őt bárhol megtalálhatjuk. Fogadd el Tőle az aznapra felkínált valódi szeretetet, hogy ezt tovább tud adni a családnak is. Azután add is tovább, bármilyen is legyen a fogadó fél hangulata! Szeretnélek felkészíteni rá: az első próbálkozások nem biztos, hogy könnyedén fognak menni. Amikor Isten látja az elhatározásodat, próbára fog tenni téged, hogy valóban komolyan gondold-e, és megengedi az akadályokat talán. Tehát ne add fel!

Ne feledd: a házastársak közötti kapcsolat az alapja a gyerekeknél is! A gyerekek mintaként fogják visszatükrözni azt, amit éreznek a szüleik közötti kapcsolatból. Légy hálás a

Gary Chapman amerikai antropológus, párkapcsolati tanácsadó és baptista lekipásztor e két könyve nagyon jót tenne minden esküvőre készülőnek, vagy a már sokéve házasságban élőknek is

társadért! Ha szeretnéd, vedd hálánaplót is. Fedezd fel újra a jó tulajdonságait, és ne a rosszakat akard megváltoztatni. Nem vagyunk mi Isten, hogy bárkit is megváltunk. **A mi feladatunk csupán adni, adni és adni.** Venni pedig Istentől, a valódi forrástól szabad. Hálával, megelégedéssel, és mindig a pozitívumokra való figyellel. Keresd mindenben a jót, CSAK a jót! És akkor, amint már említettük, „az Istennek békessége, mely minden értelmet felül halad, meg fogja őrizni szíveiteket és gondolataitokat a Krisztus Jézusban.”

Orbán Hajnalka,
pedagógus, Nyárádszereda

Gyermekoldal

A napfény (Ézsaiás 38. fejezet)

„Az Isten világosság, és nincsen Ő benne semmi sötétség.” (1 János 1:5)

Ezékiás király (Krisztus előtt kb. 739–686) idejében az elleneséges babilóniai katonák nagyon sokszor megtámadták az országot. Isten azonban csodálatosan megsegítette népét, és az ellenség elmenekült. Ezékiás nagyon jó uralkodó volt, mert szerette Istent. Mindenkor az Ő akaratát kereste és követte. Egy alkalommal azonban nagyon megbetegedett. Annyira súlyos volt a betegsége, hogy Isten prófétát küldött hozzá. Ézsaiás volt az, aki elmondta neki az Úr üzenetét:

– Rendezd el dolgaidat házádnál és családjában, mert ebben a betegségben meg fogsz halni – mondta a próféta és elment.

Ekkor a király, aki még fiatal volt, csupán 39 éves, a fal felé fordult az ágyában, és keservesen sírni és könyörögni kezdett Istenhez:

– Ó, Uram! Emlékezz arra, hogy mindenben hűségesen, tökéletesen élttem, és azt tettem, ami kedves volt előttem!

Kevés időre rá, hogy befe-

jezte a könyörgését, észrevette, hogy Ézsaiás próféta ismét ott áll az ágya mellett:

– Isten újabb üzenetét hoztam neked. Azt mondja az Úr, hogy meghallgatta imádságodat és meggyógyít téged. Nem kell most

meghalnod, hanem még tizenöt évig élhetsz. Sőt, attól sem kell félned, hogy az ellenség katonái elfoglalják az országodat, mert Isten megvéd téged és népedet az ellenségtől.

Isten annyira szereti az embert, hogy még annál is többet ad, mint amennyit mi kérni tudunk Tőle. A király ekkor megkérdezte a prófétától:

– Honnan fogom tudni, hogy Isten valóban meggyógyít engem? Mi lesz a jele ennek?

– Ha meggyógyulsz, ez bizonyítéka lesz annak, hogy Isten volt a te gyógyítód. Így fog beteljesedni mindaz, amit Ő megígért – felelte a próféta.

– De ugyanakkor kérhetsz egy másik jelet is. Az Ő hatalmát most a Nap által akarja megmutatni neked. („Isten a világoosság és nincs Ő benne semmi sötétség.”) Előre menjen tehát most édesapád, Akház király napóráján az árnyék tíz fokot, vagy visszafelé? Ezékiás király így válaszolt:

– Elég nagy csoda lenne az is, ha hirtelen előbbre menne a napóra árnyéka, de én inkább azt kérem, hogy visszafele menjen tíz fokot...

Ekkor a próféta könyörgött Istenhez. És az Úr meghallgatta imádságát. Olyan csoda történt akkor, ami még soha: **a Nap visszafelé haladt az égen** és így a napóra árnyéka is visszafelé ment tíz fokkal. Ezékiás király ennek látán hálát adott Istennek, megköszönve a kegyelmet mellyel megajándékozta őt:

Majd, a jó Isten tanácsa szerint Ésaiás próféta természetes gyógymódként egy ottani gyümölcsöt, mégpedig egy adag fügét tétett a király sebére (rádörzsölték a fekélyére), ami segítette a gyógyulását.

Tudtad-e?

A napfény megvidámítja szívünket. Kellemes cirógató melegséggel vesz körül minket. Színekkel, fényekkel festi be a körülöttünk lévő dolgokat. A növények a víz és a napfény segítségével tudnak növekedni, fejlődni. A mi testünknek is nagy szüksége van a napfényre. Segít abban, hogy ne legyünk betegek, vagy ha megbetegedtünk, a napsütés gyógyítani is tud minket.

Hatására D-vitamin képződik bennünk, ami csontunknak nagyon fontos. Ennek hiányában meggyöngyölnének csontjaink. A D-vitamint „napfényvitaminnak” is nevezhetjük. A Nap melege nyugtat is bennünket, élénkíti a vér áramlását a testünkben. Ezáltal, a víz mellett

a napfény is segít szervezetünknek megtisztulni a mérgektől. Arra is képes, hogy elpusztítsa azokat a korokozó baktériumokat és vírusokat, amelyek megbetegíthetnének minket.

Napóra

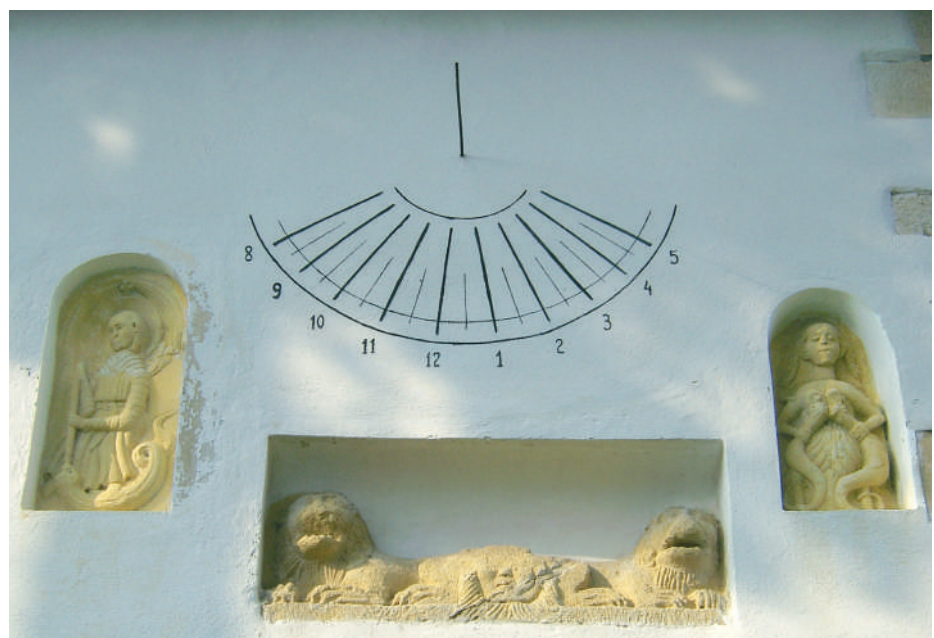
A legősibb időmérő eszköz, mellyel a régiek egy beillesztett botnak a haladó Nap által vetett árnyéka, s előzetes megfigyelés alapján készített beosztások segítségével határozták meg az időt.

Ügyeljünk arra is, hogy a tűző Napba ne nézzünk bele, mert az ártalmas a szemnek. Este, amikor lenyug-

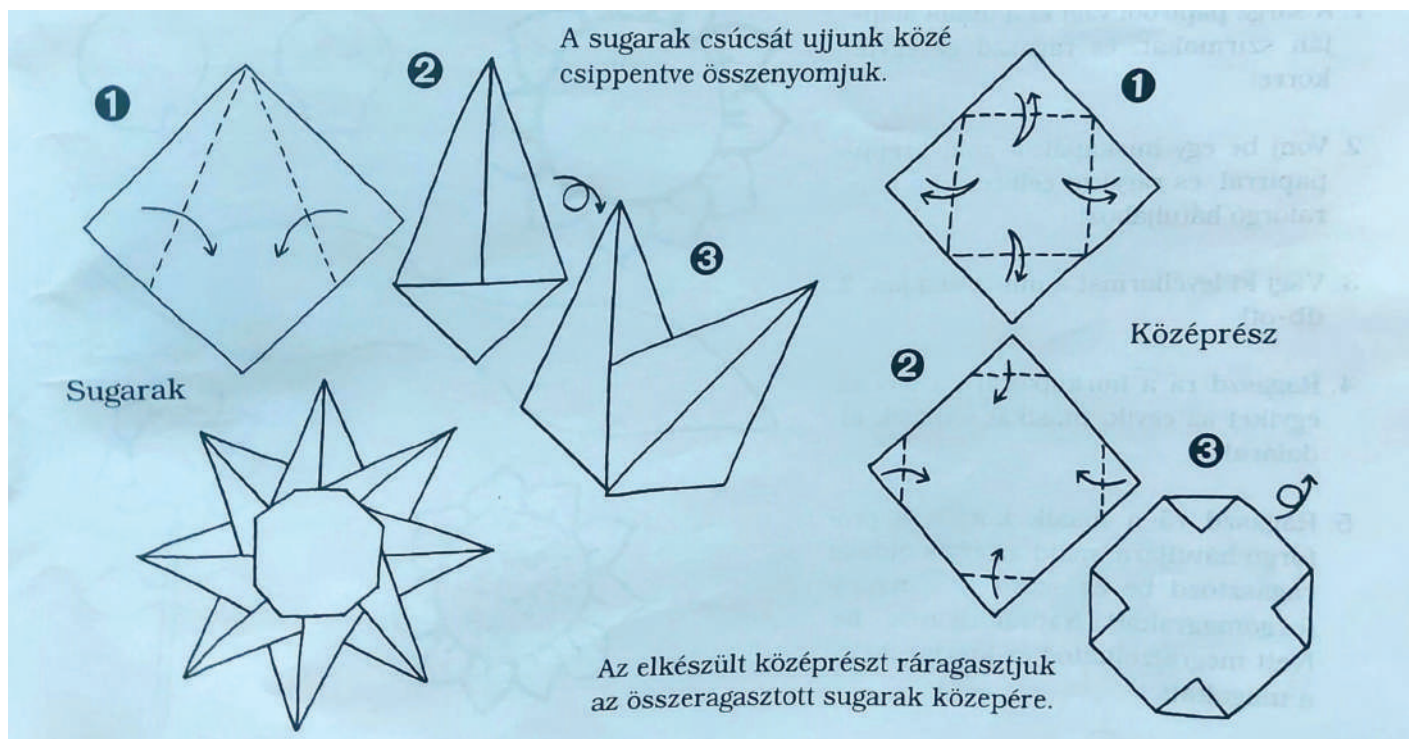
szik a Nap, adjunk hálát a teremtetőknek gondviselő szeretetétért, mellyel megőrzött minket ezen a napon is.

Ókori napóra

A magyarygyerőmonostori református templom tornyán levő napóra (Kalotaszeg)

Feladat

Napocska – egyszerű hajtogatás

Készíts elő kisebb napocskához 9 db 3x3 cm-es, sárga színű papírt, nagyobb napocskához 9 db 10x10 cm-es, sárga papírt!

Ha másképp ragasztjuk a sugarakat, napraforgó-virág szirmainak formájában, akkor napraforgót is készíthetünk.

Írta: **Pap Emília,**

illusztráció: **Somogyi Abigél (Kraszna)**

A Tízparancsolat

Nyolcadik rész:

A nyolcadik parancsolat

„Ne lopj!” (2 Mózes 20:15)

A bélszín

'89 karácsonya volt, és kint mindenhol páncélcocsi, fel-alá vonuló emberek. Az üzletekben, honnan-honnan nem, addig csak kéz alatt kapható áruk jelentek meg. A '80-as évek alatt kialakult, ide-oda szimatoló stílusommal, más, feszült arcú és üres szatyorú emberekkel együtt besodródtam szülővárosom, Kolozsvár központjában levő Sora üzletház ABC-jébe. Körbe jártam a még

mindig majdnem üres polcok között, majd sort vettem észre a hidegfelvágott pultnál. Beálltam, és amikor sorra kerültem, ráböktem a hűtőpultban levő füstölt-pácolt bélszínre:

– Abból kérek.

Nem volt éppen olcsó, de ilyesmit régen nem láttam. Egy papírba csomagolt, kb. húszdekárs darabban a kosaramban, a kassza felé közeledtem. A kasszas nő és a kijáratnál őrködő alkalmazot-

tak elfogódottan mosolyogtak a nagy nyüzsgés közepette, és láthatóan zavarban voltak a hirtelen rájuk szakadt szokatlan helyzet miatt. Észrevettem, hogy nem figyelnek igazán. Ekkor átvillant az agyamon: „Miért is fizetnék...?” Tudtam, hogy minden hiányt az alkalmazottaknak kell kipótolniuk, de rögtön megadtam magamnak a választ is: „Loptak ezek már eleget!”

Az egyik kasszánál levő sorhoz érve, közömbös arccal, lassan kifurakodtam az emberek mellett, mint olyan, aki végül nem vett semmit és szeretne már kijutni. Kértem a pultféléhez, ahol mindenki a csomagjait rendezte – senki sem vett észre semmit. Eltettem a csomagot, és kíséreltem az üzletből.

A hűtőben sokáig ott állt a húsdarab. Habár rajongtam a húsokért – a majdnem egy kilós sült csirkét csak úgy, egy ültőmben meg tudtam enni („Csak legyen honnan!” – mondtuk nevetve az akkori hiánygazdaságban) – most valahogy mégsem volt rá étvágyam.

Csak néhány héttel azelőtt konfirmáltam (ha jól emlékszem, éppen december hatodikán, Mikuláskor), és még ma is látom a padokban ülő, néhány meghívott családtagot és barátot, majd a tiszteletes úr kedves arcát, amint az Úrvacsoraasztal előtt felteszi a hitemre irányuló kérdéseket, majd átnyújtja a szent jegyeket.

Emlékszünk még a Káté első kérdésére?

„**1. Kérdés:** *Mi a te egyetlen vigasztalásod életedben és halálodban?*”

Felelet: *Az, hogy mind testemmel, mind lelkemmel, életemben is, meg halálomban is nem a magamé vagyok, hanem az én húséges Üdvözítőmnek, a Jézus Krisztusnak a tulajdona. Aki az Ő drága vérével minden bűnömért tökéletesen megfizetett. És engem az ördögnek minden hatalmából megszabadított. És úgy megőriz, hogy egyetlen hajszál sem eshetik le fejemről menygye Atyám akarata nélkül. (...) És szív szerint hajlandóvá és készsé tesz arra, hogy ezután Őneki éljek.”¹*

¹ Heidelbergi Káté – A Református Keresztény Egyház Hitvallása. Fordította Galambos Zoltán komáromi református lelkipásztor.

A Sora üzletház 2013-ban

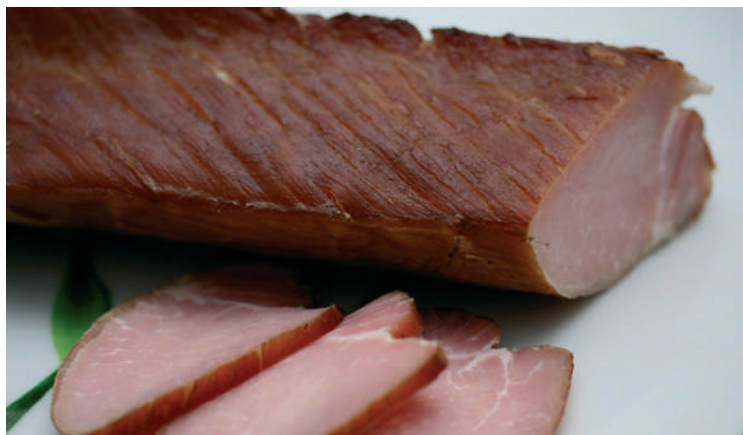
„Hiszed-e? Vallod-e?” „Hiszem és vallom.” – visszhangzik most is fülemben a magasztos párbeszéd.

Gondoltunk-e arra, mit jelent az, hogy többé már nem a ma-

lettünk és élünk, amelyekben a lopás (a hazugsággal együtt), a lefizetés, a zsarolás, és a megvesztegetés egészen természetes, az állami hierarchia legnagyobbjaitól az orvosokon, polgármestereken át egészen a legkisebb kapusig vagy sofőrökig (persze, tisztelet a kivételnek – de vajon annak is, aki azért nem lop, mert nem lehet, vagy fél, hogy elfogják).

Több száz hektáros erdők, virágzó gyárak és közkasszába vándorolt milliók tűnnek el, és a híradók az éppen aktuális korrupciós botrányokról zengnek... Egyik napon színes bőrű kongói szomszédoddal beszélgetve (érdekes módon, mind a Györgyfalvi negyedben, mind később, Szászfenesén egymáshoz közel laktunk), kijelentette:

– Kongó és Románia között az a különbség, hogy ott a főnökök

Füstölt bélszín

gunkéi vagyunk, hanem Azé, Aki drága vérével megváltott...? Isten türelmes szülő, és megvannak az üdvösségre vezető nevelési módszerei.

A háttér

Egy olyan országban és egymást követő rendszerekben szü-

mindent ellopnak, itt pedig még hagynak is valamit.

Eszembe jut egy érdekes történet egy misszionárius házaspáról, akik gyermekeikkel együtt a keleti tengerek egyik kannibálok lakta szigetére költöztek. Gyógyszereket, hasznos szerszámokat vittek nekik, és az Úr megőrizte őket az azonnali haláltól. A törzsfőnöktől parcellát kaptak, majd kertészkedni kezdtek. De amikor

volt, a trolibuszok végállomásának közelében.

Csupán át kellett mennünk az úttesten, és a kertek, mezők, szántóföldek birodalmába jutottunk. A barátaimmal együtt – sőt, a legjobb barátaimra gondolok, akikkel, ha lehetett, sülve-főve együtt voltunk – nem riadtunk vissza a legvadabb csínyektől sem, s ezek közül a lopkodás az élet-savát borsát jelentette.

csak eltüntetésére. Nem szorultam rá, szüleim keresete megfelelő volt. De hát a sport, az sport... Azonban nekem is megvolt a becsületem: „Barátoktól, vagy házakból sosem lopnék!” – jelentettem ki büszkén. Ezután következtek sorjában az üzletekből – csak úgy, szórakozásból – való lopkodások, a buszokon és a vonatokon megszokott „blattolás”, a katonaság ideje alatt „kitanult” becsületlen viselkedés.

Most visszatekintve, megértjük, hogy „ilyen volt a rendszer”: milyen eredménye is lehetett annak a kifacsarodott filozófiának, amely – a Biblia által leleplezett **bűn** helyett – **a magánvagyon tartotta minden társadalmi rossz gyökerének**, és majdnem mindent közvagyonnak nyilvánított? Mindenki onnan „élt”, ahol dolgozott... S ehhez még adjuk hozzá a nagy vidéki tömegeknek, szinte egyik napról a másikra a városok tömbház-negyedeibe való kényszerítését. Itt, különösen a vakációk-

Hegyoldalnyi erdők tűnnek el

a termés beérett, a vendéglátók – férfiak és nők – eljöttek, leszedték és elvitték.

– Miért teszitek ezt? – kérdezte felháborodva a misszionárius.

– Miért ne? – felelték nevetve a bennszülöttek.

Valóban: miért ne?

Kezdetek

Mint említettem, a Györgyfalvi negyedben laktam gyermekkoromtól kezdve, évtizedeken át. Tömbházunk a negyed végében

Szüleim váltig figyelmeztettek, de hát ezzel én mit sem törődtem. Kedvenc szórakozásunk volt a Szopor-telep irányába, valamint az afeletti erdőben, a tóközi tavak körül meg a Tóköz – akkor még kertes házak szegélyezte – utcáin való barangolás, de eljutottunk Szamosfalváig, sőt Szamosszentmiklósig is.

Ma már szégyenkezve gondolok a szorgalmas hostátiak által megtermelt zöldségek értelmetlen kihuzigálására, a gyümölcsfák megdézsmálására, kis csirkék, ka-

ban, a poros játszótéren vagy a lépcsőházak előtt dologtalanul unatkozó gyerekek és fiatalok, kert és gazdaság híján sokszor csínyekben és verekedésekben keresték a kiutat. Ugyanez áll világ nagyvárosi gettóiban megszülető számtalan gyermek-milliókra: minden gyakorlati, nemesítő munka nélkül, tétlenségre kárhoztatva nőnek fel.

Egy amerikai közmondás jut most eszembe, amelynek magyar fordítása kb. így hangzik: „A tétlen kezek a Sátán örömtanyá-

Régi szép idők... sorbanállás a kommunizmusban

ja." Ma már persze azt mondanák erre, hogy szerencsére ott a tévé meg a számítógép, amely lefoglalja eljűnk gyökerezett gyermekeinket. Szerencsére? Erről, ha az Úr megsegít, majd még beszélni fogunk.

Akkoriban, az évről-évre szűkülő hivatalos kereskedelmi kínálat miatt, mindent „szerezni” kellett. Így lassan zűrzavar alakult ki: már azt sem lehetett tudni, mire van jogod és mire nem.

Minden lopás – lopás?

Egy idős vidéki román nénivel beszélgettem régebben. Elmesélt egy esetet, amikor is a téész (termelészövetkezeti, vagy másként kollektív) rendszerben, habár szorgalmasan dolgoztak, és jó volt a termés, a felelős személyek mégis mindent elhordtak előlük, és semmivel sem maradtak télire. „Sebaj, ezt jövőre nem hagyjuk annyiban!” – gondolták barátnőjével, és így is tettek. Következő ősszel, amikor a (talán kukorica-) termés még a földeken volt, egy éjjel, zsákkal a kezükben, torkukban dobogó szívvel a mezőre indultak.

Miközben a két asszony a dombon felfele kapaszkodott, a felhők mögöl kibukkant a Hold. Ennek fényében nagyon közel, pontosan felettük a dombtetőn, mintha egy, az akkori, nyolcvanas években megszokott rendőrzárort pillantottak volna meg: azaz egy rendőrt a mellette álló, géppisztolyos rendőrkatonával. A holdfényben tisztán ki lehetett venni a vállára vetett Kalasnyikov ég fele meredő csövét...

A rémülettől félholtan lapultak a földhöz, időnként fel-felpillantva, de azok nem mozdultak onnan! Órák teltek így el, míg lassan eljött a pirkadat, és az erősödő hajnali fényben hirtelen rájöttek arra, hogy egy furcsa bokrot és annak kiálló ágát nézték rendőrpárnak! Reszkető térddel hazafutottak, és megfogadták, hogy soha, de soha többé nem tesznek ilyet!

– A borzalmas rémület, amelyet kiálltam: a legrosszabb volt egész életemben – mondta a néni.

Elgondolkodtam a dolgon, és eszembe ötlött a Gedeon esete: rejtkehelyen, az országot sáskahadként ellepő midjániak és más keleti népek elől eldugva csépelte ki gabonáját.² Nagyjából ugyanez történt nálunk is: a szegény falusi emberek a **saját** elkobzott földjeiket dolgozták meg a **saját**

² „Mert ha vetett Izráel, mindjárt ott termettek a Midiániták, az Amálekiták és a Napkeletnek fiai, és rájuk törtek. (...) és nem hagytak élésre valót Izraelben (... és Joás fia, Gedeon) éppen búzát csépelte a pajtában, hogy megmentse a Midiániták orczája elől.” (Bírák 6:3,4,11)

Észak-Korea jelenlegi diktátora, Kim Dzsong Un

kezűkkel és a **saját** elrekvirált állataikkal, hogy a termés végül **ne az övék** legyen, hanem jó részét vagy egészét elvigye a korrupció, a nemzeti-, a szovjet-, és minden más érdek, no meg az export. Végül is a sajátodból kellett volna lopnod...?

Még jobban kilátszik e sátáni kelepce egy Észak-Koreából nagy nehezen megszökött, volt katonatiszt szavaiból, amelyeket egy, az Internetre feltett, és a jelenlegi észak-koreai állapotokról szóló cikkben olvastam:

– Feletteseink mindenféle megbízatásokat adnak a tiszteteknek, de a hozzávaló anyagokat nem adják meg. Ezeket valahogyan el kell lopni. Akár elfognak, akár a parancsot nem hajtod végre, mondván, hogy nincs mivel: mindkét esetben rettenetes büntetésre számíthatsz. Ezért állandó, rendkívüli szorongásban élünk...

A napjainkban is virágzó, borzalmas ázsiai rezsim e foglyának végül nagy nehezen sikerült sok-sok mérföldes tengeri kerülővel egy csónakon Dél-Koreába szökni, és én elgondolkoztam: tudták-e, mit mondanak azok, akik a rendszerváltás utáni évtizedekben Ceaușescut és rendszerét sírták vissza? A kivégzett elnök terve az volt, hogy 1990 januárjától kezdve – legyalulva a falvakat, megszüntetve az üzleteket, a pénzt és minden magánvagyon, megsemmisítve az egyházakat és minden kisebbségi jogot, azonkívül teljes rendőri kontrollt hozva létre – rövid idő alatt az észak-koreai, saját milliósok éhhalálát okozó ördögi rendszer pontos mását vezesse be nálunk...

Gedeon és kortársai előtt világos volt: Isten a nép bűnei, és Uruktól való eltávozása miatt engedte őket át sanyargatóik kezére, majd amikor bűnbánattal

Müller György, a bristoli árvaházak alapítója

Istenhez kiáltottak, Ő megadta számukra a szabadulást.³ Hozzánk hasonlóan mi is biztosak lehetünk afelől, hogy Isten meg tudja, és meg is fogja őrizni népünket, de csak akkor, ha elhagyva a gonoszság minden útját, teljes hűséggel Hozzá térünk.

³ „*És gonoszul cselekedének az Izráel fiai az Úrnak szemei előtt, azért adá őket az Úr a Midiániak kezébe hét esztendeig. (...) És mondék néktek: Én, az Úr vagyok a ti Istenetek: ne féljétek az Emoreusok isteneit, akiknek a földjén laktok: de nem hallgattatok az én szómrá. (...) Mikor azért igen megnyomorodott az Izráel a Midiániták miatt, az Úrhoz kiáltának az Izráel fiai. (...) És az Úr hozzá (Gedeonhoz) fordula, és monda: Menj el ezzel a te erőddel, és megszabadítod Izráelt Midián kezéből. Nemde, én küldelek téged? (...) Én leszek veled, és megvered Midiánt mint egy embert” (Bírák 6:1,10,6,14,16).*

Végletekig ható becsületesség

Müller György,⁴ a bristoli árvaházak alapítójának életrajzából, akire az Úr összesen több mint tízezer árva Istenfélelemben való felnevelését bízta, kiderül, hogy fiatalkorában szélhámós és tolvaj volt, és álnokul visszaélve az őt szeretők bizalmával, és nagy fájdalmat okozva ezáltal nekik. Megtérését követően azonban a világ egyik legbecsületesebb emberévé vált: ma is rendelkezésre áll naplója és a napi pontos költségvetések, amelyekben *penny* pontossággal jegyzett le minden bevételt és kiadást egy fél évszázadon keresztül, míg ő maga, habár családos ember volt, megelégedett a legegyszerűbb életmóddal, a gyerekeknek és a misszióknak szentelve életét. Mi változtatta ennyire meg? Az, aminek határkövet kell jelentenie a mi életünkben is:

Mint önmagadat...

Amint a Tízparancsolatban is olvassuk, Isten határozottan

⁴ Müller György (1805–1898), német származású evangélista és misszionárius. Feleségével és munkatársaival együtt az angliai Bristolban épített gyermekotthonokban összesen több mint 10.000 árvát neveltek fel. Ezen kívül 117 iskolát is alapítottak, amelyekben 120.000-nél is több gyermek nyert oktatást. Élete utolsó részében a világ számos országában hirdette az evangéliumot, Földünk minden kontinensén, 300.000 km-nél többet is utazva. Alapelve szerint, ő és kollégái még a legnagyobb hiányban sem kértek semmit emberektől, hanem mindig és mindent csak imában, Istentől – Aki ennek megfelelően mind nekik, mind a befogadott gyermekeknek és egyéb szent célú vállalkozásoknak szükségét betöltötte.

megtiltja felebarátunk megkárosítását. Az ismert parancs: „Szeresd felebarátodat, mint magadat.” (Máté 22:39) és a Biblia arany szabálya: „Amit akartok azért, hogy az emberek tiveletek cselekedjenek, mindazt ti is úgy cselekedjétek azokkal: mert ez a törvény és a próféták” (Máté 7:12,) a felebaráti szeretetre, és arra indítanak, hogy önmagamat a másik helyébe képzeljem: ki tudná becsapni, megkárosítani azt, akit úgy szeret, mint önmagát, avagy ki mondaná, hogy szeretné, ha őt valaki ugyanúgy megkárosítaná?

„Ne legyen a te tarsolyodban kétféle súlymérték, nagyobb és kisebb. Ne legyen házadban kétféle véka, nagyobb és kisebb. Pontos és hiteles vékád legyen, hogy hosszú ideig élhess azon a földön, melyet Istened, az Úr ad neked. Mert utálatos az Úr előtt mindenki, aki ilyet tesz, mindenki, aki hamisan cselekszik.” „Ne mozdítsd el felebarátod határát, melyet az elődök határoztak meg örökségben...” (5 Mózes 25:13–16, 19:14 – az Új Protestáns Fordítás szerint).

A teljes országok és régiók nyomorba kényszerítése, a szegény népek kegyetlen kizsákmányolása, a kereskedelmi élet csapdái, a mindenféle becsapások, a bankok ravasz szerződésai, a földek eltulajdonítása, a vetések lelegeltetése, a zsebtolvajok, rablók és egyéb fajta bűnözők ténykedésével együtt egy csapásra megszűnnének, ha az emberiség megszívlelné Teremtőjének nagy szeretet-parancsát.

Isten ugyanakkor gondoskodott a szegény emberről is:

„Ha bemégy embertársad szőlőjébe, ehetsz szőlőt, ha megkívánod, és jóllakhatsz, de edénybe ne rakj! Ha bemégy embertársad gabonája közé, sza-

Mennyire vagyunk becsületesek az egymással való kapcsolatban, üzletelésben? Bukaresti piac kb. 10–15 évvel ezelőtt

kíthatsz a kezdeddel kalászkodat, de sarlóval ne vágj embertársad gabonájából!”⁵

A szegényeknek és mindenféle munkásoknak az alkalmazók általi kizsákmányolása, valamint a munkabér megadásának halogatása,⁶ de ugyanígy a munkavállaló nemtörődöm, rossz minőségű munkája vagy annak csak később kiderülő, rejtett hiányosságai,⁷ a rögzített fizetésűek időhúzásával együtt, amelyek az alkalmazó meglopását jelentik, egyúttal a mindent látó, szent Istent is sértik.

A *Ne lopj!* parancsot hájuk át akkor is, ha a kölcsön kapott pénzt, könyveket, tárgyakat, számlákat „elfelejtjük” visszaadni,

⁵ 5 Mózes 23:25–26 (Ú.P.F.)

⁶ „A szegény és szűkölködő napszámoson ne erőszakoskodjál. (...) Azon a napon add meg az ő bérét, és le se menjen felette a nap...” (5 Mózes 24:14–15). „Nosza, immár ti gazdagok, sírjátok (...) Ímé, a ti mezőiteket learató munkások bére, amit ti elfogtatok, kiált. És az aratók kiáltásai eljutottak a Seregek Urának füleihez” (Jakab 5:1,4).

⁷ „Ti szolgálak, szót fogadjatok mindenben test szerint való uraitoknak, nem a szemnek szolgálván, mint akik embereknek akarnak tetszeni, hanem szívetek egyeneségében, félvén az Istent. És valamit tesztek, lélekből cselekedjétek, **mint az Úrnak és nem embereknek**” (Kolossé 3:22–23).

de akkor is, ha naplopó, tunya életet élünk.

Másrészt Isten lopásnak tekinti az Őt megillető tizedrészt⁸ megtagadását is:

„Avagy az ember csalhatja-e az Istent? Ti mégis csaltok engem. És azt mondjátok: Mivel csalunk téged? A tizeddel és az áldozni-valóval. (...) Hozzátok be a tizedet mind az én tárházamba, hogy legyen ennivaló az én házamban, és ezzel próbáljátok meg engem, ezt mondja a Seregeknek Ura, ha nem nyitom meg néktek az egek csatornáit, és nem árasztok reátok áldást bőségesen” (Malakiás 3:8,10).

Sokak szerint ez csak az ószövetségi időkre vonatkozik, de akik ma is alávetik magukat e parancsoknak, pontos tizedrészt adva vissza Isten szolgáinak az Ő szent műve előmozdítására, érezni fogják életükben az Úr különleges áldását.

Az utolsó lopásom

Ma már nem tudom, mi történt végül a kezdeti húsdarabbal, de ha ólomsúlyt akarok érezni a gyomromban, elég csak rágon-

⁸ Ez minden jövedelmünk tíz százalékát jelenti.

A jól elvégzett munka által Istent dicsőítjük

dolnom. De most elmesélem nektek az utolsó lopásomat...

A györgyfalvi busz (a „kursza”) nehezen kapaszkodott felfele a borháncsi domb gidres-gödrös útján. '91 eleje volt, és én nap mint nap angolt tanítottam a faluban, fiatalok és felnőttek népes csoportjának.

Habár nagyon jól és becsületesen megfizettek, mégis, észrevettem azt, hogy a sofőr – abban a hiszemben hogy az illetőnek havibérlete van –, nem mindenkinek tép le jegyet. Errefel újból a régi szokásomat vettem elő. Az akkor még népes ingázók tömegével együtt csak úgy, ártatlanul felléptem a buszra, mégpedig éppen előre, a sofőr mellé, nyugodtan beszélgetve vele az utazás ideje alatt, mint olyan, akinek igazán nincs mit rejtegetnie – pedig sem jegyem, sem bérletem nem volt. Ilyen ravasz tud lenni az em-

ber, egy „tál lencséért”⁹ eladva a lelkét...!

Jó párszor be is vált a trükk, míg az említett napon, valahol a borháncsi domb közepén, a sofőr felém fordult, és gyanakvó-keserű arckifejezéssel rám kérdezett:

⁹ Lásd Ézsau esetét (1 Mózes 25:33–34).

– Da' dumneata ai билет?¹⁰

A buszban nagy csend volt, és úgy éreztem, minden szem reám szegeződik, miközben kényszerezetteden kihúztam pénztárcámat és kifizettem a menetjegy árát. A sok kedves ember előtt ott voltam én – akit mint tanárukat, tiszteltek és szerettek, aki a fiataloknak Bibliáról és megtérésről beszéltem, aki nemrég személyesen átadtam életem Istennek, és aki immár másfél éve az Ő útján próbáltam lépkedni – lelkeket feketeségben...

Igen, Isten kegyelmes Atya, de meg is dorgál, és visszatéríti elköborolt bárányait a helyes ösvényre – ha ezt megengedjük Neki, ha szívünk és lelkiismeretünk még nem kövesedett meg.

Kedves Olvasók!

Rá szeretnék-e lépni a teljes becsületesség útjára? Isten erőfogy nyújtani ehhez. Végezetül egy történettel szeretnék búcsúzni.

A vajdarabka

Egy jóképű, okos amerikai fiatalember előtt fényes jövő állt. Egy nagy pénzintézetnél dolgozott, és mind a munkatársai, mind a felettesei felfigyeltek képzettségére, intelligenciájára, és ked-

¹⁰ „Há' magának van jegye?” (románul)

Emlékszünk még? Telezsúfolt busz a nyolcvanas években (Bukarest)

ves, udvarias modorára. Egyik délelőtt, zárt gyűlésen a vezető tanács elhatározta, hogy ily fiatal munkatársak esetében szokatlan módon, előléptetik egy sokkal nagyobb fizetéssel járó felelőségi pozícióba.

Közvetlen főnöke nagyon örvendett a döntés miatt, és elhatározta, hogy az ebéd során melléül, és személyesen adja át a jó hírt. Amikor eljött a déli szünet ideje, az alkalmazottak lementek az önkiszolgáló étkezőbe, és a főnök a fiatalember mögé állt be tálcajával. Mindenki sorban levette a melegpult-ról az óhajtott fogásokat, és a kassza felé közeledtek. A főnök ekkor hirtelen figyelmes lett valamire: a fiatalember többek között egy kis, akkoriban csupán öt centet érő, becsomagolt vajdarabkát is a tálcajára tett, ám miközben a kasszásnőhöz egyre közelebb ért, a vajdarabkát ujjával diszkréten úgy tologatta az egyik edény mögé, hogy habár az a tálcán maradt, a hölgy mégse vegye észre.

Így is lett, és a főnök éles szemre rögtön észrevette, hogy min-

den árucikk be lett ütve, a vajdarabkát kivéve. A kis csel sikerült! A fiatalember kedvesen mosolygott, fizetett, majd az asztalok felé távozott.

A főnök nagyon elgondolkozott, majd ebédjét elfogyasztva az igaz-

10 grammos vajdarabka. Megéri...?

gatóságra sietett. A fiatalembert is nemsokára behívták, de az előléptetési dokumentum helyett az azonnali elbocsátását kimondó határozatot nyújtották neki át.

Vajon jól döntöttek? **Egy ötcentes vajdarabkáért** elbocsátani valakit? Mindannyian érezzük, hogy itt a háttérben sokkal több rejlik. Ha valaki csak úgy „sportból”, egy pár centért képes ilyen jó színész lenni, mi lesz akkor, ami-

kor dollármilliók forognak majd a kezében?

De most nézzünk magunkba. Mi mennyire voltunk, vagyunk becsületesek? Az Úr Jézus így szól ma hozzánk:

„Aki hű a kevesen, a sokon is hű az, és aki a kevesen hamis, a sokon is hamis az” (Lukács 16:10).

Itt, e rövid, földi lét során, a mindennapi dolgokban gyakorolt hűség révén kell az isteni elveknek beépülniük jellemünkbe azért, hogy a Menny nemsokára ránk bízassa azon örök és mérhetetlen kincseit, „amiket szem nem látott, fül nem hallott, és embernek szíve meg sem gondolt...” (1 Korintus 2:9).

Kérjük hát Tőle az új szívet, hogy parancsolatait betölthessük!

„És adok néktek új szívet (...) és az én lelkemet adom belétek, és azt cselekszem, hogy az én parancsolatimban járjatok, és az én törvényemet megőrizzétek és betöltsétek” (Ezékiel 36:26–27).

Jancsó Erik,
Kolozsvár

A Biblia válaszol

Élnék-e a halottak? (Második rész)

„... de a halottak semmit sem tudnak (...) semmi cselekedet, okoskodás, tudomány és bölcsesség nincs a Seolban, ahova menendő vagy.” (Prédikátor 9:7,12)

Vajon miért oly nehéz sokaknak elfogadni a Bibliának e fenti kijelentéseit? Miért akarják azt hinni, hogy az ember valójában nem is hal meg, hanem a halál kapuján átlépve, a lét és az ismeret

egy másik, magasabb szintjére jut? Hogy a testnélküli halottak – legyenek azok az egyház által szenteknek tartott megholt emberek, vagy a mi elhunyt hozzátartozóink - tudják a mi dolgain-

kat, cselekedhetnek értünk, és a bölcsességük nagyobb annál, mint amivel itt a földön rendelkeztek?

A megoldást a pogány vallások ismerete adja meg: mindegyikük, legyenek azok ókori görögök, rómaiak, egyiptomiak, vikingek, sámánista magyarok, vagy a druidák vezette kelták, hitt a lélek halhatatlanságában, és az élet síron túli folytatódásában. Ugyanígy hisznek ma a muzulmánok, hinduk, buddhisták, és a törzsi vallások afrikai, amerikai, dél-ázsiai, óceániai, vagy ausztráliai hívei is.

Ha a Biblia nem ezt tanítja, akkor ez azt jelenti, hogy e tanítást

a kereszténység első századaiban a pogányságból beáramlók hozták be magukkal az egyházba, s ekként lett mind a görögkeleti, mind a katolikus felekezet alapítópontjává.

De hogyha itt egy téves tanításról van szó, akkor tudjuk, hogy a hazugság atyja, Sátán áll a háta mögött, aki mindig is be akart csapni minket. Nos, folytassuk hát a Biblia e témáról szóló igeverseinek tanulmányozását.

A kettőspont problémája

Igen, de álljunk csak meg egy perc-re! Hát a kereszt mellett függő, bűnbánó latornak nemde azt ígérte az Úr, hogy még aznap este vele lesz a Paradicsomban¹...?

Nézzük csak meg! A lator,² miután megdorgálta társát és bizonyosá-

got tett Jézus ártatlanságáról, így szólt:

„Uram, emlékezzél meg én rólam, mikor eljössz a te országodban! És monda néki Jézus: Bizony mondom néked: **Ma** velem leszel

teged bűnbocsánatod és örök életed felől.

És: „Bizony mondom néked: **Ma** velem leszel a paradicsomban.” Azaz, már ma, pénteken, habár összeroncsolt testünk itt

marad, a lelkünk felszáll a mennybe.

Melyik magyarázat lehet a helyes?

Luther Mártonnak és a reformációnak egyik nagy elve volt az, miszerint **a Szentírás önmaga magyarázója**. Tekintsünk hát meg egy, a tárgyalt kérdésre vonatkozó, igen fontos igehelyet.

A feltámadás reggelén Mária, a Márta testvére találkozik a feltámadt Üdvözítővel. Örömeiben meg akarja Őt érinteni,

Jézus megfeszítve a két lator között (Harry Anderson festménye)

a paradicsomban.” (Lukács 23:42-43)

Ez a kijelentés, úgy tűnik, elmentmond az eddig bemutatottnak. Csakhogy tudnivaló, hogy **a görög nyelvű ókori, eredeti iratokban nem létezett sem kettőspont, sem egyéb írásjel**. Ezért a bibliafordítóknak – s ugyanígy Károli Gáspárnak is – a saját igei megértésük szerint kellett elhelyezniük ezeket. Ez esetben pedig már emberi tévedés is becsúszhatott.

Ekképpen, a kérdéses szentírási rész **kétféleképpen** fordítható:

„Bizony mondom néked **ma**: velem leszel a paradicsomban.” Azaz, ma, amikor itt függök, látólag tehetetlenül – biztosítalak

Jézus azonban így szól:

„Ne illess engem, mert **nem mentem még fel az én Atyámhoz...**” (János 20:17)

Tehát, ha maga az Úr Jézus jelenti ki azt, hogy **még vasárnap reggel nem ment fel Atyjához**, a mennybe, akkor világos, hogy a latorral sem lehetett ott azelőtt, a pénteki nap folyamán. Ekképpen, a Biblia tanúsága szerint az első változat a helyes: a kettőspontot a *ma* szó után kell kitenni; így hát a – különben kitűnő munkát végző – fordító sajnos tévedett ezen írásjel elhelyezésénél.

Ez a magyarázat ugyanakkor összhangban van azzal, amit a Biblia egésze tanít: a halottak nem élnek, Jézus pedig a sírban pihent vasárnap hajnalig, és on-

¹ A paradicsom szó a görög *paradeisos*-ból származik, mely a maga során a perzsa *pairidaeza* szó átírt formája, és e nyelven *bekerített helyet, királyi parkot* jelent. Amikor a héber nyelvű Ószövetséget görögre fordították az i.e. 3.-2. században – ez a *Septuaginta* fordítás –, akkor az 1 Mózes 2:8, 15 versekben az Éden kertjére vonatkozóan a fordítók a *paradeisos* szót használták (Ezékiel 31:8-ban pedig Isten kertjét jelölték így). E szót az Újszövetségben is mindössze csak háromszor találjuk meg: a már idézett helyen, Lukács 23:43-ban, illetve ezen kívül 2 Korinthus 12:4 és Jelenések 2:7 verseiben. Mindhárom helyen a *paradeisos* a mennyei *kertre*, a mennyországra vonatkozik.

² *Lator*: a rablóra, bűnözőre használt régi, magyar szó.

nan jött elő, nem pedig a mennyből – avagy egyesek szerint a pokolból – érkezett vissza.

Élet – test nélkül?

„*És a por földdé lenne, mint azelőtt volt, a lélek pedig megtérne Istenhez, aki adta volt azt.*” (Prédikátor könyve, 12:9)

Egyesek e verset olvasva úgy gondolják, hogy a halált követően, habár a test megsemmisül, az Istenhez **egy tudatos, gondolkodó, test nélküli lény tér vissza – a „lélek”**. De vajon igazán ezt jelentené itt a *lélek* szó? Használjuk fel újból a teljes bibliai kontextus elvét!

Az idézett igeversek, mely a porba visszatérő test és a lélek szétválásáról beszél, érdekes és logikus módon, van egy **igei párja**, amely a test porból való megalkotásáról, és a lélekkel való felruházásáról szól:

„*És formálta vala az Úr Isten az embert a földnek porából, és lehelett vala az ő orrába életnek leheletét. Így lőn az ember élő lélekké.*” (1 Mózes 2:7)

Mit jelent ez? Isten a föld porából, azaz a földben levő kémiai elemekből (oxigén, hidrogén, nitrogén, szén, kalcium, stb.) csodálatos módon megalkotta az első ember, Ádám sok milliárd sejtből álló, rendkívül bonyolult testét. Ez azonban még élettelen volt. Ahhoz, hogy életre keljen, szükség volt az Istentől jövő „élet leheletére”, mely megelevenítette, élővé tette a test gépezetét. Ekképpen vált az ember élő lélekké, azaz személyé. (Itt a *lélek* szó személyt jelent, mint amikor pl. mi is azt

mondjuk, hogy ez egy 800 lelkes falu vagy gyülekezet).³

Az élet, vagyis a test és az azt megelevenítő élet lehetőségének kapcsolatát a *villanykörte és a villanyáram hasonlatával* ábrázolhatjuk: sem a körte, sem a falba rejtett villanydrótban levő áram nem világítanak önmagukban. Ám ha a villanyt felkapcsoljuk, akkor az áram átfut az izozszálon, és a körte világítani kezd. Tehát: áram + villanykörte = világosság, úgy ahogy *porból levő test + élet lehelete = élő lélek*, azaz élet.

Az élet lehelete, amelyet Isten az ember orrába lehelt, vagyis az élet Istentől származó ereje vagy ajándéka az, ami visszatér Istenhez, és nem egy test nélkül önmagában létező szellem-kísértet.⁴

Ugyanakkor figyeljük meg: az élet lehelete csak a testtel együtt jelent tudatos lényt, élő embert.

³ Például, ugyanígy használja a lélek szót az 1 Péter 3:20: „...várt az Isten béketűrése Noé napjaiban, a bárka készítésekor, amelyben kevés, azaz nyolc lélek tartatott meg víz által.” (Lásd még: Csel. 2:41)

⁴ A kísértetek, szellemek, vagyis a test nélküli, ám az elhunytat leutánozó lények bizonyos helyeken és bizonyos személyeknek való megjelenései a démoni jelenségek körébe tartoznak. De ez egy másik cikk témája.

Mária találkozik a feltámadt Jézussal.
(Harry Anderson festménye)

Ádám por-teste az élet lehetőségét megkapva vált élő lélekké, és nem egy már azelőtt is tudatos szellemi lény költözött be a testébe, mint egy ruhába – amint azt az eredetileg pogány (de ma már a kereszténység jó része által adoptált) filozófiák tanítják.

Végül pedig tekintsünk meg egy könnyen félreérthető ígérést.

A gazdag ember és a szegény Lázár története

Lukács 16:19-31 verseiben egy sok mondanivalót rejtő történetet találunk. Egy név szerint nem említett gazdag ember háza előtt Lázár, egy szegény, beteg koldus hever. Egy idő után mindketten meghalnak, és Lázár Ábrahám kebelébe vitetik, míg a gazdag a pokol tüzébe vettetik. A két megholt olyan közel van, hogy egymást láthatják, és a gazdag ember kéri

A szegény Lázár és a gazdag ember

Ábrahámot, engedje Lázárt egy kis vízzel hűsíteni nyelvét a nagy gyötrelemben, majd azt is, hogy küldje vissza azt a gazdag ember házához, figyelmeztetni családját, nehogy ide jussanak – azonban Ábrahám, a kellő érveket felhozva, mindkét kérést megtagadja.

A kérdés itt rögtön az: egy **valós**, már bekövetkezett vagy bekövetkezhető eseményt leíró, tanító jellegű példázatról van szó, úgy, mint az irgalmas samaritánus, vagy a tékozló fiú példázata, vagy egy **allegóriát** találunk itt?

Ha az első feltevés lenne az igaz, akkor az ellentmondana az eddig tanulmányozott bibliai igéknek: akkor a halottak élnek, beszélnek, gondolkodnak, éreznek, és a lélek már rögtön a halál után megkapja jutalmát, nem lévén szükség Jézus visszajövetelére, a feltámadásra és az ezt követő ítéletre.

Ha allegóriáról, azaz jelképes példázatról van szó, akkor mind-ebben mélyebb tanítás rejlik, ám

az allegória elemei képzeletbeliek. Hasonlóak ehhez a fabulák (tanítómesék): a róka meg a szőlő, a tücsök és a hangya, a róka és a holló, stb. Ezek nem azt akarják mondani, hogy az illető események valóban megtörténtek, vagy hogy az állatok beszélni tudnának, hanem a megfelelő tanulságokat közvetítik.

Libanoni cédrusok

A Bibliában még két allegorikus történetre lelünk: az első Gedeon egyik fiának, Jótámnak a tanítómeséje,⁵ melyben a fák királyt akarnak választani, és végül

⁵ Bírák 9:8-15

a galagonyabokorra esik választásuk – ezzel példázva a síkemiek helytelen döntését, amikor a Gedeon fiait legyilkoló gonosz Abiméleket tették királlyá. Senki sem gondolná ezt olvasva, hogy a cédrusfa és az olajfa valóban beszélni tudnak, és a fák királyt is szoktak választani!

A másik allegorikus példázat a Jóás izraeli királyé, melyben a bógánckóró azt kéri a libanoni cédrustól, hogy adja leányát feleségül

az ő fiához⁶ – ezáltal Amácia júdai király méltatlan voltát akarva kihangsúlyozni. Az olvasó itt is azonnal a tanulságra figyel, és tudja, hogy a szereplők jelképek.

Ugyanez igaz a gazdag ember és a szegény Lázár történetére: az Ószövetséget jól ismerő zsidók szemében a halottak és Ábrahám

valóságos párbeszéde, valamint a megholt Ábrahámnak a még élőkkel kapcsolatos ismeretei éppen olyan képtelenségek lettek volna, mint a fák közötti beszélgetés vagy házasság – ugyanakkor a mondanivalót rögtön megérthették. Figyeljük meg, hogy az ószövetségi Szentírás szerint is, Ábrahám és Jákób (Izrael) már nem ismeri az élőkét:

„... hiszen Ábrahám nem tud minket, és Izrael nem ismer minket.” (Ésajás 63:16).

Hogy mit is üzen igazából ez az allegorikus példázat, azt majd az

⁶ 2 Királyok 14:9

utolsó ítéletről szóló cikkben fogjuk megtárgyalni.

Kedves Olvasók! Bízunk rá magunkat Isten jóságára: Ő a legjobbat kívánja számunkra. Milyen öröm lenne abban, ha a halottaknak továbbra is szemlélniük kellene az utánuk maradottak szenvedéseit?

Másrészt Isten azt akarja, hogy mi, élők, és minden idők hűségesei az értünk eljövő Jézussal együtt lépünk be nemsokára a számunkra elkészített mennyei hajlékokba.⁷ Legyen ez mindannyiunk tapasztalata! Ámen.

Függelék

Dicsérik-e a holtak Istent, ott vannak-e már a mennyben, és onnan segítenek, őriznek minket?

A népszerű vélemény szerint a jók, vagyis az üdvözültek lelke haláluk után Isten közelébe kerül, és habár földi testük itt szétporlik, ők lelki testben Isten trónja előtt dicsérik Őt, és közbenjárnak értünk. Tehát, e hiedelem szerint, **a halottak valójában tovább élnek**, és tudomásuk van a világ eseményeiről, sőt befolyást gyakorolhatnak azokra. Sőt, a spiritizmus szerint, a szeánszok alkalmával a lélekben tovább élő halottakkal kapcsolatot lehet teremteni, és ők hasznos tanácsokat adhatnak nekünk.

De mit mond erről a Biblia?

„A meghaltak nem élnek, és az árnyak nem kelnek föl...” (Ésajás 26:14)

„Nem a holtak dicsérik az Urat, sem nem azok, akik alászállanak a csendességbe.” (Zsoltár 115:17)

⁷ Lásd 1 Thesszalónika 4:16-17, János 14:1-3, és 1 Korintus 15:51-53 verseit. Ugyanígy, a cikk első részét a 12. lap-számban.

Ha bánat ér, tekintsünk fel az égre, ahonnan a megtartó Jézus Krisztust várjuk

„Mert nincs emlékezés Rólad a halálban, a Seolban kicsoda dicsóít téged?” (Zsoltár 6:6)

„Beszéli-e a koporsóban a Te kegyelmedet, hűségedet a pusztulás helyén?” (Zsoltár 88:12)

Vajon a halott lelke a mennyből letekint, figyeli az itteni eseményeket, és segíti, vezeti az itt maradt szeretteit?

„Kimegyen a lelke, visszatér földébe, és aznapon elvesznek az ő tervei.” (Zsoltár 146:4)

(A halottaknak) *„többé semmi részök sincs semmi dologban, amely a nap alatt történik.”* (Prédikátor 9:8)

És még egyszer a már az elején is említett ígevers:

„... mert semmi cselekedet, okoskodás, tudomány és bölcsesség nincs a Seolban, ahová menedő vagy.” (Prédikátor 9:12)

Ha a jó halottak már a mennyben lennének, akkor Ábrahám és Dávid is, akik Isten hűségesei voltak elnyerték volna jutalmukat. Azonban:

„Hit által engedelmeskedett Ábrahám (...) mert várja vala az ala-

pokkal bíró várost, melynek építője és alkotója az Isten. (...) Hitben haltak meg mindezek,⁸ nem nyerve meg az ígéreteket, csak távolról látva és üdvözölve azokat...” (Zsidók 11:8,10,13)

„És mindezek, noha hit által jó bizonyosságot nyertek, nem kapták meg az ígéretet. Mivel Isten mifelőlünk valami jobbról gondoskodott, hogy nálunk nélkül tökéletességre ne jussanak.” (39-40. versek)

„Mert nem Dávid ment fel a mennyországba...” (Cselekedetek 2:34)

Tehát, a hithősök még nincsenek a mennyei Jeruzsálemben, hanem Isten terve szerint Jézus második visszajövelekor és az igazak feltámadásakor együtt fognak abba belépni minden idők szentjeivel. Ugyanígy Dávidnak is a feltámadásban kell részesülnie ahhoz, hogy majd a mennybe beléphessen.

(J.E.)

⁸ Vagyis Ábrahámon kívül Izsák, Jákób és Sára – lásd a 9. és 11. verseket.

Marosvásárhely, Aronescu Izabella

Zilah, Farkas Csilla

Sepsiszentgyörgy, Nagy Ibolya

Kedves Olvasók!

Szíves figyelmükbe ajánljuk a *Sola Scriptura* keresztény könyvesbolt-hálózatot, ahol nálunk és Magyarországon kiadott, egészséggel, egészséges életmóddal és lelkeséggel kapcsolatos, s ugyanígy gyermekeknek szóló irodalom kapható, egészséges élelmi termékekkel együtt.

Temesvár

B-dul Take Ionescu 51 sz.
tel. 0356 451 316

Szatmárnémeti

C. Brâncoveanu u. 20 sz.
tel. 0743 158 070

Nagyvárad

Piața 1 Decembrie 6. sz.
tel. 0359 455 945

Zilah

Tudor Vladimirescu u. Bl. P67
tel. 0743 285 060

Kolozsvár

Cuza Vodă u. 16. sz., (a nagypiac mellett)
tel. 0745 513 229

Arad

Mețianu u. 12 sz.
tel. 0357 420 705

Bethlen

M. Kogălniceanu u., 30 sz.
tel. 0752 849 341

Aranyosgyéres

George Barițiu u. 22A sz.
tel. 0751955128

Szászrégen

Făgărașului u. 10 sz. bl. 10 ap. 17 sz.
tel. 0753 090 456

SolaScriptura

könyvesboltok

Marosvásárhely

Aurel Filimon u. 16 sz.
tel. 0753 090 457

Sepsiszentgyörgy

B-dul Grigore Balan 21 sz.
tel. 0753 090 454

Székelyudvarhely

Bethlen Gábor u. 12 sz.
tel. 0740 100 014

Történelmi szótár

A Heródes-dinasztia

Bevezető

A Biblia történelmet ír. Habár nem történelemkönyv, de megbízonyosodott, hogy a népet, az eseményeket és a helyeket pontosan és hitelesen jegyezte le. A történelmi források alátámasztják a Biblia leírásait és sok ismert ember életének részleteit. Egyik ilyen a Heródiánus család, melynek különböző tagjait az evangéliumokból és az Apostolok Cselekedeteiből ismerhetjük meg. Kik is voltak ők? Milyen életük volt? Milyen szerepet töltek be a zsidóság életében? Hogyan viszonyultak Jézus Krisztushoz és az evangéliumokhoz? Talán csak néhány kérdés a bennünk felvetődők közül.

A zsidó állam a babiloni fogság után

Jeruzsálemnek Nabukodonozor által Kr.e. 586-ban történt elfoglalása és az ezzel kezdődő fogság Izrael önnálló állami létének a végét jelentette. A fogságból való hazatérés után is, a babiloni birodalom bukása után Júdea és Jeruzsálem perzsa vazallusá vált. Több mint száz év múlva Nagy Sándor legyőzte a perzsa világbirodalmat és a zsidó állam is az uralma alá került. Korai halálát, és birodalmának a tábornokai között való szétesését követően, Izrael először az Egyiptomot uraló Ptolemájoszok, később pedig a Szíriát és kiterjedt közép-ázsiai részeket (Nagy

Sándor hódításainak legnagyobb darabját) birtokoló Szeleukidák kezére jutott.

A makkabeusok

A Szeleukidák kegyetlenül bántak a zsidókkal, és IV. Antiokhosz Epifanész nevű királyuk (215–164) a vallásukat is el akar-

nevezünk. A makkabeusok harcai több mint húsz éven át folytak, i.e 140-ig. A független zsidó állam Mattátiás egyik unokájának, I. Johánán Hyrkánosznak az idejében érte el fénykorát (uralom: 134–104). Ekkortól kezdve nevezik a makkabeusok királyi-főpapi dinasztiáját Hasmoneusoknak.² Hyrkanosz király halálát követően hatalmi harc tört ki utódai között, és a zsidó állam hanyatlani kezdett, míg végül áldozatul esett a terjeszkedő Római Birodalomnak. Pompeiusz római tábornok

Heródiüm erődjének romjai Jeruzsálemtől 12 km-re, délre. Nagy Heródes építtette annak emlékére, hogy i.e 40-ben itt aratott győzelmet II. Antigonusz egyik serege felett. Az erődöt a rómaiak rombolták le i.sz 71-ben.

ta törölni. Az ő uralkodása alatt tört ki 166-ban a Mattátiás pap és fiai által vezetett szabadságharc, akiket a legnagyobb fiúról, Makkabeus Júdásról¹ *makkabeusoknak*

¹ Héberül: *Yehudah HaMakabi*. A *maqqaba* arámul kalapácsot, avagy harci taglót jelent. Egyik vélemény szerint innen ered Júdás ragadványneve, s talán ez lehetett a kedvenc fegyvere is.

volt az, aki i.e. 63-ban elfoglalta Jeruzsálemet, és így a zsidók állama Szíria római provincia részeként a Birodalom részévé vált. Pompeiusz a zsidó vallást meghagyta

² Hasmoneus-dinasztia: héberül *Mamlekete HaHasmonaim*. Josephus Flavius zsidó történétíró szerint ez az elnevezés Mattátiás dédnagyapjáról származik, kit Asamoneusznak hívtak (görögül Aszamonáiosz).

teljes épségében, és a synedrium (szanhedrin) ítélkezhetett a vallási bűnösök felett, de a végrehajtó hatalom a római helytartóé volt. Az akkori főpapot, aki 67–66 között király is volt, a Hasmoneus II. Johánán Hyrkánoszt elismerte ugyan főpapnak, de királynak nem. Ő i.e. 40-ig uralkodott, ám akkor száműzetésbe kellett mennie Babilóniába.

Nagy Heródes (i.e. 72–4)

A Heródes-dinasztia alapítója Nagy Heródes, az idumeus Antipatér fia, akit a rómaiak már 47-ben kineveztek Galilea kormányzójává.

Antipatér, Hyrkanosz volt minisztere, mindenben igyekezett a rómaiak kedvében járni, így könnyen egyengette fia, Heródes útját a hatalomhoz. Így esett, hogy amikor az utolsó Hasmoneus királyt, a pártusokkal szövetségű II. Antigonusz Mattátiást a rómaiak elfogták és kivégezték, i.e. 37-ben Heródest nevezték ki a zsidók – persze, nekik alárendelt – királyává.

Egyetlen apró bökkenő volt azonban: Nagy Heródes nem zsidó, hanem idumeus (edomita)-arab származású volt, és a zsidók nem szívesen látták őt a trónon.

Heródes azzal próbálta megnyerni a rokonszenvüket, hogy feleségül vette II. Hyrkanosz főpap vonzó unokáját, I. Mariamnét. Bár az új királynak már volt felesége (Doris), Mariamnét kedvéért elvált tőle, és volt feleségét fiával együtt kiutasította

Jeruzsálemből. A zsidók rokonszenvét azonban így sem sikerült elnyernie – a nép a felkapaszkodott senkit látta benne. Így aztán Heródes első intézkedéseinek egyike az volt, hogy megmutat-

trónját. Ez aztán végül a Hasmoneus-dinasztia teljes kiirtásához vezetett. Az évek során még az saját leszármazottait is kivégeztette, akikben Hasmóneus vér folyt.

Az első római császár, Augustusz (i.e. 63 – i.sz. 14) görög mesterek által az i.e I. században készített márványszobra. 1863-ban fedezték fel, s ma a Vatikán Múzeumban látható

ta a zsidóknak, hogy tetszik, nem tetszik, itt most már ő a király, és a 70 fős zsidó főpapi tanács 45 tagját kivégeztette.

A Hasmoneusok családjában sem volt jobb a helyzet, ahova beházasodott: a Mariamnével való házassága ellenére is gyűlölték, ő pedig mindvégig bizalmatlan volt velük szemben, féltve tőlük a

Például, Kr.e. 35-ben Arisztobuluszt, feleségének, Mariamnénak a 17 éves öcsét (miután főpappá tette), vízbe fojtatta. 34-ben nagybátyját, Józsefet végeztette ki. 30-ban pedig megölette apósát is, az öreg Hyrkanoszt. Ezek után 29-ben feleségét, Mariamnét, majd pedig rá egy évre, 28-ban anyósát, Alexandrát gyilkoltatta meg. 25-ben Mariamnétól született két fia kivételével, valamennyi, még életben lévő Hasmónust kiirtotta. De nem sokkal később ezt a két fiút is felakasztatta.

Doristól született, Antipatér (II. Antipatrosz, i.e. 46–4) nevű fia már előre örvendett, mert azt hitte, hogy ő lesz a következő király. De nem bírva kivárni Heródes halálát, összees-

küvést szőtt ellene: meg akarta mérgezni apját. A terv kitudódott, Antipatért pedig letartóztatták, és Szíria helytartója, Publius Varus elé vitték, aki bűnösnek találta. Ám magas rangja miatt ügyének a császár, Augustusz elé is kellett kerülnie, aki végül ugyancsak helyeselte az ítéletet. Heródes ekkor már halálos beteg volt, de arra

még maradt ereje, hogy elrendelje elsőszülött fia kivégzését. Öt nappal később azután ő is elhunyt.

Augusztusz császár véleménye szerint: „Heródes disznójának jobb lenni, mint fiának, mert az előbbinek nagyobb esélye van az életben maradásra.”

Így talán jobban megérthetjük mi készítette Nagy Heródest a Máté 2. fejezetében feljegyzett betlehemi gyermekgyilkosságra, miután megtudta a keleti bölcséktől, hogy megszületett a zsidók királya – és a bölcsék, Isten figyelmeztetése alapján, titokban hagyták el az országot:

„És mivel álomban meginttetek, hogy Heródeshez vissza ne menjenek, más úton térének vissza hazájokba. (...) Ekkor Heródes látván, hogy a bölcsék megcsúfolták őt, szerfölött felháborodék, és kiküldvén, megölete Bethlehemben és annak egész környékén minden gyermeket, két esztendőstől és azon alól, az idő szerint, a melyet szorgalmasan tudakolt a bölcséktől.” (Máté 2:12,16)

Bethlehem és környéke akkori lakosságának számát tekintve a két év alatti fiúgyermek száma – becslések szerint – 25–30 fő lehetett.

Heródes címét, a „zsidók királya”, Róma adományozta neki, de ezt a nép sohasem fogadta el. Nem tartozott Dávid leszármazottai közé és csak részben volt zsidó. Mivel királyi címe nem volt veleszületett, Heródes állandóan rettegett, hogy elveszítheti uralmát. Így hát ravaszsággal, kegyetlen gyilkosságokkal és szemérmetlen hízelgéssel tartotta fenn uralkodását.

Élete tanulságai: a hatalom nem hoz sem békét, sem biztonságot. Semmi sem akadályozhatja meg Istent a tervei végre-

hajtásában. A felszínes hűség nincs hatással sem emberre, sem Istenre. Heródes, noha azt állította, hogy zsidó lett, mégis sokféleképpen kötődött a pogány valláshoz, élete pedig züllött és gonosz volt.

Tény az, hogy uralkodásának majd négy évtizedében – a királyi udvart és családját kivéve – alapvetően béke volt az országban. Fellendült a kereskedelem, nagystílusú építkezések zajlottak, várak és paloták épültek. Ugyanakkor brutális és kegyetlen mód az, ahogy a családja tagjait egyésével kivégezte. De azt azért tegyük hozzá, hogy egyéb korabeli uralkodók is hasonlóan jártak el, amikor veszélyben érezték a hatalmukat.

A halála után országa három részre oszlott: megmaradt fiai közül Archeláosz kapta Júdeát, Samáriát és Idumeát, Heródes Antipász Galileát és Péreát, II. Heródes Fülöp pedig a Kelet-Jordán vidékét.

I. Heródes Fülöp (i.e. 27 – i.sz. 34)

Ő az a Fülöp, akiről a Biblia Máté 14:3-ban megjegyzi, hogy felesége, Heródiás elhagyta őt Heródes Antipász kedvéért. Márk 6:17–19-ben pedig így olvasunk arról:

„Mert maga Heródes fogatta el és vettette vala börtönbe Jánost, Heródiás miatt, Fülöpnek, az ő testvérének felesége miatt, mivelhogy azt vette vala feleségül. Mert János azt mondá Heródesnek: Nem szabad néked a testvéred feleségével élned. Heródiás pedig ólálkodik vala utána, és meg akarja vala őt ölni; de nem teheté.”

I. Heródes Fülöp Nagy Heródes és harmadik felesége, Simon főpap lányának, II. Mariamnénak volt a fia. Apja végső vérengzése-

inek idején Rómában élt feleségével, Heródiással, s így megszabadult a valaszónüleg rá is váró haláltól – mivel Nagy Heródes rájött, hogy anyja is tudott Antipatér mérgezési szándékáról, de mégsem szólt neki. Antipatér kivégzése után ő maradt Nagy Heródes legidősebb, életben levő fia, s így annak örököse, ám apja, halálos ágyán kitagadta őt a trón örökléséből. Neki és Heródiásnak a lánya volt Salomé.

Heródes Archeláosz (i.e. 24 – i.sz. 18)

Archeláosz, Malthaké fia kegyetlen férfi volt, aki azzal kezdte uralkodását, hogy lemészárolt háromezer befolyásos embert. Isten nem akarta, hogy Egyiptomból visszatérve, József és Mária, a kis Jézussal, ennek a gonosz uralkodónak a területére menjen, s ezért Galileában, Názáretben telepedtek le. Íme, hogyan ír erről az Újszövetség:

„Mikor pedig Heródes meghalt, imé az Úrnak anygala megjelenék álomban Józsefnek Égyiptomban.

Mondván: Kelj fel, vedd a gyermeket és annak anyját, és eredj az Izráel földére; mert meghaltak, a kik a gyermeket halálra keresik vala. Ő pedig felkelvén, magához vevé a gyermeket és annak anyját, és elméne Izráel földére.

Mikor pedig hallá, hogy Júdeában Arkhelaus uralkodik, Heródesnek, az ő atyjának helyén, nem mert vala oda menni, hanem mint-hogy álomban meginteték, Galilea vidékeire tére. És oda jutván, lakozék Názáret nevű városban, hogy beteljesedjék, a mit a próféták mondtak, hogy názáretinek fog neveztetni.” (Máté 2:19–23)

Később, a zsidók bepanaszolták Rómában a császárnál erkölcsstelensége és állandó kegyetlenségei miatt, s ezért Augusztusz

császár Kr.u 6-ban, tíz évnyi uralkodás után Archelóoszt megfosztotta országától, és Galliába száműzte. Júda ekként közvetlenül is római provinciává lett.

Heródes Antipász (i.e. 20 – valamikor i.sz. 39 után)

Heródes Antipász Archelóosz öccse volt, Nagy Heródes és negyedik felesége, a samaritánus Malthaké fia, aki Kr.e 4-től 39-ig Galileának és Pereának a negyedik fejedelme. A Bibliában „Heródes negyedes fejedeleme” néven

szerepel (pl. Máté 14:1, Lukács 9:7).

„Abban az időben híret hallá Heródes negyedes fejedeleme Jézusnak, és monda szolgáinak: Ez ama Keresztelő János; ő támadt fel a halálból, és azért működnek benne az erők.” (Máté 14:1–2)

Hogy fivére feleségét, Heródiást feleségül vehesse, addigi feleségét, Phasaelist, Aretász arab király leányát eltaszította magától. Keresztelő János elítélte őket az erkölcstelen életükért, ezért Makhairosz várába lett bebörtönözve,

majd később, azon az emlékezetes lakomán, Heródiás lánya, Salomé táncának hatására és anyja kívánsága nyomán Jánost lefejezte (Máté 14:6–12).

Lukács 13:32-ben az Úr Jézus rókának nevezi Heródes Antipászt. Lukács 23-ban Pilátus, a súlyos felelősségtől szabadulni próbálva, hozzá küldi Jézust. Heródes örül, hogy a híres csodatevőt végre szemtől-szembe láthatja, ám Jézus nem méltatja válasza azt, aki bár az igazságot megismerte, mégis lelkiismeretére taposva megölette Keresztelő Jánost, az ártatlan prófétát. Ekkor Heródes Antipász haragra gerjedve, megalázza, s katonáival kicsúfoltatja az Üdvözítőt, ám megölését mégsem vállalva, visszaküldi Pilátushoz.

Az Úr kereszthalálát követő években, 34–37 között volt apósával, a nabateus királlyal, Aretással keveredik háborúba, ám veszít. 37-ben meghal pártfogója, Tibériusz római császár, s a következő császár, Caligula alatt (sógora, Agrippa áskálódásai nyomán is) kegyvesztetté válik. Száműzetésben hal meg, 39 után.

Heródiás (i.e. 15 – valamikor i.sz. 39 után)

Heródiás IV. Arisztobulusznak és Berenikének volt a lánya. Apja szülei Nagy Heródes és I. Mariamné voltak, míg az anyjái Costobarus, Idumea kormányzója, és I. Salomé, Nagy Heródes lánytestvére. Nagy Heródes unokájaként nagyapja feleségül adta egyik fiához, II. Heródes Fülöphöz, aki tehát nagybátyja is volt. Később őt elhagyva megy hozzá, amint előbb említettük, Heródes egy másik fiához, Antipászhoz. Csak egy gyermekéről, az első férjétől született Salomérol tudunk.

Ő volt Keresztelő János halálának fő okozója, mivel nem tudta

Heródiás Keresztelő János fejével. Paul Delaroche (1797–1856) festménye, Wallraff-Richartz Múzeum, Köln

elviselni annak feddéseit. Íme, hogyan ír erről Márk evangéliuma:

„Mert János azt mondá Heródesnek:

– Nem szabad néked a testvéred feleségével élned!

Heródiás pedig ólálkodik vala utána, és meg akarja vala őt ölni; de nem teheté. Mert Heródes fél vala Jánostól, igaz és szent embernek ismervén őt, és oltalmazá őt; és ráhallgatván, sok dologban követi, és örömet hallgatja vala őt.

De egy alkalmas nap jöttével, mikor Heródes a maga születése ünnepén nagyjainak, vezéreinek és Galilea előkelő embereinek lakomát ad vala, és ennek a Heródiásnak a leánya beméne és tánczola, és megtetszék Heródesnek és a vendégeknek, monda a király a leánynak:

– Kérj tőlem, a mit akarsz, és megadom néked.

És megesküvék néki, hogy:

– Bármit kérsz tőlem, megadom néked, még ha országom felét is!

Az pedig kimenvén, monda az ő anyjának:

– Mit kérjek?

Ez pedig mondja:

– A Keresztelő János fejét.

És a királyhoz nagy sietve azonnal bemenvén, kéré őt mondván:

– Akarom, hogy mindjárt add ide nékem a Keresztelő János fejét egy tálban.

A király pedig noha igen megszorodék, esküje és a vendégek miatt nem akará őt elutasítani. És azonnal hóhért küldvén a király, megparancsolá, hogy hozzák el annak fejét. Ez pedig elmenvén, fejét vevé annak a börtönben, és előhozá a fejét egy tálban és adá a leánynak; a leány pedig az anyjának adá azt.

A tanítványai pedig, a mikor ezt meghallották vala, eljövének, és elvívék a testét, és sírba tevék.” (Márk 6:18–29)

Cézárea Maritima romjai. Itt tartotta védőbeszédét Pál apostol II. Heródes Agrippa király, Bereniké és Festus római helytartó előtt

II. Heródes Fülöp (i.e. 20 – i.sz. 34)

II. Heródes Fülöp negyedes fejedelem (i.e. 20 – i.sz. 34), Nagy Heródes és ötödik felesége, a jeruzsálemi Kleopátra fia. Élete vége felé Heródiás lányát, a Keresztelő János halálában bűnrészes Salomét veszi feleségül. Vitathatatlanul ő volt az egész családjában a legjobb uralkodó, aki 30 évig békében, szelíden és igazságosan uralkodott Júdea észak-keleti területén, és törődött az alattvalóival. Gyermetelenül halt meg Kr.u 34-ben. Kr.u 37-ben Caligula császár I. Heródes Agrippa országát növelte területeivel. A Bibliában nem szerepel.

I. Heródes Agrippa (i.sz. 11 – 44)

Akiről még említést szeretnénk tenni, az I. Heródes Agrippa – akit az Újszövetség „Heródes király”-nak nevez (Cselekedetek 12:1). Ő a Nagy Heródes által kivégzett Arisztobulosz nevű fiának és Berenikének a fia. Miután sógorát, Heródes Antipászt árulással bevádolta, 39-ben az ő negyedes fejedelemségét, Galileát és Pereát is megkapta, majd

41-ben Júdea és Samária tartományokat is. Így ténylegesen i.sz. 41–44 között egész Palesztina királya volt. Ő volt az, aki a Cselekedetek 12. fejezetében leírtak szerint, elkezdett kegyetlenkedni a keresztényekkel: az idősebb Jakabot, János apostol testvérét megölette, Pétert pedig bebörtönöztette.

44 nyarán halt meg egy rettenő betegségben, miután büszkén elfogadta a tírusziak és szidóniak – érdekből történő – istenítő hódolatát:

„Heródes pedig ellenséges indulattal vala a tírusziak és sidóniak iránt; de azok egyakarattal eljövének ő hozzá, és Blástust, a király kamarását megnyervén, békességet kérének, mivelhogy az ő tartományuk a királyéból élmeztetik vala.

Egy kitűzött napon pedig Heródes királyi ruhájába felöltözve és székibe ülve nyilvánosan szóla hozzájuk. A nép pedig felkiálta:

– Isten szava ez, és nem emberé!

És azonnal megveré őt az Úrnak anygala, azért, hogy nem az Istennek adá a dicsőséget; és a férgektől megemésztetvén, meghala.” (Cselekedetek 12:20–23).

II. Heródes Agrippa (i.sz. 27–92)

I. Heródes Agrippa és az ugyancsak a Nagy Heródes családjából származó Küprosz fia – akit az Újszövetség „Agrippa király”-nak nevez (Cselekedetek 25:13)³ Nevét az Újszövetség Pál perével kapcsolatba említi. Pál boldognak tartja magát, hogy előtte védekezhet, mivel kiváló ismerője a zsidók minden szokásának és vitás kérdéseinek. Az ő uralkodása alatt, 62–64 között fejezték be a jeruzsálemi templom építését és tört ki a 66-tól 70-ig tartó zsidó háború. Magánélete sok megbotránkozást okozott, mivel nem nősült meg, hanem kortársai erős gyanúja alapján hűgával, az előbbi igeversben említett Berenikével (28–79 után) élt együtt.

Heródes-pártiak

E témával kapcsolatosan azért még említést kell tennünk a Bibliában is megjelenő, a Heródes családot támogatók csoportjáról. A Heródes-pártiak (Herodiánusok)

³ „Néhány nap elmúltával pedig Agrippa király és Bernicé érkezék Cézáréába, hogy köszöntsék Festust.”

egy zsidó politikai csoport volt, amely a Heródes család és a rómaiak palesztinai uralmát támogatta. A párt politikai alap gondolata az volt, hogy Róma védőszárnyai alatt kiépítenek egy hatalmas heródesi birodalmat, amely, ha eljön az ideje, akár szembe tudjon szállni a római birodalommal is. Ők is úgy érezték, hogy Jézus Krisztus az útjukat keresztezi tanításával. A nemzeti eszme híveiként a farizeusok nem sokra becsülték őket. Ennek ellenére együtt határozták el, hogy csapdát állítanak Jézusnak:

„Ekkor a farizeusok elmenvén, tanácsot tartának, hogy szóval ejtsék őt törbe. És elküldék hozzá tanítványait a Heródes pártiakkal, a kik ezt mondják vala:

– Mester, tudjuk, hogy igaz vagy és az Isten útját igazán tanítod, és nem törődöl senkivel, mert embereknek személyére nem nézel. Mondd meg azért nekünk, mit gondolsz: Szabad-e a császárnak adót fizetnünk, vagy nem?” (Máté 22:15–17)

Befejezés

Jeruzsálem évszázadokon keresztül híres volt arról, hogy megöli a prófétákat, akiket Isten küld

hozzá. A Megváltó tudta ezt, még mielőtt eljött a világba. Mégis eljött. Bár az emberi bűnös természet különösen gyarló példáit láthatjuk a Heródes dinasztia életében, mégis észre kell vennünk, hogy Isten mindent megtett értük is. A próféciák megismerése, a Jézussal való találkozás, a Krisztus által tett csodákról szóló beszámolók mind kegyelmi lehetőségek voltak számukra – a Megváltó megismerésére és az isteni kegyelem elfogadása érdekében.

Istennek választott népe földrajzi szempontból különleges helyett foglalt el. Isten lehetővé tette, hogy életükkel befolyásolják a körülöttük élők életét és azokat, akikkel kapcsolatba kerültek. De ez nem mindig sikerült nekik. Különleges vagy egyszerű emberként ugyanakkor mindannyiunknak megvan a magunk élete, kiváltságaival és gyengeségeivel együtt. És az életünket különleges időkben éljük. Adja a jó Isten, hogy személyes és családi életünkben ami jó és szép – az maradjon meg.

Magó Zsolt, lelkipásztor,
Kolozsvár (és J.E.)

Ifisarak

Ha tudtam volna...

Egy építész hosszú éveken át kitartóan dolgozott egy vállalkozónál. Egyszer egy újabb megbízatást kapott: új villát kellett építenie a város legelőkelőbb negyedében.

– Az ár nem számít, használja a legjobb anyagot! – mondta neki megbízója.

A munka szépen haladt előre. Az építész azonban kísértésbe esett, és így gondolkodott magában:

– Ha a belső munkákhoz, meg itt-ott gyengébb anyagokat használok, egy kis többlet haszonhoz juthatok...

Így hát megbízóját becsapva, e terv szerint járt el.

Amikor a ház elkészült, a tulajdonos fogadást adott az esemény alkalmából. Hosszú és elismerő beszédben méltatta a vendégek előtt az építész megbízható munkáját. A végén pedig szeretettel kezet fogva vele, átadta neki a kulcsot:

– A ház az Öné, ajándékba szántam elismerésül a sokéves, hűséges munkájáért!

Képzeljük el az építész döbbenetét... Milyen kár! Ha tudta volna, hogy valójában a saját házát

építi, egészen másképp dolgozott volna!

Így van ez sokunkkal. Építgetjük az életünket nap-nap után, de sokszor nem éppen a lehető legjobbat adjuk magunkból. Aztán jön a hideg zuhany, amikor rádöbbenünk, hogy végül is a magunk házáat, sorsát, jövőjét raktuk össze silány anyagokból. Mert végül is kit csaptunk be, valahányszor a tanulást elhanyagolva, s szüleinket, tanárainkat félrevezetve, másolva, puskázva értünk el „eredményeket”? S ez sajnos később is gyakran így folytatódik munkahelyünkön, személyes kapcsolatainkban.

Bizonyára te is gondoltál már arra, hogy ha újrakezdhetnéd, teljesen másképp tennél sok mindent?

Egyszer valaki így fogalmazott: **„Az élet egy 'csináld magad' vállalkozás”.**

Azonban tudad-e, hogy Krisztusban van egy állandó, hatalmas segítőnk ehhez a vállalkozáshoz?

Gondoltunk-e arra, hogy munkánkat, tevékenységünket Valaki „onnan fentről” is figyeli?

A döntés viszont a miénk. Mi határozzuk afelől, hogy az Ő útján akarunk-e ma is járni, az Ő erejét kérve, avagy sem.

Ahogy **ma** állunk hozzá a dolgokhoz, és ahogy **ma** döntünk, az szabja meg, hogy **holnap** hogyan élünk – és végül mi lesz életünk végeredménye.

Építkezz tehát okosan!

„Bármit tesztek, lélekből tegyétek, úgy, mint az Úrnak, ne pedig úgy, mint embereknek.” (Kolosszei levél 3:23)

Szabó Attila,
Balatonfüred

Utam Istennel

Jakab Csillának hívnak, és a Maros megyei Kibéden élék. Szeretném ma megosztani veletek néhány gondolatomat az Istennel szerzett tapasztalatomról.

Egy olyan családban születtem, ahol édesapám sajnos rabja volt az alkoholnak. A Jó Istennek legyen hála, hogy amikor én első osztályos voltam, ő megtért, és elhagyta e szenvedélyt.

A megtérés fogalma számomra sokáig azt jelentette, hogy elhagyunk bizonyos külső szokásokat, amik a cselekedetekre irányulnak, vagy esetleg azt a folyama-

tot értettem alatta, amikor egyik egyházból egy másikba megy át valaki, olyanba, ahol az értékrendek és bizonyos külső szokások biblikusabbak. Mivel, ami a vallásos életet illeti, felemben családban nőttem fel, ahol a szüleim elvei és szokásai különböztek, habár vonzódtam azokhoz a bibliai igazságokhoz, amiket édesapámtól hallottam, de mivel rám is, mint általában más gyerekekre, az édesanya bírt nagyobb befolyással, egészen tizennyolc éves koromig nem tudtam az édesapám életformáját választani.

Isten Gondviselését, ami egyértelművé tette számomra azt, hogy van Valaki a világmindenségben, Aki minden ember életét felülvizsgálja és a körülményeket a javára forgatja, éppen ekkor, tizennyolc évesen fogtam fel először. Ugyanis akkor – úgy éreztem, teljesen igazságtalan módon – nem sikerült az érettségim. Nagyon rosszul esett, nehezen tudtam elfogadni. Mivel ekként már nem felvételizhettem sehova, lett egy szabad évem, amikor is végül óvónő-helyettesi állást vállaltam el egy kis félreeső faluban, Szolokmában.

Ott azonban olyan fiatalok társaságába kerültem, akik az édesapáméhoz hasonló erkölcsi értékekkel rendelkeztek. Elkezdtem

A kibédi református templom

velük minden kedd este bibliakörre járni, és egyre több és több ismeretet felhamozni magamban Istenről. Lassan nyilvánvalóvá lett számomra az is, hogy nincsenek véletlenek, mert még addig sosem fordult elő olyasmi, hogy ne találjanak senkit, aki elvállalta volna ezt az óvodai állást.

A második szempontom az volt, hogy egyébként is óvónőképzőbe szerettem volna menni, ahol a bentlakásban együtt lakhattam volna a számomra akkor legértékesebb emberrel a földön: a legjobb barátnőmmel. Abban az időszakban elképzelhetetlennek tűnt számomra, hogy felválaljak egy olyan életformát, ahol elvállnak útjaink. Például, hogy ne járjunk együtt diszkóba.

Azért csodálatos az isteni gondviselés, mert a Jó Isten tudta hogy szükségem van egy keserű csalódásra ahhoz, hogy hajlandó legyek nyitni olyan fiatalok felé is, akiknek más az értékrendjük. És ebben a kis faluban, Szolokmában ismerkedtem meg a férjemmel is,

majd 2003 nyarán megkeresztelkedtem a hetednapot ünneplő adventista gyülekezetben.

Mint említettem, sokáig azt gondoltam, hogy a *megtérés* szó azt jelenti hogy megváltoznak különböző szokásaink, külső cselekedeteink, de a Jó Isten tovább vezetett, és meggyőzött arról, hogy nem elég külső szokásokat

elhagyni, **teljes belső változásra van szükség.**

Amikor a lányunk két-három évesen epilepsziás tünetekkel elkékült a kezem között, akkor szembe-sített egy istenfélő orvossal, hogy a betegségünk oka a legtöbb esetben egy belső probléma: valamilyen konfliktus vagy félelem, netán elvárás¹ egy szerettünkkel szemben. Ő mutatott rá arra, hogy milyen hatással vannak a konfliktusok az egészségünkre, akár gyermekeink egészségére is. A léleknek a testre gyakorolt hatását és a testnek a lélekre gyakorolt hatását hangsúlyozta. Elmondta, hogy az agy-

¹ Másokkal szembeni elvárásaink lehetnek önzőek, avagy irreálisak is. De még ha valami igazán jó dolgot is várunk el valakitől (például egy rossz szokástól, vagy szenvedélytől való szabadulást), és úgy érezzük, csalódtunk, nem szabad elfelednünk azt, hogy az Istentől jövő valódi szeretet feltétel nélküli, és úgy fogadja el és szereti az embertársát, amint van. (a szerk. megj.)

A szolokmai adventista imaház, Maros megye egyik eldugott kis falujában, ahol valódi értékekkel találkoztam

A szeretett férjemet, Kálmánt is Szolokmában ismertem meg – Istennek hála ezért is!

A drága kislányunk, Rebeka

ban zajló folyamatok befolyást gyakorolnak testünkre.

Világossá tette számomra azt, hogy az akaraterőnek és az önuralomnak fontos szerepe van az egészség megőrzésében és helyreállításában. A harag, az elégedetlenség, az aggodalom, félelem, büntudat, az önzés vagy a tisztátalanság csüggesztő és romboló. Ahogy, ezzel szemben, a vidámság, az önzetlenség, a hálás lelkület és a szolgálatvállalás életerőt kölcsönöznek. Van erre vonatkozóan egy pszichológiai igazság a Szentírásban, amit különösen meg kell fontolnunk:

„A vidám elme jó orvossággal szolgál; a szomorú lélek pedig megszáritja a csontokat.” (Példabeszédek 17:22)

A szüleim közötti feszültségre abban az időben állandó szorongással és belső nyugtalansággal reagáltam (ami kihatással volt a

lányom egészségére is), betegségeket halmozva magamban, amiért most különösen hálát adok, mert olyan mély igazságot értettek meg velem akkor, amit ezek nélkül sohasem ismerhettem volna meg. Az Isten kegyelmének köszönhetem, hogy megérthettem a léleknek a testre gyakorolt hatását, felfogtam mit jelent a *megtérés* szó gyakorlatban. Ezt a tapasztalatomat szeretném most megosztani a kedves olvasóval.

Rájöttem, hogy a bűn problémája nem oldható meg azzal, hogy egyházat vagy étkezési szokásokat változtatunk, mert a bűn gyökere a szívben van. Amikor rádöbbsentem, hogy nem hibáztathatom a szüleimet, másrészt nem erőltethetem rájuk a saját igazamat, akaratomat, meglátásomat -, hanem **az egyetlen tar- tozásom feléjük a tisztelet és a**

szeretet: akkor a lányom egyik napról a másikra teljesen meggyógyult!

Kezdő hívóként azonban abba a hibába estem, hogy minél jobban megismertem az Isten jellemét, annál nagyobb teher nehezedett a vállamra: érezve, hogy én milyen gonosz vagyok, annál nagyobb ambícióval akartam én megváltani saját magamat. Nagyon sokáig azt gondoltam, hogy több akaraterővel, igyekezettel képes vagyok megbocsátani, vagy szeretni azt, aki méltatlan. Csakhogy, egy idő után felfedeztem azt, hogy nem rendelkezem önzetlen szeretettel, mert ha képes lennék önmagamtól szeretni az érdemtelen, nem lenne szükségem Megváltóra. Tehát nem kell tovább ostromoznom magamat. Hiszen nem az én hibám az, hogy önzőnek, fősvénynek vagy félnéknek, stb. születtem.

Amikor szembesülök a saját képtelen, tehetetlen állapotommal, naponta a kereszthez kell mennem imában

Teljesen felszabadított az a gondolat, hogy **Jézus azért élt itt büntelenül, hogy aki hit által magának igényli ezt az életet, megkaphassa.** Így a múltam – az is, ami rosszat tettem én, és az is, ami rosszat velem tettek – teljesen el lett törölve, míg nekem a Jézus tiszta és önzetlen élete tulajdoníttatik!

Másrészt, a *megtérés* fogalma nem ér véget egy döntéssel, vagy a keresztséggel: a megtérésnek naponta meg kell történnie. Amikor lépésről-lépésre szembesülök a saját képtelen, tehetetlen álla-

potommal, a kereszthez kell mennem imában: „*Uram, légy irgalmas nekem, bűnösnek!*”² Keresztre kell küldenem a saját önző énem, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy lemondok a saját vágyaimról és az önző indítékaimról. A Jézus tiszta önzetlen élete nyújtotta belső nyugalommal térek vissza napi feladataimhoz, teljes bizalommal elhíve azt, hogy mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít (Filippi 4:13).

² Lásd a vámszedő imáját Lukács 18:13-ban

Naponta tanulva megértetem, mit jelent az a bibliaszöveg, hogy „*Megismeritek az igazságot és az igazság szabaddá tesz titeket.*”³ Amikor megharagszom valakire, és ez nyomást helyez rám, béklyóba köt engem, imában azonnal az Istenhez megyek, és azt mondom:

„Istenem, nem lehet igazam. Valahol be vagyok csapva, mert már nem vagyok szabad. Pedig Te azt ígérted, hogy ha megismerem az igazságot, akkor ebben az adott helyzetben is az igazság szabaddá tesz.”

Tehát, elkezdem más szemüvegen át nézni ugyanazt a helyzetet. Például felteszem magamnak a kérdést: miért bosszant fel ez az eset? Vagy: miért haragszom meg valakire csak azért, mert másképpen gondolkodik, mint én? Tudom, hogy nem lehet más oka az én nyugtalanságomnak, mint az, hogy valahol be vagyok csapva.

Azóta minden megpróbáló körülményt egy fegyvelmező, nevelő eszközként fogadok, ami által megláthatom a saját szívem állapotát. Szembesülök azzal, hogy a tökéletlen *emberi szeretet*

³ János 8:32

Függelék

Lelkes önkéntesek foglalkoznak azzal, hogy a gyerekek számára a Biblia ismertebb verseit megkedveltessék. Így alakult meg a Dallamos Biblia youtube – csatorna, ahol az idézett verset is meghallgathatják

Nagyon sokat segített belátnom, mit is jelent az igazi szeretet, a dr. Horst Müller *Nevelés* című előadásorozata, amely megtekinthető a Youtube-on is magyar fordítással

csak addig tart, amíg mindenki igazat ad nekem, és úgy gondolkodik, ahogy nekem tetszik. Naponta keresem az Istent, hogy segítséget kapjak harcolni az önbecsapásom ellen. Naponta az az imám, hogy éljek többé ne én, hanem éljen bennem a Krisztus.⁴

Gyakran felteszem azt a kérdést: vajon betöltöttem-e azt a célt, amiért az Isten teremtett, hogy családom, gyüle-

kezetem, környezetem életét szebbé, jobbá tegyem? Csatorna vagyok-e, akin keresztül az Isten szeretete átfolyik? Amikor azon kapom magamat, hogy valaki másnak a hiányosságaival foglalkozom, mindig azt mondom: „Istenem, nem akarok mást szemlélni, csak Téged. Csak az érdekel, hogy Te mit tennél az én helyemben. Taníts arra az indulatra, arra a szeretetre, amivel ember a Te segítségével nélkül nem rendelkezhet.”

Kedves Olvasók! Azt kívánom, hogy amikor szembesülünk hibáinkkal, ne keseredjünk el, hanem a gyengeségünk küldjön bennünket Istenhez, és legyünk napról napra egyre erősebbek és jobbak!

Sok szeretettel, Csilla

(Megj. a kibédi református templom fotójához. Készítette: Sie - A feltöltő saját munkája, CC BY-SA 3.0, commons.wikimedia.org)

⁴ Lásd Galata 2:20 versét

Erdélyi Bibliainskola

Tizenegyedik rész: Növekedés Krisztusban

„Azért, a miképen vettétek a Krisztus Jézust, az Urat, akképen járjatok Ő benne, meggyökerezvén és tovább épülvén Ő benne, és megerősödvén a hitben...” (Kolossé 2:6, 7).

Egy híres festő képet akart készíteni Jézusról, együtt a tizenkét tanítvánnyal. A modellek kiválasztása előtt alaposan tanulmányozta mindegyik szereplőt, lejegyezve jellegzetességeiket, arcvonásaikat, arckifejezéseiket és minden lehetséges részletet, amit ki akart fejezni. Jézus alakjával kezdve sorra elvégzett minden szükséges kutatást, azután elindult, hogy kiválassza a megfelelő modelleket. Először is szüksége volt valakire, aki kifejezi a nagyságot, a méltóságot, az együttérzést, a szeretetet, az isteni sugallatot és az emberi vonásokat, hiszen ezek voltak Krisz-

tus főbb jegyei, amit a művész megismert. Hosszú keresgetés után talált egy olyan embert, aki megfelelt művészi elképzelésének.

Miután megfestette a Mestert, a művész sorra vette a tanítványok

alakját: János, Jakab, Péter, András és a többiek. A munka jó ideig tartott, de a festő elégedett volt, mert műve megfelelt elvárásainak. Jó néhány év elteltével készen állt arra, hogy befejezze *A Mester és a tizenkettő* megalkotását. Már csak egy alak hiányzott a képről, Júdás. Ő nem volt könnyű feladat. A művész mindent elolvasott, amit csak tudott Júdásról. Hogyan lehet lefesteni valakit, aki nagyon ígéretes tanítvány volt, de elbukott? Hogyan fejezheti ki a festék és a papír a hűtlenséget, az árulást és az öngyilkosság felé vezető lassú sodródást?

Kép: Júdás elárulja Jézust

Munkácsy Mihály (1844–1900): Ecce Homo

A művész a lehető legszélesebb körben kutatott, minden faluban és városban, ahova útja során eljuthatott. Végül, hosszas és fáradtságos küzdelem után, úgy érezte, rátalált arra az emberre,, akinek arcán az ígéretek és a bukás keveredett – készség a kiválóságra és az árulási hajlam; a vezetésre való törekvés és a vágy, hogy letiporja azt, aki az útjába kerül. Egy szánalmas, reménytelen és alávaló ember, az önzés és a gyűlölet vonásaival az arcán.

A művész elhívta ezt a szerencsétlen csavargót a műhelyébe, elmagyarázta neki, hogy modellt kell állnia a festmény Júdás-alakjához, és bőséges fizetséget ígérte. Az ember elfogadta a meghívást, elment és beült a helyére. A festő vette az ecsetet és a festéket, felfeszítette a vásznat a keretre, és figyelte az ember arcát. De mielőtt az első vonást vászonra

vethette volna, a modellje zokogni kezdett, és könnyek gördültek le az arcán.

– Miért sír? – kérdezte a művész. – Jól meg fogom fizetni magát!

– Azt nem lehet pénzben kifejezni, aki vagyok, vagy inkább azt, amivé lettem – mondta az ember önsajnálattal kevert vívódással. – Tudja, évekkkel ezelőtt voltam már ebben a műhelyben. Modellt álltam az akkori festményéhez.

A művész megdöbbsent.

– Nem, az nem lehet. Soha nem találkoztunk korábban.

– Dehogynem, nagyon is – mondta az ember. – Évekkkel ezelőtt idehozott, hogy pózoljak Krisztus lefestéséhez. Akkor még hűséges keresztény voltam, de azóta messze eltávolodtam mindentől, ami jó. És minél messze mentem Istentől, annál kétségbejítőbbé vált az életem...

A Jézushoz való hasonlóságtól a Júdáshoz való hasonlóságig személyes döntéseken keresztül vezet az út – apró, de határozott döntések ezek, mint: elhagyni a Mesterrel való közösséget, elfeledni tanításait, áthágni parancsolatait, elhagyni a tanítványságot, elutasítani a kereszt felvételét, elárulni Őt és barátságát.

A tanítványság csak akkor tartótható fenn, ha folyamatosan elrejtőzünk és növekedünk Krisztusban.

Előljáróban

A kereszténység azt jelenti, hogy Krisztus tanítványai vagyunk. A tanítványság egy meghívás, hogy Krisztushoz hasonlókká váljunk. Mindezt Őt szeretve, Neki engedelmeskedve, azaz Őbenne maradva lehet elérni.

„Maradjatok énbennem, és én tibennetek. Ahogyan a szőlővessző

nem teremhet gyümölcsöt magától, ha nem marad a szőlőtőn, úgy ti sem, ha nem maradtok énbenem.” (János 15:4).

Mi Jézusban és Ő mibennünk: ez a Krisztusban való növekedés és a hozzá való hasonlóság titka.

„Az őszinte kereső ember, aki arra törekszik, hogy beszédében, életében és jellemében Jézushoz hasonlítson, az állandóan Jézusra tekint fel, Őt szemléli, és szemlélés által átalakul az Ő képmására, azért mert vágyakozik és imádkozik olyan indulatért és lélekért, mint amilyen Krisztusban volt... Isten után vágyakozik. Számára Megváltójának történelme, az általa hozott felmérhetetlen áldozat mind nagyobb jelentőséggel bír. Krisztus, a menny fensége, szegénnyé lett, hogy mi az Ő szegénysége árán meggazdagodjunk; ám nem csupán adományokban gazdagsunk, hanem elért eredményekben is.” (Ellen G. White: *Isten csodálatos kegyelme*, 61. old.).

Ha a naponkénti kapcsolat eredményeként növekszünk Krisztusban és válunk hasonlóvá Őhöz, mennyire katasztrofális következményei lehetnek annak, ha felbomlik a vele való kapcsolatunk!

Mérlegelésre

1. Sorolj fel néhány módszert, amely által növekvő kapcsolatot tarthatsz fenn Krisztussal! Kérdezd meg magadtól, hogy tanítványi életed megfelel-e ezeknek az elvárásoknak?

2. A növekedés nélkülözhetetlen az élethez. Ahol nincs növekedés, a halál kezdődik el. Igaz ez

a keresztény életben is? Ha igen, hogyan?

3. A keresztény élet a halállal kezdődik. Tulajdonképpen két halállal. Mit értünk ezalatt? A válasz megadásához keressük meg a Galata 6:14-et!

„Nékem pedig ne legyen másban dicsekedésem, hanem a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjében, a ki által nékem megfeszítettett a világ, és én is a világnak.”

Tehát minek és kinek kell megfeszíttetnie, azaz jelképesen keresztthalált halnia?

4. Az üdvösség Isten ajándéka; kegyelemből van, de mégsem úgy, hogy továbbra is, megátalkodottan bűnben élhetünk. Az üdvösségnek ára van mind az Adományozó, mind a fogadó részéről – Isten részéről és a mi részünkről is. Milyen árat fizetett Ő, és mit kell nekünk adnunk Neki?

5. Jézus azt mondta: „Aki nincs velem, ellenem van, s aki nem velem gyűjt, tékozol.” (Máté 12:30). De vajon kinek az oldalán áll az, aki Jézus ellen van? Mit gyűjt, aki vele van, s mit tékozol, aki ellene van?

Gyakorlati alkalmazás: a növekedés alapelvei

1) Mindig azt kell tennünk, amit Ő is megtenne velünk együtt, vagy ha a mi helyzetünkben lenne:

„Aki azt mondja, hogy Őbenne marad, annak úgy kell járnia, amint Ő járt.” (1 János 2:6)

2) Többé nem a mi bűnös énünknek kell élnie és uralkodnia bennünk, hanem alá kell vetnünk magunkat teljesen Krisztusnak:

„Krisztussal együtt megfeszítettem. Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus.” (Galata 2:20)

Mit jelent ez? Ha látom, hogy feltámadnak bennem a régi, bűnös vágyak, szokások, vagy sértődni, odavágni, bosszút állni szeretnék, stb. – kérjem akkor rögtön imában azt, hogy Ő vegye át szívem, életem kormányát, segítsen az Ő szelíd, alázatos, engedelmes életét élnem.

3) Lelki növekedésünk jelei:

a) Teremni fogjuk a Lélek sokszínű gyümölcsét:

„De a Léleknek gyümölcse: szeretet, öröm, békesség, béketűrés, szívesség, jóság, hűség, szelídség, mértékletesség.” (Galata 5:22)

b) Úgy fogjuk szeretni egymást, ahogy: -----

„Amint én szerettelek titeket, úgy szeressétek ti is egymást.” (János 13:34)

c) Örömmel és rendszeresen fogjuk a Bibliát (mind az Ó-, mind az Újszövetséget) tanulmányozni, mely a mi tökéletesbítésünkre lett adva:

„A teljes Írás Istentől ihletett, és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre, hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre felkészített.” (2 Timóteus 3:16–17)

d) Egymásért, és mindenféle helyzetben az imádság fegyveréhez folyamodunk:

„Minden imádsággal és könyörgéssel imádkozván minden időben a Lélek által, és ugyanezen dologban vigyázzván minden állhatatossággal és könyörgéssel minden szentekért, én érettem is...” (Efézus 6:18)

e) Szokásunkká válik az, hogy a kísértés pillanatában Istenre hallgatva, Sátánnak ellenállunk:

„Engedelmeskedjete azért az Istennek; álljatok ellene az ördögnek, és elfut tőletek.” (Jakab 4:7)

Aki megtapasztalja a növekedést Krisztusban, képes lesz elmondani, amit Ő mondott:

„... jön a világ fejedelme: és én bennem nincsen semmije.” (János 14:30).

A Sátánnak egyszer sem sikerült Krisztust, annak teljes földi életén át rávenni a bűnre. Hiszünk-e, hogy minket is bűn-gyűlölő, feddhetetlen emberekké tehet?

Őszintén hiszem

Jelöld ki az alábbi kijelentéseket, ha te is így hiszel!

- Mielőtt elfogadtam Krisztust személyes Megváltómnak, a bűn fogságában éltem. Tehetetlen, megterhelt és elveszett voltam. De miután elhittem, hogy Jézus áldozata megoldás számomra, tagja szeretnék lenni Isten családjának, és el akarok jutni az Atyám országába.
- Hiszem azt is, hogy a keresztény tanítványság harc és küzdelem. Sátán úgy jár szerte, mint „ordító oroszlán”, keresve kit nyeljen el (1 Péter 5:8). Tu-

datában vagyok annak, hogy miközben az élet naponkénti harc Sátán és a bűn ellen, Isten elégséges segítséget biztosított számomra, hogy Krisztus által győzzek.

Imádságom

Drága Atyám!

Köszönöm, hogy elküldted a Fiadat, Jézust, erre a világra, aki meghalt a bűneimért, és így a megmentett családod tagja lehetek. Elfogadom az üdvösséget hit által, és imádkozom a Szentlelked erejéért, hogy hűséges, engedelmes és bizonyosságtevő gyermeked lehessen. Kérlek add, hogy győzzek naponta az énem felett. A Jézus Krisztus nevében. Ámen.

Farkas Győző,
lelkipásztor, *Zilah* (és **J.E.**)

Figyelő

Két dudás, egy csárda?

Amint a magyar fül is érzékeli, a bajszok összeakadása nélkül az ilyesmi sokáig nem mehet. A csárda a mi globalizált, egyelőre még kétpólusú világrendszerünk, a két dudás pedig a szorító két el-lentétes sarkán elhelyezkedő két világhatalom.

Amikor háborúról van szó, a hazudozás és megtévesztés természetes dolog. Egy állandóan hazudozó közegben élünk, amelyben az igazságot ki kell hámozni, fel kell fedezni abból, ami körülöttünk történik – ahelyett, hogy engedelmesen lenyelnénk mindazt, amit a médiák az adott pillanatban tálcán kínálnak. Az egyik nagy hazugság egy visszate- rő gondolat, mely a hírekben,

politikai elemzésekben az utóbbi harminc évben szüntelenül felbukkant. Így hangzik:

„1991 óta, a Szovjetunió összeomlásával, és a hidegháború végeztével...”

Az, hogy a Szovjetunió már nem létezik – csak annak egy jó része, mint a hatalmas Orosz Föderáció és a hozzá hűséges Fehéroroszország –, ez, tegyük fel, valamennyire igaz. De a hidegháborúnak nevezett fegyverkezési verseny, s az egymás legyőzését szolgáló gazdasági húzások, a kémkedés meg miegymás mióta ért véget? Mindkét „dudás” szeme állandóan a másikon van, és azzal kelnek és fekszenek, hogy miképpen foghatnának ki egymáson.

De vajon ki fog nyertesként kikerülni ebből a mostani, szándékosan kikerített gazdasági és politikai válságból? Az amerikaiak, az oroszok –, vagy talán a kínaiak, az európaiak, esetleg a muzulmán világ? Egymással naponta beszélgetve, különböző vélemények születnek. Ám, amint ezt már eddig is elmondtuk, Isten, aki a jövőt mindig is előre ismeri, nem akarja azt, hogy a sötétben tapogatózzunk, hanem – azért, hogy kellőképpen felkészülhessünk és bölcs döntéseket hozhassunk – a bibliai próféciák reflektorfényét adományozta számunkra, melyek bevilágítják az előttünk levő út-szakaszt.

A helyes, bibliai válasz: Amerika, vagyis az Egyesült Államok. Most pedig lássunk neki, és bizonyítsuk be. Készen vagyunk-e rá? Akkor hát induljunk!

A – régi és új – stratégia

A közelmúltban láttam egy videót, melyben George Friedman (eredeti nevén Friedman György) amerikai biztonságpolitikai szakember tartott előadást fiatalabb politikai szakmabelieknek a mostani helyzetről. Friedman György 1949-ben született Budapesten, magyar zsidó szülők gyermekeként, kik a náci üldözést túlélve, az ötvenes években az Egyesült Államokba emigráltak. A New York állambeli Cornell University-n doktorált politikai tudományokból, és 1996-ban megalapította a Stratfor nevű, magán hírszerzési és tanácsadói vállalatot.

Az említett videóban, többek között kijelenti a következőket (emlékezetből idézem):

– Mi (vagyis az USA) egy birodalom vagyunk, amelyet már nem lehet megtámadni sem légi, sem vízi úton...¹ Célunk, hogy gyengítsük az oroszokat... Nekünk nem kell oda betenni a lábunkat, nem kell amerikai katonáknak meghalniuk. Összeugrasztjuk őket másokkal... Miért, a rómaiak nem így tettek? Nemde ők mondták: Oszd meg, és uralkodj?² Hát az angolok Indiában? Az a kevés angol hogyan győzhette volna le a hatalmas Indiát? Fegyvereket adtak az indiai helyi uralkodóknak, s azok egymással harcolva legyengültek, majd az angolok elfoglalták az országot...

A beszélőt nézve, feltűnt a természetesség és a mosoly, ahogy az őt tisztelő, érdeklődő fiataloknak válaszolt. Látszott, hogy itt már a politikai tudományok oly magas szintjein járnak, ahol az ilyen „összeugrasztást” meg „elfoglalást” kísérő nyomorúság, a számtalan ember menekülése,

Világunk kisebb-nagyobb hatalmai, miközben a békéről beszélnek, a legpusztítóbb eszközöket gyártva, mégis állandóan a háborúra készülnek

fájdalma, halála, s a háborúk minden borzalma csupán statisztikai adat, s mindezt úgy lehet tekinteni, mint egy laboratóriumi egereken végzett érdekes tanulmányt – egy magasabb cél, az illető „birodalom” végső győzelme érdekében.

Hitler jut eszembe, aki egyszer tábornokaival tanácskozva megkérdezte:

– Hány katonát veszítettünk eddig a keleti fronton?

– Kb. 1,2 milliót.

– És az oroszok?

– Azok kb. 11 milliót.

– Kitűnő! Ha ez így megy tovább, ők fogynak ki hamarabb a katonákból!

Hát igen. De hogy az a sok millió elhunyt katona ugyanannyi millió családot is jelent, hol szeretteik kimondhatatlanul szenvednek, meg ott vannak a szétlőtt városok, falvak, a szegénység, betegségek, a rengeteg civil áldozat (a kilencvenes évek jugoszláviai háborújában például tíz halottból kilenc civil volt) – az vajon sosem jut eszébe a háborúsdit játszó nagyoknak?

Kep: A Jugoszlávia felbomlását kísérő háborúk 1991–2001 között kb. 140 ezer ember halálát okozták. A boszniai Mostar városa

Vigyázat! Hipnózis-veszély!

Nemrég egyik kedves, a többségi nemzethez tartozó háziasszonnyal beszélgetve, megjegyezte:

– Miért nem öli már meg őt valaki? Ha lenne egy pisztolyom, én megölném!

Kiderült, hogy az orosz elnökről beszél. Én több mint harminc éve kidobtam a lakásomból a tévét, s csak ritkán, itt-ott másoknál van alkalmam néhány percig látni, ami ott folyik. Mégis, az emberek hozzáállásából, a szinte jelszóként hangoztatott mondatokból, s abból, hogy szerintük az adott pillanatban éppen kit kell utálni – a magyarokat, az amerikaiakat, Oszama bin Ladent, Dagneát, stb. – pontosan lemérhető, mi a napi menü az agy mosást irányító asztalán.

Például, még az úgynevezett „forradalom” utáni időszakban egy fiatal, ugyancsak többségi

¹ Szárazföldön még úgy sem

² Divide et impera!

hölgyismerősömmel találkozáva, ő egyszer csak rám nézett, és miközben máskor kellemes, barátságos arca kemény, hideg vonásokat öltött, anyanyelvén kijelentette:

– Annyira gyűlölöm azt a Tokest... nem tudom miért, de mikor látom az arcát, annyira utálok!

Magamban elhűlve válaszoltam:

– De miért, mit csinált neked? Valami rosszat tett?

– Nem tudom, de annyira gyűlölöm... – válaszolta elmerengve.

Nahát, kedves olvasók, ez volt az egyik eredménye az akkori, „fekete március” utáni években a nemzeti tévé és rádióadókon, meg a sajtóban lefolytatott gyűlöletkampánynak: megmérgezték a félrevezetett átlagemberek szívét-lelkét.

És vajon ma?

A Deákné vászna

Most tehát, amint az egész nyugati média harsogja, a ruszlik, és főleg az elnökük a hibásak mindenért. Hát miért nem értik már meg, hogy az ellenük létrehozott NATO most pontosan a határaikon akar állomásozni? S őket meg szépen le akarja gyűrni? Hát kérem, micsoda impertinencia...!

A nyugatiak, pedig, élükön az amerikaiakkal, az ártatlan jófiúk. Csakhogy ők is tudják azt, amit minden, e tragikus színjátékot józanul mérlegelő megfigyelő: hogy bagoly mondja verébnek, vagy más szóval, ők sem jobban azon bizonyos asszonyosság vásznánál.

Amint a múltkori cikkünkben is elmondtuk: mi lenne, ha a ruszliknak szottyant volna kedvük (avagy lett volna meg az áhított lehetőségük) arra, hogy Kanadába meg Mexikóba vonuljanak be

rakétaikkal meg egyéb fegyverekkel, ezen említett, ugyebár szuverén országok kérésére? Vajon az amerikaiak a fülük botját sem mozdították volna?

A Monroe-doktrína

James Monroe (1758–1831), az Egyesült Államok ötödik elnökének idejében, 1823-ban megfogalmazott, és az amerikai kormányzatnak a nyugati féltekét érintő politikájáról van itt szó. Ez egy rendkívül fontos dokumentum, mely elindította ez országot annak biztonságos megerősödése, és világhatal-

James Monroe (elnökség: 1817–1825)

mi pozíciója irányába. A hosszú, komplikált nyelvezetű okirat valójában azt mondja ki, hogy az új köztárság – egy olyan pillanatban, amikor a latin-amerikai országok nagyrésze már függetlenné vált azelőtti gyarmatosítótól – ellenzi az Óvilág bármely nagyhatalmának a két amerikai kontinensre, és a függetlenségüket már elnyert országokra irányuló azutáni gyarmatosító törekvéseit.

Emeljünk ki röviden két szakaszt!

„...kijelentjük...hogy az Egyesült Államok érdekeit figyelembe véve...az európai hatalmak a jövőben nem tekinthetik az amerikai kontinenseket gyarmatosításuk tárgyának.”³

Tehát, még akkor, kétszáz évvel ezelőtt kimondták – az angolok, spanyolok, portugálok, franciák, németek, meg a többiek füle hallatára – hogy arrafelé ki a legény a gáton.

Továbbá, nemcsak a két Amerikára, hanem az egész nyugati féltekére gondoltak:

„Békénkre és biztonságunkra nézve veszélyesnek tartjuk azt, ha (az európai hatalmak) megpróbálják befolyásukat kiterjeszteni ezen félteke bármely részére.”⁴

Nos, a nyugati félteke földrajzilag az angliai Greenwichől nyugati irányba, egészen Japánig tart. Régebben az Újvilágot és a környező tengereket értették alatta, ma pedig gyakorlatilag az Atlanti-, meg a Csendes-óceán legnagyobb részét jelenti, amely területen az Egyesült Államok nem szándékszik eltűrni idegen nagyhatalom betolakodását. Az 1962-es

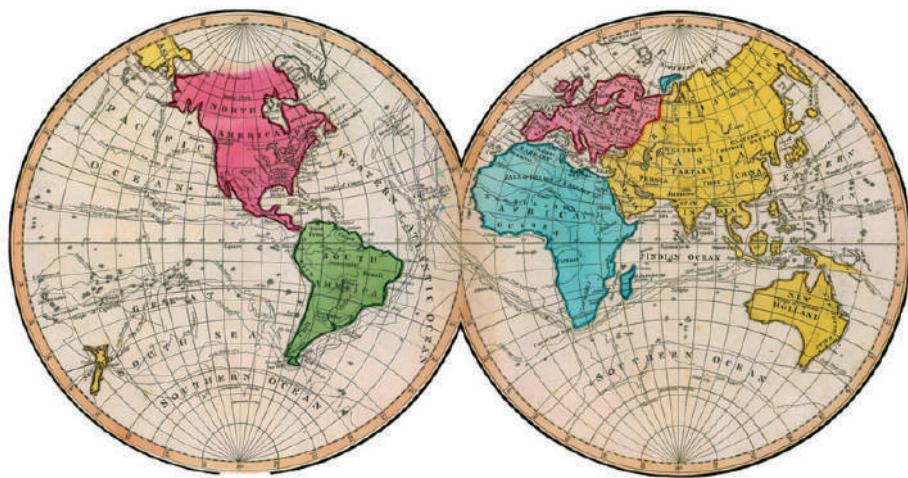
kubai rakéta-válság idején, John F. Kennedy elnök pl. e doktrínára

³ „... as a principle in which the rights and interests of the United States are involved, that the American continents (...) are henceforth not to be considered as subjects for future colonization by any European powers.”

⁴ „... we should consider any attempt on their part to extend their system to any portion of this hemisphere as dangerous to our peace and safety.” Lásd: usinfo.org, *The Monroe Doctrine*. U.S. Department of State.

hivatkozva indokolta meg országa konfrontációs lépéseit a szovjetek Kubába történő rakétatelepítése ellen.

Nos, más szóval, ami a jelenlegi helyzetet illeti: én azt sem engedem meg, hogy a falunk határában megmutatkozz, de neked bele kell menned abba, hogy a küszöbödre telepedjek. Ez a hozzáállás a magát egyre erősebbnek érző fél gondolkodását tükrözi. Azon ország, mely kezdetben a lelkiismereti szabadság hazájaként, és az elnyomottak, üldözöttek menedékeként indult, végül betölti a próféciaiban majd kétezzer éve leírt szerepét, és úgy fog szólni, mint a sárkány, annak – vagyis a Sátánnak – a jobbkezevé válva. Az alább következő cikkünkben továbbhaladunk e témában.

Földünk nyugati és keleti féltekéje (XVIII. század végi térkép)

De ne feledjük: mindezt, s az azutáni eseményeket rövidesen követi majd a nagy kő lezuhanása, mely pozdorjává töri a bűn történelmének szobrát és nagy hegygé válik – vagyis, Jézus eljön, hogy megalapítsa szent országát.

Akarsz-e ebben a szenvedés nélküli országban élni boldogan, te és szeretteid, örökkön-örökké? Imádkozzunk ezért, szüntelen!

(J.E.)

A vég felé mutató próféciaik (2. rész)

Térjünk most vissza a Jelenések könyve 13. fejezetéhez. A múltkoriban részben láthattuk, hogy az itt megjelenő első fenevad (vagyis királyság, politikai hatalom) a Dániel 7. fejezet negyedik fenevadából (azaz a Római Birodalomból) nő ki, másik három szarvat kitörve maga előtt (a herulok, a vandálok és az osztrogótok királyságát). Azt is észrevettük, hogy ez egy, az Isten szentjeit üldöző erő, mely véli, hogy megváltoztatja az idöket és a törvényt (azaz, úgy gondolja, hogy hatalma van erre). Kiderült, hogy Róma egyházára illenek e jellemvonások.

1260 év uralom adatott ezen vallási-politikai szuperhatalomnak, aminek a végén halálos sebet kapott. Vagyis: 538-ban a Belizár tábornok vezette kelet-római seregek felszabadították Rómát az

osztrogótok ostromgyűrüje alól, míg az időszak végén, 1798-ban Berthier tábornok foglyul ejtette és Franciaországba vitette VI. Piusz pápát.

Közeledünk tehát a végidő eseményei felé. Lássuk tehát: minek kell még megtörténnie?

„Azután láték **más fenevadat** feljöni a földből, akinek két szarva vala, a Bárányéhoz hasonló, de úgy szól vala, mint a sárkány; és az előbbi fenevadnak minden hatalmasságát cselekszi ő előtte; és azt is cselekszi, hogy a föld és annak lakosai imádják az **első fenevadat**, amelynek halálos sebe meggyógyult vala; és nagy jeleket tesz, annyira, hogy tüzet is hoz alá az égből a földre, az emberek láttára.

És elhitei a földnek lakosait a jelekkel, amelyek adatának néki, hogy cselekedje a fenevad előtt; azt

mondván a föld lakosainak, hogy csinálják meg a **fenevadnak képét**, aki fegyverrel megsebesített vala, de megelevenedett. És adaték néki, hogy a fenevad képébe lelket adjon, hogy a fenevad képe szóljon is, és azt mívelje, hogy mindazok, akik nem imádják a fenevad képét, megölessenek.

Azt is teszi mindenkivel, kicsinyekkel és nagyokkal, gazdagokkal és szegényekkel, szabadokkal és szolgálkkal, hogy az ő jobb kezökre vagy a homlokukra bélyeget tegyenek; és hogy senki se vehessen, se el ne adhasson semmit, hanem csak akin **a fenevad bélyege** van, vagy neve, vagy nevének száma.

Itt van a bölcsesség. Akinek értelme van, számlálja meg a fenevad számát; mert emberi szám: és annak száma **hatszázhatvanhat**.” (Jelenések 13:11–18)

A zarándok atyák (Pilgrim Fathers): az első puritán angol telepesek érkezése az Újvilágba, a Mayflower hajóval (Bernard Gribble festménye)

Látjuk tehát azt, hogy ezen második fenevad¹ a földből jön fel. Mit jelenthet ez? Vajon meg tudhatjuk-e, ki ez az új hatalom?

Az előző fenevad, a Dániel hetedik fejezetének fenevadaihoz hasonlóan, a tengerből jön fel. A prófétai nyelvezetben, amint már említettük, a vizek népeket és sokaságokat jelképeznek.²

Tehát, az eddigi fenevadakal (Babilonnal, Médo-Perzsiával, Makedón-Görög Birodalommal, vagy Rómával) ellentétben, eme új politikai hatalomnak nem kell

¹ A próféciában a fenevadak, vagyis vadállatok királyokat, avagy országokat – királyságokat, politikai hatalmokat – jelölnek „Ezek a nagy állatok, mik négyen voltak, négy **király**, akik támadnak e földön (...) A negyedik állat negyedik **ország** lesz e földön, amely különb lesz minden országnál, és megeszi az egész földet, és eltapodja és szétzúzza azt.” (Dániel 7:17,23)

² „A **vizek**, amelyeket láttál, ahol a parázna ül, **népek** azok és sokaságok és nemzetek és nyelvek.” (Jelenések 17:15)

népeket legyőznie ahhoz, hogy uralmi bázishoz jusson – ugyanakkor, a római egyházzal együtt, a végidőben főszerephez jut. Először válaszoljunk hát az utóbbi kérdésre: kiről is lehet szó?

Egy új nemzet születik

A XVIII. század végén, nem sokkal a pápaságra halálos csapást mérő francia forradalom (1789–99) kitörése előtt, az Atlanti-óceán túlsó partján egyre többen egy, az akkori európai királyságok modelljétől teljesen eltérő országról álmodtak.

Az újvilági spanyol és portugál hódításokat követően, az első angol telepesek a XVII. század elején érkeztek a keleti partra, megalapítva az első angol gyarmatot (Jamestownt, 1607-ben – a mai Virginiában).

A XVIII. század második felében már 13 angol gyarmatról beszélünk, melyek egyre kényelmetle-

nebbnek érezték a brit fennhatóságot.

Az 1773-as, *bostoni teadélután*nak nevezett lázadást követően (*Boston Tea Party* – amikor is amerikai hazafiak a Kelet-India Társaság három hajójának tearakományát a tengerbe dobták), a brit kormányzat büntetőintézkedéseket hozott a gyarmatok ellen – ezek pedig szervezkedni kezdtek (Első Kontinentális Kongresszus, 1774). A helyzet egyre feszültebbé vált, míg végül 1775 április 19-én Lexington és Concord városánál összecsaptak a massachusetts-i milíciák a brit királyi erőkkel, kiobbantva ezáltal az Amerikai Függetlenségi Háborút.

Rá egy évre, 1776. július 4-én (ez ma az ország nemzeti ünnepe), a Philadelphiában megtartott Második Kontinentális Kongresszuson, a küldöttek megszavazták a Függetlenségi Nyilatkozatot. Ekként született meg, a kezdetben 13 államból álló, Amerikai Egyesült Államok.

Az alapítók vágya szerint, ezen új, király és arisztokrácia nélküli országnak, a Felvilágosodás liberális elvein kellett alapulnia, melyben mindenkinek joga van „az élethez, szabadsághoz, és a boldogság kereséséhez” (Thomas Jefferson).

A britekkel való háború, váltakozó szerencsével, éveken át tartott, s végül (az 1777-től kezdve a gyarmatokkal szövetséges Franciaországnak is köszönhetően) amerikai győzelemmel, és az 1883-ban aláírt Párizsi Békeszerződéssel ért véget, melyben Nagy Britannia elismerte az új köztársaság függetlenségét.

De miért a földből?

Az Egyesült Államok alapítása, és azutáni terjeszkedése idején,

az Észak-Amerikai kontinens – európai, ázsiai vagy akár afrikai szemmel nézve – rendkívül gyéren lakott volt. Pontos adat senkinek sem áll rendelkezésére, de a becslések szerint, az Egyesült Államok mai, 9,83 millió négyzetkilométeres területén a gyarmatosítás idején alig néhány millió őslakos élt. Ehhez képest, a szinte ugyanakkora Európában (e kontinens területe az Ural hegységig 10,18 millió négyzetkilométer) jelenleg kb. 750 millió ember él.

Ezen – egymással gyakran háborúban levő – észak-amerikai indián törzsek nagy része főleg vadászból és halászból tartotta fenn magát, amely tevékenység sokkal nagyobb területet igényelt, mint a világ egyéb részein élő népek intenzív földművelése és állattartása.

A XIX. századi nagy területhódítások révén a gyarmatosítók végül elérték a Csendes-óceánt. Az Európából érkező telepeseknek a washingtoni kormány szabad kezet adott, és a hadsereggel is segítette az indián törzsek kiszorítását. A Nagy Kaliforniai Aranyláz idején például (1848–55), e területen kb. 30 ezer őslakos élt, akiknek szinte a fele elpusztult (ugyanakkor Kalifornia jelenlegi lakossága majdnem 40 millió).

Az ország kiterjesztésnek és megerősödésének ideje alatt

Az 1776-os Függetlenségi Nyilatkozat (John Turnbull festménye, 1819)

(egészen a XX. század elejéig) e kiterjedt területek indiánjait rezervátumokba szorították,

Főutca az egyik napról a másikra megépülő vadnyugati városkák egyikében

erőltetett menetelések közben hulltak el (pl. Könnyek Ösvénye – Trail of Tears: 1838-ban a 16 ezer áttelepített seroki közül több ezer meghalt útközben), természetes ellenállóképesség hiánya miatt behurcolt, európai beteg-

ségek miatt pusztultak el (mint pl. a himlő), avagy háborúkban, mészárlásokban irtották ki őket.

Ekként, 1890-re az Államok területén az őslakosok létszáma mélypontot ért el: már csak 250 ezren voltak.³

Jelenleg, a XX. század emberjogi küzdelmeinek, és a körülmények megváltozásának köszönhetően, kb. öt millió személy vallja magát őslakosnak, kik 570 regisztrált törzs tagjai (ebből három millió a más törzsekkel, népekkel nem keveredett, fajtisza indián: navahó, apacs, szijú, krik, komancs, pavni, stb.).

Tehát, az európai, vagy ázsiai birodalmakhoz képest az Egyesült Államok története azt mu-

³ Lásd: Thornton, Russel (1990). *American Indian holocaust and survival: a population history since 1492*. University of Oklahoma Press. 43. oldal.

Bannock-indiánok, Idaho állam

tatja, hogy a hatalmas, sok millió négyzetkilométernyi, végtelen prérikből és szinte lakatlan hegyvidékekből álló terület elfoglalásánál a katonai erőfeszítés sokkal csekélyebb volt, mint azon hódítóké – pl. a rómaiaké –, kiknek

sűrűn lakott, erősített városokkal, szervezett népekkel, hadseregekkel kellett szembeszállniok.

Kedves Olvasók!

Eddig a próféciákból megtettük, ki az első fenevad, és mit

tett a történelem folyamán. Megtuttuk azt is, ki lehet a második, és mit jelent annak a földből való felemelkedése. A továbbiakban meg kell vizsgálnunk, mit érthetünk a két bárányszarv, a sárkányként való beszéd, a fenevad képe, annak bélyege, és egyéb jelképek alatt.

Ne feledjük, mindezeket Isten annak idején a mi megtérésünk és örök üdvösségünk érdekében íratta le János apostollal a Pátmosz szigetén. Engedjünk hát az Ő vezetésének, és kutassuk személyesen és imával naponta az Ő Igéjét. A minél hamarabbi találkozás reményében – az Ő békessége maradjon velünk! Ámen.

„*Boldog, a ki olvassa, és a kik hallgatják e prófétálásnak beszédeit, és megtartják azokat, a melyek megíratnak abban; mert az idő közel van.*” (Jelenések 1:3)

Jancsó Erik, Kolozsvár

A Biblia imái (2. rész)

A kétségbeesés imája

Sorozatunk első részében (a 7-ik, novemberi lapszámban) elmondtuk, hogy a Bibliában nincsen két hasonló ima, hanem minden egyes bibliai szereplő az adott helyzet szükségletei szerint tárja ki szívét Isten előtt. Tehát, a valódi keresztény ima – a pogányokéval ellentétben – nem betanult formulák állandó, monoton ismételtetését jelenti, hanem azt, hogy mint gyermek a szülőjéhez, úgy fordulunk bizalommal menyeyei Atyánkhoz, saját, őszinte szavainkkal fejezve ki gondolatainkat, hálánkat és kéréseinket.

A múltkor Izsák és Rebeka „táv-irányított” házasságkötéséről be-

séltünk. Kövessük tovább e család történetét!

Teltek az évek, és Rebekának két fia született Izsáktól: Ézsau és Jákób. Ézsau szerette a vadászatot, és nem sokra becsülte, sőt nyugnek érezte az elsőszülöttségi jogot, mely Ábrahám lelki örökösévé tette őt, és szilaj természetét korlátozó szent életet követelt meg tőle. Ezzel szemben Jákób inkább a sátrak és az állatok körül tevékenykedett, s szelídebb lelkű volt, ám mindez számító, ravasz ésszel is társult. Ő nagyon is vágyott az elsőszülöttségi jogból eredő lelki javakra, kevesebbre becsülve azoknál az

e földi kincseket. Állandóan ezen töprengve, bátyjától, annak egy gyengébb pillanatában, kicsikart egy ígéretet, miszerint lemond e kiváltságról.

Bizonyos idő múltán Izsák, úgy gondolva, hogy halála közeledik,¹ az elsőszülötteknek járó áldásban akarta részesíteni Ézsaut. Jákób azonban, amíg bátyja vadászni járt, édesanyja közreműködésével becsapta a már vak édesapját, s így elnyerte az annak szánt áldást:

„– Adjon azért Isten neked az ég harmatából, a föld kövérségéből gabonát és bort bőven. Népek szolgáljanak neked, és nem-

¹ Tizennégy évvel korábban a nála erősebb alkatú féltestvére, Ishmáel, 137 éves korában halt meg (1 Mózes 25:17) – s így azt gondolhatta, hogy mivel elérte a 137 évet, ő sem élhet már soká.

Az ókori Edomot (Ézsau leszármazottainak országát) az arab nabateusok foglalták el. Petra volt a fővárosuk. A képen IV. Aretász nabateus király sziklába vágott mauzóleumát láthatjuk Petra romvárosában, a mai Jordániában

zetségek hajoljanak meg előtted. Légy úr testvéreiden, és hajoljanak meg előtted a te anyádnak fiai. Átkozott, aki téged átkoz, és áldott legyen, aki téged áld.” (1 Mózés 27:28–29)

Nemsokára a nagyobbik testvér hazajött, s rádöbbenve a cselre, bosszút esküdött:

„– Közelednek az én atyámért való gyász napjai, és akkor megölöm öcsémet, Jákóbot.” (41. vers)

Az önzés és fondorkodás e kavalkádjában minden emberi számítás téves volt: Izsák még 43 évet élt ezután, és 180 éves korában halt meg.² Ami pedig Jákóbot ille-

ti, áhított elsőszülöttségi jogából, és a vele járó két részből³ semmi sem lett: egy szál bottal⁴ kellett elmenekülnie Ézsau haragja elől, s anyja családjánál keresnie menedéket, Mezopotámiában.

Másrészt, mivel sem Ézsau, sem pogány feleségei és leszármazottai nem vették komolyan az Istenben való hitet, a Jákób által kapott áldást végső soron mégiscsak az ő utódai nyerték el, az Ábrahámnak adott ígéret örökösévé válva. Így hát Istennek – a

a 30:22–25 verseket –, így hát Jákób 91–14 = 77 éves amikor a kicsalt áldást követően otthonról elmenekül. Jákób születésekor Izsák 60 éves – lásd a 25:26 verset –, tehát ez utóbbi, a fia megáldásakor 60 + 77 = 137 éves volt.

³ Az elsőszülöttnek, Isten rendelése szerint, dupla részt kellett kapnia az örökségből. Lásd 5 Mózés 21:17 versét.

⁴ Lásd 1 Mózés 32:10 versét. Hiába volt apja nagy vagyona, valószínűleg titokban, minden készülődés nélkül kellett elfutnia, mivel ő és édesanyja félték attól, hogy bátyja mégsem várja be apja halálát, és megöli öccsét ha megneszeli, hogy az menekülni próbál.

kiválasztott Ábrahámtól származó – népe (Izsákon keresztül) végül is Jákóbból, és nem Ézsauból fejlődött ki.

Emlékszünk még Lábánra, anyja bátyjára? Vele meggyűlt Jákóbnak a baja, mivel ugyanarról a töről volt metszve: látva hogy Jákóbnak megtetszett kisebbik lánya, Ráhel, hét évnyi ingyen szolgálatot kért tőle hozomány fejében, ám amikor ez eltelt, az esküvő éjszakáján nagyobbik lányát, (az ez ellen egyáltalán nem tiltakozó) Leát csempészte be a vőlegény sátrába. A reggeli fény beköszöntével Jákób rádöbbsent a cselre, de Lábán már felkészült erre: a felháborodott férjnek egy hétre rá átadta a kisebbik lányát is – természetesen, újabb hét évnyi ingyenmunka fejében.

A tizennégy év múltán Jákób apósához fordult:

„– Tudod, hogyan szolgáltalak, és hogy mivé vált nálam a jószágod. Mert ami kevesed volt előt-

² Lásd 1 Mózés 35:28 („Valának pedig Izsák napjai száznyolcvan esztendő.”)

Izsák és Jákób életkora Jákób megáldásakor: Jákób 130 éves amikor családjával Egyiptomba megy (1 Mózés 47:9). Ekkor már József, a fia 39 éves (30 éves amikor a fáraó elé áll – 41:46 –, s ehhez adódik a hét bőséges esztendő, majd még két szűk). Tehát, József születésekor Jákób 130–39 = 91 éves. József Jákób szolgálatának tizennegyedik évében születik meg Ráheltól – lásd

A bibliai Jabbók folyó Jordániában, a középső folyásánál, Mastaba városának közelében. Jákób a Jabbók folyó révénél nyerte el az Izráel nevet azon a küzdelmes éjszakán. A 106 km hosszú folyó mai neve Zarqa

tem, sokra szaporodott, és megállított az ÚR téged lábam nyomán. De mikor tehetek már valamit a magam házáért is?" (1 Mózes 30:29–30)

Alkudozások következtek, s a következő hat évben Jákób megpróbálta becsapni Lábánt s megkaparintani nyájai javát – az pedig ellenlépésekkel védekezett, de nem sikerült vején kifognia.⁵

Húsz év leteltével Jákób elérkezettnek látta az időt a távozásra, s egyszer, amiközben apósa el volt menve a juhait nyírni, két fő és két másodfeleségével (sajnálattos pogány szokás szerint), meg tizenegy gyermekével, szolgálival s állataival a Kánaán fele indult. Közeledve Ézsau szálláshelyéhez, mely akkor már a Holt-tengertől

⁵ „Ti pedig tudjátok, hogy teljes erőm szerint szolgáltam atyátokat. De atyátok megcsalt engem, és tízszer is megváltottatta béremet. Mindazáltal Isten nem engedte, hogy nekem kárt okozhasson.” (1 Mózes 31:6–7)

délre, a Széir földjén volt, tiszteltteljes, de eléggé magabiztos üzenetet küldött bátyjának szolgálai által – remélve hogy az már elfeledte a sérelmeket:

„– Ezt mondjátok az én uramnak, Ézsauinak: „Ezt mondja a te szolgálád, Jákób: Lábánnál tartózkodtam és időztem mostanáig. Vannak ökreim és szamaraim, juhaim, szolgálaim és szolgálóim, azért híradásul követséget küldök az én uramhoz, hogy kedvet találjak a szemedben.” (1 Mózes 32:4–5)

Azaz: „Nem kell félned tőlem. Van elég vagyonom, nem háborgatom a tiedet.”

Csakhogy, a válasz nem késett: „És visszatértek Jákóbbhoz a követek, és ezt mondták: Elmentünk testvéredhez, Ézsauhoz, és már jön is eléd, és négyszáz férfi van vele.” (6. vers)

Hirtelen rádöbbsent arra, hogy csak áltatta magát: Ézsau semmit sem változott, s most négyszáz

harcosa élén akar végső elégtételt venni!

Hányszor szeretnénk azt, hogy az idő múlása begyógyítsa a sérült kapcsolatainkat – azonban a szőnyeg alá söpört problémák maguktól nem szoktak megoldódni. Isten természetfeletti erejére van szükség, a mi őszinte erőfeszítéseinkkel együtt arra, hogy az általunk megbántott emberek újra bizalommal és szeretettel viszonyulhassanak hozzánk.

„Igen megijedt Jákób, és félelmében a népet, amely vele volt, és a juhokat, állatokat és tevéket két seregbe osztotta. És azt mondta:

– Ha eljön Ézsau az egyik seregbe, és levágja, a hátramaradt sereg megszabadul.” (7–8. versek)

Családjával a Jabbók révénél volt ekkor, mely folyócska kelet felől ömlik a Jordánba, körülbelül félúton a Holt-tenger és a Genezáret-tó között.

Isten sokszor azért engedi meg a nagy veszélyeket, hogy megtanuljunk őszintén Hozzá fordulni, és teljes szívből csak Benne bízni. Íme milyen szavak születnek meg Jákób ajkán, s ez lesz a Bibliában leírt második ima:

„Ó, atyámnak, Ábrahámnak Istene és atyámnak, Izsáknak Istene, Uram! Aki azt mondtad nekem: Térj vissza hazádba, rokonságod közé, s jót teszek veled. Kisebbség vagyok minden jótétemenyednél és minden hűségednél, amelyeket szolgálóddal cselekedtél, mert csak a botommal mentem át ezen a Jordánon, most pedig két sereggé lettem.

Szabadíts meg, kérlek, a bátyám kezéből, Ézsau kezéből! Félek tőle, hogy rajtam üt, és levág engem, az anyákat a fiakkal együtt. Te pedig azt mondtad: Bizony jót teszek veled, és utódaidat olyan-ná teszem, mint a tenger homokja, mely meg nem számítható annak sokasága miatt.” (9–12. versek)

Jött-e válasz vagy sem? Jákóbot nagy bűn választotta el Istentől: a kétféle sántításé, avagy a kétkulacsosságé. Nemde ez a mi problémánk is? Néha bízunk Istenben, s vágyunk egy szebb és jobb életre, de máskor engedjük, hogy az önző óemberünk felülkerekedjék. Nem csoda, hogy bukásaink égő emlékeitől elbátortalanodva, azt hisszük, Isten is cserben hagy a bajban, úgy amint ezt megérdemelnénk. De menyire félreismerjük ilyenkor a mi szerető Atyánkat!

Jákób, az imáját követően cselekedni is próbált: vagyonából öt kisebb nyáját – tevéket, szamarakat, teheneket, kecskéket és juhokat – választott ki, és sorban előreküldte Ézsauinak, kiengesztelő ajándéknak.

Azon az éjjelen került az álom, és súlyos aggodalmában a magányt kereste, a pihenő táborától kissé távolabb. Földre borulva, imában gyötrődött, amikor

hirtelen megneszelte, hogy valaki közeledik a sötétben. Biztosra vevén azt, hogy egy rosszindulatú személyről, talán orgyilkosról van szó, birokra kelt vele, teljes erejéből küzdve. Ám a titokzatos éjjeli látogatót nem lehetett legyőzni, sőt, hajnal fele természetfölötti erőt mutatott: egy érintéssel benuulást okozott Jákób csípőjében. Ekkor értette meg a pátriárka azt, hogy éppen Az jött el hozzá, Akihez imádkozott: Krisztus, a világ teremtője, Aki nem szégyellte Ádám, Énókh és Ábrahám barátságát sem, most pedig vigasztalni jött a megfélemlített apát.

Jákób ekkor áldásért könyörgött, s az Úr ezt mondta neki:

„Nem Jákóbnak hívnak ezután, hanem Izráelnek, mert küzdöttél Istennel és emberekkel, és győztél.” (28. vers)⁶

Jákób megértette, hogy Isten felmentette őt, kegyelme által bűnössége alól, és ezentúl is vele

⁶ Jákób eredeti neve: *Ya'aqob* – sarkot fogót, követőt, avagy helyéről kiszorított jelent. Ezt a nevet születésekor kapta, amikor bátyja sarkába fogódzva jött ki anyja méhéből (lásd 1 Mózes 25:26 versét). A két fiú ugyanis iker volt, de nem egyetjű, azaz nem hasonlítottak). Az Izráel, azaz *Yisra'el* héber név értelme: *Isten (Él) küzd*. Ez lett végül a Jákóbtól származó 12 törzs, vagyis a zsidó nép neve.

lesz. Bár egyik lábára sántítva, de teljesen megnyugodva ment másnap bátyja, a félelmetes hadúr elé, aki alighogy meglátta őt, odaszaladt, nyakába borult, s egymás vállán sírtak. Igen, mert Isten eközben a nagyobbik testvér szívében is elvégezte a békéltetés munkáját.

Milyen csodálatos válasz egy imára! Isten könyörülete tanította meg Jákóbot arra, hogy nem kell többé emberi, bűnös megoldások kiötölésén fáradoznia, hanem csupán rábízni magát arra, Aki mindig gondot visel.

Sose feledjük hát: semmi sem választhat el Istent szeretetétől⁷ – még a mi oly nagy bűneink sem. Ő mindig szeretni fog, és alig várja, hogy igaz bűnbánattal Hozzá fohászjunk, s Ő ekkor megmutathassa szabadítását.

(J.E.)

⁷ Lásd Róma 8:38–39 verseit

Kedves Olvasók! Továbbra is szeretettel várjuk imakéréseiket, melyeket imacsoportunkban Isten elé viszünk. Bizalommal közölhetik ezeket telefonhívás vagy SMS által, a 0749 021 935 számon.

A magyarok története (9. rész)

I. András, I. Béla és Salamon királyok

Az előbbi részben áttekintettük az első királyunk, Szent István után következő Orseolo Péter és Aba Sámuel királyok uralmát. Elérkeztünk az István által megvakítottnak, Vazul nevű unokatestvére fiának, I. András király uralmának első részéhez, s annak győzelme-

ihez az országunkra törő német-római császári seregek felett. Haladjunk most tovább!

András a Vata-lázadás során meggyilkolt sok pap helyébe francia és vallon papokat hívott meg. 1055-ben alapította meg a tihanyi bencés apátságot – ennek

alapítólevele az első, épségben megmaradt, magyar földön keletkezett oklevelünk.

Kezdetben öccse, a többgyermekes, és az ország jó részén függetlenül uralkodó, vitéz Béla lett volna a trón örököse akkor, ha a már beteges, és még mindig gyermektelen András meghalna. Azonban 1053-ban végre fia született Andrásnak feleségétől, a kijevei nagyfejedelem lányától, Rurik Anasztáziától: Salamon, és a

Az I. András által alapított Tihanyi Apátság bencés monostora a Tihanyi-félszigeten

helyzet alapvetően megváltozott. 1058-ban András megkoronázta az ötéves kis herceget, majd – a császári szövetség elnyerése fejében – el is jegyezte az ekkorra már elhunyt III. Henrik tizenegy éves lányával, Judittal.

Mindkét testvért rosszindulatú tanácsadók ingerelték: Bélát rá akarták venni, forduljon azonnal beteg bátyja ellen, míg Andrást azzal ijesztgették, hogy Salamon nem fogja tudni Bélával szemben megtartani trónját, tehát ölesse meg az utóbbit rögtön. A krónikák szerint András behívatta öccsét szobájába, ahol egy párnán kard és korona volt egymás mellé téve. Bélának választania kellett, de ha a koronát választja, akkor a király embereinek meg kellett volna ölniük. Miklós ispán, a királyi terem ajtóőre azonban figyelmeztette Bélát, s az a meghatódott, beteg bátyja szeme láttára a kardot választotta. Utána azonban el is menekült felesége, Piast Richeza (vagy Rixa, 1013–1075) szülőföldjére, a lengyelekhez.

Itt feleségének unokaöccsétől, II. Boleszláv királytól sereget

kapott, és ezzel tért vissza. András ekkor megijedt, és családját Ausztriába menekítette, majd német segítséget kért. A német had behatolt Magyarországra, ám az ütközett során Andrást egyes hívei elárulták, és átálltak Bélához. Ennek seregei körül-

vették András német és magyar csapatait, és legyőzték őket. A csatában részt vevő Andrásnak menekülnie kellett, ám Béla vitézei utolérték. A király leesett lováról, a szekerek, lovak pedig átgázoltak rajta. Sebesülten vitték a herceg katonái Zircre, ahol meg is halt. 1060 decembere volt ekkor, és tizenhat évig uralkodott. Élettelen testét a Tihanyi apátságban temették el, és ma is ott van.

Úgy szeretnénk, ha elődeink, népünk nagyjai mindig nemes, példamutató életet éltek volna. Azonban még olvasni is borzalmas mindezeket, nemde? Keresztény – Krisztus nevét valló – testvérek élet-halál harcban bonyolódnak a hataloméért, miközben ugyancsak állítólagos keresztény, ám valójában gonosz főurak ármánykodnak körülöttük. De haladjunk tovább nemzetünk történetének e véres, dicstelen krónikájában.

A Monomákhosz-korona. 1060 körül, Pozsony felé való menekülésük közben ásták el Salamon herceg, I. András fiának emberei. A földben talált rá szántás közben egy paraszt Nyitraivánkánál, a mai Szlovákiában, 800 évre rá, 1860-ban

Bélának csak háromévnyi uralom adatott, ám Salamont leszámítva, az összes Árpád-házi király – a dinasztia megszűnéséig – most már az ő leszármazottai közül került ki.

1061-ben Béla országos törvénynapot írt ki Székesfehérvárra, melyre meghívott minden faluból két vént is. Csakhogy mások is eljöttek, olyanok, akik az addig is titokban tovább élő pogány, táltoshitet újra akarták éleszteni. A város körül letáborozott tömeg vezetői, élükön Jánossal, a 14 évvel azelőtti pogánylázadást vezető Vata fiával kérték a pogányság visszaállítását, a templomok lerombolását, és az egyházi tized eltörlését. Béla háromnapos gondolkodási időt kért, s eközben üzenetet küldött a környékbeli várakba. Harmadnapon a vármegyei katonaság rátört a tömegre, szétverték azt, a lázadás vezetőit pedig elfogták, egyeseket kivégeztek, másokat pedig másféleképpen büntettek.

Eközben nyugatról újból vihar törnyosult: a kis Salamonnal német földre menekült Anasztázia a német-római császár segítségét kérte az általuk trónbitorlónak tartott Béla leverésére. A mainzi birodalmi gyűlésen a kiskorú császár, IV. Henrik (1050–1106) mellett kormányzó anyja, Poi-

tui Ágnes, el is érte a fejedelmek előtt azt, hogy birodalmi sereget állítsanak fel jóvendőbeli veje, Salamon trónjának visszanyerésére.

Béla került volna a háborút, és lemondott volna a trónról Salamon javára, miközben ő megmarad herceggént, mint azelőtt, de hiába: a németek ezzel már nem elégedtek meg. Azonban, miközben a birodalmi seregek közeledtek, Bélát baleset érte Dömösön, és belehalt sérüléseibe. Fiai, Géza, László és Lampert lengyel földre menekültek, a németek pedig már csak kevés ellenállással találkoztak a határon, s így akadálytalanul bevonulhattak Székesfehérvárra. 1063-at írtak ekkor.

Hamarosan meg is tartották a koronázást, és a tízéves Salamon meg a császár testvére, a tizenhat éves Judit hercegnő, Ágnes lánya közötti esküvőt. Csakhogy, amint a német sereg visszatért, még azon év őszén Béla fiai, Géza herceg és öccsei lengyel hadakkal betörték az országba. Az újabb belháború veszélye mindenkit

A Kolozs megyei Gyaluban levő idősotthonba szakácsnőt és főiskolai végzettségű szociális asszisztenst keresünk. Tel. 0723 526 322

megrémített, s a főurak meg a főpapok közbenjárására az unokatestvérek kiegyeztek. A legnagyobb fiú, Géza elismerte Salamon trónját, és apjához, Bélához hasonlóan hercegi rangot kapott.

Az országra néhány év nyugalom következett, melynek során mind németekkel, mind a lengyelekkel jó volt a viszony. Fejlődött a kereskedelem, jobb pénzt vertek. De sajnos, ez a béke sem tartott túl sokat...

(Folytatjuk)

Bibliográfia

Herber–Martos–Moss–Tisza: *Történelem*, 3. kötet, Reáltanoda Alapítvány, 1995

Bertényi–Gyapay: *Magyarország rövid története*, Maecenas kiadó, 1992

Varga Domokos: *Emlékezzünk eleinkről!* Nemzeti Tankönyvkiadó, 1996. További, internetes források.

Bocsánatkérés

Kedves Olvasók! A múlt havi, 12. lapszám 14. oldalán levő, hármas ikreket bemutató fotóhoz nem volt meg a szüleik engedélye. Az érintettek szíves elnézését kérem, és ígérem, hogy ez nem fog többé megtörténni.

Főszerkesztő, **Jancsó Erik**

Nyári pihenőtábor

Kedves Olvasók! Sok szeretettel meghívunk ez évi táborunkba, melyet **Havasrekettyén** (Kolozs megye), egy, a természet közepén levő panzióban szervezünk meg, **július 25-31 között**, hétfőtől vasárnapig.

Minden szoba kétágyas, saját fürdőszobával. Ára személyenként, napi háromszori étkezéssel: **800 lej**. (A gyerekek 14 éves korig féláron, 5 éves kor alatt pedig ingyen vehetnek részt).

A bejelentkezés és befizetés határideje: június 30.

A *Casa Vânătorului* panzió nagyon csendes helyen, patakokkal, fenyőerdővel övezett tisztáson helyezkedik el, **Bánffyhungyadtól 35 km-re**, az Erdélyi Szigethegységben. Aszfaltozott út vezet odáig.

A programból: kirándulások a Havasrekettyei-víz-eséshez és a Bélisi-tóhoz, séták a környéken. Fürdési, úszási lehetőség. Lévén hogy mind a testi, mind a lelki felüdülést szem előtt tartjuk, reggeli és esti áhítatokat is tartunk. A hét témaköre: *Jézus négyszemközi beszélgetései János evangéliumában*. E célból

(és nem csak) velünk lesz Farkas Győző zilahi lelkész és felesége, Csilla.

Sok szeretettel várunk!

További információ és bejelentkezés a **0749 021 935** telefonszámon (Jancsó Eriknél)

Hiba-kiigazítás

Az áprilisi, 12. lapszám 31. oldalán az 1. lábjegyzetbe hiba csúszott be: március 15. az 1848-as forradalom emlékére szánt nemzeti ünnepnap (helytelenül 1948-at írtunk).

Kedves Olvasók!

A *Világ Reménye* minimális előállítási költsége a 2022. május–december időszakra **25 lej**, amelyet terjesztőinknek lehet átnyújtani. Köszönjük az eddigi támogatásokat!

Kedves Olvasók!

Ha tetszett ez a lap, és továbbra is szeretnék kapni, akkor a következő lapszám kézbesítésekor szóljanak terjesztőinknek, avagy jelezzék ezt a lakhelyüknek megfelelő, és az alábbiakban megadott megyei terjesztési felelősöknél – telefonhívás, vagy SMS által.

Ugyanakkor, lapunk fenntartása érdekében támogatást fogadunk el, melyet ugyancsak terjesztőinknek lehet átnyújtani. A *Világ Reménye* minimális előállítási költsége **8 hónapra** (vagyis a 2022. május–december időszakra) **25 lej**.

Magyei terjesztési felelősök:

- ◆ Kovászna, Brassó: Nagy Ibolya, 0753 090 454
- ◆ Hargita: Fekete Ilona, 0740 106 422 – Udvarhelyszék, Polgár Szép Enikő, 0753 148 455 - Csík- és Gyergyószék
- ◆ Maros, Fehér: Nagy Szilvia, 0745 385 880
- ◆ Bihar: Verebi László, 0770 140 009
- ◆ Szatmár: Illyés Csilla, 0749 976 911
- ◆ Arad: Deák Andrea, 0743 626 963
- ◆ Temes: Kulcsár Lenke, 0753 161 576
- ◆ Szilágyszék: Farkas Csilla, 0742 301 743

- ◆ Kolozs, Máramaros és Beszterce: Jancsó Erik, 0749 021 935

Régióink: Székelyföld, Partium (Bihar és Szatmár), Szilágyszék, Kalotaszék, Mezőség, Közép-Erdély, Bánság, Szászföld, Máramaros és Beszterce.

Világ Reménye, népünk reménye **Interregionális havilap**

Főszerkesztő: Jancsó Erik

Telefon: 0749 021 935

E-mail: vilagremeny7@gmail.com

Minden eddigi lapszám elolvasható és ingyenesen letölthető a

www.vilagremeny.ro honlapról.

Postacím: 400 107 Cluj-Napoca (Kolozsvár), str. Cuza Vodă (Postakert utca) nr. 12 Folyóiratunk ugyancsak megrendelhető Kolozsváron, a Cuza Vodă utca 16. szám alatti *Sola Scriptura Könyvesbolt*ban is.

Bankszámla: Asociația Pro Scriptura, CIF 37175079

Conturi Banca Transilvania:
RO72 BTRL RONC RT03 8390 6901 lejben, és RO22 BTRL EURC RT03 8390 6901 euróban.

ISSN/ISSN-L: 2784-0328

Készült: a *Viața și Sănătatea Kiadó* nyomdájában (Cernica út 101, Pantelimon, Ilfov megye)

A Világ Reménye egy magánkezelésű havilap, amelynek révén az élet különböző területeit szeretnénk megvilágítani a Szentírás által, annak jobb megismerésével együtt, előmozdítva az olvasók testi-lelki egészségét, és kiemelve ugyanakkor világunk, Erdély és a magyarság keresztényi és szellemi értékeit.

Bármikor szeretettel várjuk visszajelzéseiket, megjegyzéseiket és kérdéseiket telefonhívás, SMS, e-mail, avagy postai levél útján, a fentebb említett címeken. Ugyanakkor szívesen fogadjuk olvasóink részéről a lapunk szellemiségével egyező cikkeket, tapasztalatokat, verseket, fotókat, s egyéb anyagokat. Levél esetén a borítékra kérjük írják rá:

Világ Reménye

Ha másképpen nem jelöljük, akkor a bibliai idézetek a *Károli Gáspár* fordításból valók.